

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΑΡΧΑΙΑ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
367

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ • ΑΘΗΝΑ 1977

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ

(ΕΚΛΟΓΕΣ)

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Με απόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ δι-
δακτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυ-
κείου τυπώνονται ἀπὸ τὸν Ὄργανισμό Ἐκδόσεως
Διδακτικῶν Βιβλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Επαιδευτικής Πολιτικής

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΗΡΩΔΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ

(ΕΚΛΟΓΕΣ)

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1977

ψει και αὐτός τήν ἱστορία τῶν πολέμων τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Περσῶν. Θέλοντας μάλιστα νά γνωρίσει ὁ ἴδιος προσωπικά τους τόπους πού διαδραματίστηκαν τὰ διάφορα γεγονότα καί ἔτσι νά συγκεντρώσει καί περισσότερο καί ἀκριβέστερο γιά τό σκοπό του ὑλικό — ὅσο τοῦτο γίνεται — ἐπιχείρησε μεγάλες περιηγήσεις σέ διάφορες ἀπομακρυσμένες χῶρες. Ἡ συγκοινωνία βέβαια τότε ἦταν ἀτελέστατη καί πολύ ἐπικίνδυνη. Ὡστόσο μέ μεγάλους κόπους καί κινδύνους ἐπισκέφθηκε τή Μ. Ἀσία καί τήν Αἴγυπτο ὡς τήν πόλη Ἐλεφαντίνη, τή Λιβύη, τή Φοινίκη, τή Βαβυλωνία, τήν Περσία καί τίς ἑλληνικές ἀποικίες τοῦ Κιμμέριου Βοσπόρου, τή γειτονική μέ αὐτές Σκυθία καί τήν Κολχίδα.

Ποῦ καί πότε πέθανε ὁ Ἡρόδοτος μᾶς εἶναι ἄγνωστο· πιθανότατα τό 424 στούς Θουρίους.

2. Τό ἱστορικό ἔργο τοῦ Ἡροδότου

Τό ἱστορικό ἔργο τοῦ Ἡροδότου, πού τοῦ χάρισε καί τόν τιμητικό τίτλο τοῦ πατέρα τῆς ἱστορίας, διαιρέθηκε ἀπό τοὺς μεταγενεστέρους σέ ἑννέα βιβλία, καθένα ἀπό τὰ ὁποῖα πῆρε τό ὄνομα μιᾶς ἀπό τίς ἑννέα Μοῦσες. Σ' αὐτό περιέχεται πλοῦτος ἀπό γνώσεις ἱστορικές, γεωγραφικές, φυσικές, ἀρχαιολογικές κτλ., ἀλλ' ὅμως ἡ κύρια ἰδέα, γύρω ἀπό τήν ὁποία πλέκονται ὅλες οἱ ἄλλες γνώσεις, εἶναι οἱ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων καί τῶν βαρβάρων.

Στό ἔργο του ὁ Ἡρόδοτος προτάσσει σύντομη ἐῖσα γ ω γ ῆ (κεφ. 1 - 5), στήν ὁποία φανερώνει τό σκοπό τῆς συγγραφῆς τοῦ ἱστορικοῦ του ἔργου καθὼς καί τὰ αἷτια τῆς ἐχθρας μεταξύ τῶν Ἑλλήνων καί τῶν βαρβάρων. Ἄν καί ἀνάγει αὐτά τὰ αἷτια ὡς τοὺς μυθικοὺς ἀκόμη καιροὺς, ἐντούτοις ἀναφέρει ὅτι πρώτη καί κύρια ἱστορική ἀφορμή γιά τήν ἐχθρα ὑπῆρξε ἡ ὑποδούλωση τῶν ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας ἀπό τό βασιλιά τῆς Λυδίας Κροῖσο.

ΠΑίρνοντας ἀφορμή ἀπό τοῦτο τό γεγονός διηγεῖται, στό π ρ ὠ τ ο βιβλίό, γιά τοὺς βασιλιάδες τῆς Λυδίας καί ἰδίως γιά τόν Κροῖσο, τόν ὁποῖο ὑπέταξε ὁ βασιλιάς τῶν Περσῶν Κύρος. Κατόπιν ἐξιστορεῖ πῶς προῆλθε τό περσικό κράτος ἀπό τό μηδικό καί πῶς ὁ Κύρος τό μεγάλωσε λίγο λίγο ὑποδουλώνοντας πρῶτα τοὺς λαοὺς τῆς Μ. Ἀσίας καί ἔπειτα τό μεγάλο καί πλούσιο κράτος τῶν

Βαβυλωνίων. Συγχρόνως γράφει για την ιστορία, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα καὶ κάθε ἄλλου ἔθνους μέ τό ὅποιο ἔρχονταν σέ ἐπικοινωνία οἱ Πέρσες.

Μετά τόν Κύρο πῆγε στό γιό καί διάδοχό του τόν Καμβύση. Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κύρου κατά τῆς Αἰγύπτου ἔδωσε ἀφορμή στόν Ἡρόδοτο νά περιγράψει διεξοδικά, στό δεύτερο βιβλίο, αὐτήν τή χώρα καί τούς κατοίκους της μέ τὰ ἦθη, τόν πολιτισμό καί τὰ μνημεῖα τους.

Στό τρίτο βιβλίο ἐπανερχεται στήν περσική ιστορία. Διηγείται σ' αὐτό τήν ὑποταγή τῆς Αἰγύπτου, τῆς Λιβύης, τῆς Κυρήνης, τό θάνατο τοῦ Καμβύση, τήν κυριαρχία τοῦ Ψευδοσμερδία, τήν ἀνοδο τοῦ Δαρείου στό θρόνο, τήν κοπιώδη ὀργάνωση τοῦ Κράτους ἀπό αὐτόν, καί ἀσχολεῖται πιο ἐκτεταμένα μέ τήν ιστορία τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτη.

Στό τέταρτο βιβλίο πραγματεύεται τήν ἐκστρατεία τοῦ Δαρείου ἐναντίον τῶν Σκυθῶν. Ἐξιστορώντας τά σχετικά μέ τή Σκυθία, παρεμβάλλει κατόπιν τήν ἐκστρατεία τῶν Περσῶν στήν Κυρηναϊκή χερσόνησο τῆς Ἀφρικῆς καί περιγράφει τά γνωστά του ἔθνη τῆς Λιβύης.

Ἀρχίζοντας ἔπειτα τό πέμπτο βιβλίο διηγείται τίς κατακτήσεις τῶν Περσῶν στήν Εὐρώπη (Θράκη, Μακεδονία) καί τή μεγάλη ἐπανάσταση τῶν Ἰώνων, τήν ὁποία ἀκριβῶς παρουσιάζει καί ὡς εἰσαγωγή καί ὡς ἀφετηρία τοῦ μεγάλου ἀγώνα τῶν Περσῶν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας.

Στό ἕκτο βιβλίο περιγράφει τήν καταστολή τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων, τήν ἀποτυχία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαρδονίου ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας καί τήν ἥττα τοῦ Δάτη καί Ἀρταφέρνη στο Μαραθῶνα.

Στά ὑπόλοιπα τρία βιβλία ἐξιστορεῖ τήν ἐκστρατεία τοῦ Ξέρξη. Στό ἕβδομο βιβλίο περιγράφει πρῶτα τά πολεμικά συμβούλια καί τίς μεγάλες προπαρασκευές τοῦ Ξέρξη, κατόπιν τά διάφορα ἔθνη πού συγκεντρώθηκαν γιά τήν ἐκστρατεία, τήν καταγωγή τους καί τούς ἐξοπλισμούς τους, καί τελευταία τήν πορεία τοῦ περσικοῦ στρατοῦ διά μέσου τῆς Μ. Ἀσίας, Θράκης, Μακεδονίας καί Θεσσαλίας καί τή μάχη στίς Θερμοπύλες.

Στό ὄγδοο βιβλίο ἀρχίζει ἀπό τή ναυμαχία στό Ἀρτεμίσιο καί συνεχίζει τή διήγηση μέ τίς λεηλασίες τῶν Περσῶν στήν Ἑλλάδα,

τή ναυμαχία στή Σαλαμίνα καί τή φυγή τοῦ Ξέρξη.

Τέλος, στό ξ ν α τ ο βιβλίο, περιγράφει τή μάχη στίς Πλαταιές καί τή μάχη στή Μυκάλη καθώς καί ὅλα τά ἄλλα κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων ὡς τήν ἄλωση τῆς Σηστοῦ (478).

Αὐτό, σέ περίληψη, εἶναι τό περιεχόμενο τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ἔργου, ἀπό τό ὁποῖο τώρα θά δοῦμε μερικές χαρακτηριστικές «ἐκλογές» (=διαλεγμένα ἀποσπάσματα).

3. Ἡ γλώσσα τοῦ ἔργου

Ὁ Ἡρόδοτος, μολονότι Δωριέας, ἔγραψε τό ἔργο του στήν ἰωνική διάλεκτο καί ὄχι στή δωρική, καθότι καί οἱ προγενέστεροί του λογογράφοι, πού ἦταν ὅλοι τους σχεδόν Ἴωνες, τήν ἰωνική εἶχαν χρησιμοποιοῦν ὡς γλώσσα τῶν συγγραφεῶν τους.

KEIMENO

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

Κ Λ Ε Ι Ω

1. **Εἰσαγωγή:** Σκοπὸς τῆς συγγραφῆς ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ ἔργου.— Πρῶτες ἀφορμὲς τῆς ἔχθρας μεταξύ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων

(Κεφ. 1-5)

Ἡροδότου Ἀλικαρνησέος ἱστορίας ἀπόδεξις ἥδε, ὥς μή- 1
τε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε
ἔργα μεγάλα τε καὶ θωμάστιά, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβά-
ροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεῖα γένηται, τὰ τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰ-
τίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι.

Περσέων μὲν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας αἰτίους φασὶ γενέσθαι
τῆς διαφορῆς· τούτους γὰρ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θα-
λάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν θάλασσαν καὶ οἰκῆσαντας
τοῦτον τὸν χῶρον, τὸν καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μα-
κρῇσι ἐπιθέσθαι, ἀπαγινέοντας δὲ φορτία Αἰγύπτια τε καὶ
Ἀσσύρια τῇ τε ἄλλῃ ἐσαπικνέεσθαι καὶ δὴ καὶ ἐς Ἀργος· τὸ
δὲ Ἀργὸς τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἅπασι τῶν πολιῶν τῶν ἐν
τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένῃ.

Ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἀργὸς τοῦτο δια-
τίθεσθαι τὸν φόρτον. Πέμπτη δὲ ἦ ἕκτη ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ἀπίκον-
το, ἐξεμπολημένων σφι σχεδὸν πάντων ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θάλασ-
σαν γυναῖκας ἄλλας τε πολλὰς καὶ δὴ καὶ τοῦ βασιλέος θυγατέ-
ρα· τὸ δὲ οἱ οὐνομα εἶναι Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου. Ταύτας στάσας
κατὰ πρύμνην τῆς νεὸς ὦνέεσθαι τῶν φορτίων, τῶν σφι ἦν θυ-

μὸς μάλιστα, καὶ τοὺς Φοίνικας διακελευσαμένους ὀρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. Τὰς μὲν δὴ πλεῖνας τῶν γυναικῶν ἀποφυγεῖν, τὴν δὲ Ἰοῦν σὺν ἄλλῃσι ἀρπασθῆναι· ἐσβαλομένους δὲ ἐς τὴν νέα οἴχεσθαι ἀποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου.

- 2 Οὕτω μὲν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγουσι Πέρσαι καὶ τῶν ἀδικημάτων πρῶτον τοῦτο ἄρξαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τινὰς (οὐ γὰρ ἔχουσι τοῦνομα ἀπηγγέσθαι) φασὶ τῆς Φοινίκης ἐς Τύρον προσσχόντας ἀρπάσαι τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα Εὐρώπην· εἶψαν δ' ἂν οὗτοι Κρῆτες. Ταῦτα μὲν δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνας αἰτίους τῆς δευτέρας ἀδικίης γενέσθαι. Καταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηὶ ἐς Αἶάν τε, τὴν Κολχίδα, καὶ ἐπὶ Φᾶσιν ποταμόν, ἐνθεῦτεν διαπρηξαμένους καὶ τᾶλλα, τῶν εἵνεκεν ἀπίκατο, ἀρπάσαι τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα Μηδείην. Πέμψαντα δὲ τὸν Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα αἰτέειν τε δίκας τῆς ἀρπαγῆς καὶ ἀπαιτέειν τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι, ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργεῖης ἔδοσαν σφι δίκας τῆς ἀρπαγῆς· οὐδὲ ὧν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι.

- 3 Δευτέρῃ δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον, τὸν Πριάμου, ἀκηκοότα ταῦτα ἐθελῆσαι οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἀρπαγῆς γενέσθαι γυναῖκα, ἐπιστάμενον πάντως, ὅτι οὐ δώσει δίκας· οὐδὲ γὰρ ἐκείνους διδόναι. Οὕτω δὲ ἀρπάσαντος αὐτοῦ Ἑλένην τοῖσι Ἑλλήσι δόξαι πρῶτον πέμψαντας ἀγγέλους ἀπαιτέειν τε Ἑλένην καὶ δίκας τῆς ἀρπαγῆς αἰτέειν. Τοὺς δέ, προῖσχομένων ταῦτα, προσφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἀρπαγὴν, ὡς οὐ δόντες αὐτοὶ δίκας οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων βουλοιάτῳ σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι.

- 4 Μέχρι μὲν ὧν τούτου ἀρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου Ἑλλήνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι· προτέρους γὰρ ἄρξαι στρατεύεσθαι ἐς τὴν Ἀσίην ἢ σφέας ἐς τὴν Εὐρώπην.

Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέσθαι, καὶ διὰ τὴν Ἰλίου 5
 ἄλωσιν εὐρίσκουσι σφίσι ἐοῦσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρης τῆς
 ἐς τοὺς Ἕλληνας. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔρχομαι ἐρέων,
 ὡς οὕτω ἢ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο, τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶ-
 τον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἕλληνας, τοῦτον σημή-
 νας προβήσομαι ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου ὁμοίως σμικρὰ καὶ
 μεγάλα ἄστεα ἀνθρώπων ἐπεξιῶν. Τὰ γὰρ τὸ πάλαι μεγάλα
 ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐπ' ἐμεῦ ἦν μεγά-
 λα, πρότερον ἦν σμικρὰ. Τὴν ἀνθρωπότην ὧν ἐπιστάμενος
 εὐδαιμονίην οὐδαμὰ ἐν ταύτῳ μένουσαν ἐπιμνήσομαι ἀμφο-
 τέρων ὁμοίως.

2. Κροῖσος καὶ Σόλων

(Κεφ. 6, 28 - 33)

Κροῖσος ἦν Λυδὸς μὲν γένος, παῖς δὲ Ἀλυάττεω, τύραν- 6
 νος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἄλυος ποταμοῦ, ὃς ῥέων ἀπὸ μεσαμ-
 βρίας μεταξὺ Συρίων τε καὶ Παφλαγόνων ἐξιεῖ πρὸς βορέην
 ἄνεμον ἐς τὸν Εὐξείνιον καλεόμενον πόντον. Οὗτος ὁ Κροῖσος
 βαρβάρων πρῶτος, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, τοὺς μὲν κατεστρέ-
 ψατο Ἑλλήνων ἐς φόρου ἀπαγωγὴν, τοὺς δὲ φίλους προσ-
 εποίησατο. Κατεστρέψατο μὲν Ἰωνάς τε καὶ Αἰολέας καὶ
 Δωριέας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, φίλους δὲ προσεποίησατο Λακε-
 δαιμονίους. Πρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρχῆς πάντες Ἕλληνες ἦσαν
 ἐλεύθεροι.

Χρόνου δὲ ἐπιγινόμενου καὶ κατεστραμμένων σχεδὸν πάν- 28
 των τῶν ἐντὸς Ἄλυος ποταμοῦ οἰκημένων (πλὴν γὰρ Κιλί-
 κων καὶ Λυκίων τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἐαυτῷ εἶχε κατα-
 στρεψάμενος ὁ Κροῖσος), ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζού- 29
 σας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί,
 οἱ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες, ὥς ἕκαστος αὐτῶν
 ἀπικνέοιτο, καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναί-

οισι νόμους κελεύσασι ποιήσας ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα κατὰ θεωρίας πρόφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι, τῶν ἔθετο. Αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἰοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὀρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο δέκα ἔτεα χρῆσθαι νόμοισι, τοὺς ἂν σφι Σόλων θῇται.

- 30 Αὐτῶν δὴ ὧν τούτων καὶ τῆς θεωρίας ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν ἐς Αἰγυπτον ἀπῆκετο παρ' Ἀμασιν καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον. Ἀπικόμενος δὲ ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιλεῖοισι ὑπὸ τοῦ Κροῖσου· μετὰ δὲ ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ κελεύσαντος Κροῖσου τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυρούς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἑόντα μεγάλα τε καὶ ὀλβια. Θεησάμενον δὲ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον, ὥς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἶρετο ὁ Κροῖσος τάδε· «Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας περὶ σέο λόγος ἀπῖκται πολλὸς καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὥς φιλοσοφῶν γῆν πολλὴν θεωρίας εἵνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν ὧν ἕμερος ἐπειρέσθαι μοι ἐπῆλθε, εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδες ὀλβιώτατον». Ὁ μὲν ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος ταῦτα ἐπειρώτα.

Σόλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἑόντι χρησάμενος λέγει· ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναῖον». Ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν εἶρετο ἐπιστρεφένως· «Κοίη δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον;» Ὁ δὲ εἶπε· «Τέλλω τοῦτο μὲν τῆς πόλιος εὖ ἡκούσης παῖδες ἦσαν καλοὶ τε καὶ ἀγαθοί, καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγενόμενα καὶ πάντα παραμείναντα· τοῦτο δὲ τοῦ βίου εὖ ἤκοντι, ὥς τὰ παρ' ἡμῖν, τελευτῇ τοῦ βίου λαμπροτάτῃ ἐπεγένετο· γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἐν Ἐλευσῖνι βωθήσας καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων ἀπέθανε κάλλιστα, καὶ μιν Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτοῦ, τῇ περ ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγάλως».

- 31 Ὡς δὲ Σόλων τὰ κατὰ τὸν Τέλλον, πολλὰ τε καὶ ὀλ-

βια, εἶπας προετρέψατο τὸν Κροῖσον, ἐπειρώτα, τίνα δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ἴδοι, δοκέων πάγχυ δευτερεῖα γῶν οὔσσεσθαι.

Ἄλλος δὲ εἶπε· « Κλέοβιν τε καὶ Βίτωνα. Τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος τε ἀρχέων ὑπὴν καὶ πρὸς τούτῳ ῥώμη σώματος τοιήδε· ἀθλοφόροι τε ἀμφοτέρω ὁμοίως ἦσαν, καὶ δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος· ἐοῦσης ὀρτῆς τῇ Ἡρῇ τοῖσι Ἀργείοισι ἔδρε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγει κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν, οἳ δὲ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκλησιόμενοι δὲ τῇ ὥρῃ οἳ νεηνίαι ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλῃν εἴλκον τὴν ἄμαξαν, ἐπὶ τῆς ἀμάξης δὲ σφι ὠχέετο ἡ μήτηρ, σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσεράκοντα διακομίσαντες ἀπίκοντο ἐς τὸ ἱρόν.

»Ταῦτα δὲ σφι ποιήσασι καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος τελευτῇ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο, διέδεξέ τε ἐν τούτοις ὁ θεός, ὡς ἄμεινον εἶη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῶειν. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περιστάντες ἐμακάριζον τῶν νεηνιῶν τὴν ῥώμην, αἱ δὲ Ἀργεῖαι τὴν μητέρα αὐτῶν, οἷων τέκνων ἐκύρῃσεν. Ἡ δὲ μήτηρ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, σταῖσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὔχετο Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι τοῖσι ἐωυτῆς τέκνοισι, οἳ μιν ἐτίμησαν μέγας, τὴν θεὸν δοῦναι, τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἀριστόν ἐστι. Μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐωχῆθησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱερῷ οἳ νεηνίαι οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τούτῳ ἔσχοντο. Ἀργεῖοι δὲ σφέων εἰκόνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομένων ».

Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερεῖα ἔνεμε τούτοις, Κροῖ- 32 σος δὲ σπερχθεὶς εἶπε· « ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονία οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μηδέν, ὥστε οὐδὲ ἰδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας; » Ἄλλος δὲ εἶπε· « ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐὼν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες ἐπειρωτᾷς ἀνθρωπῶν πρηγμάτων πέρι. Ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ

πολλά μὲν ἔστι ἰδεῖν, τὰ μὴ τις ἐθέλει, πολλά δὲ καὶ παθεῖν. Ἐς γὰρ ἐβδομήκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζόης ἀνθρώπῳ προτίθῃμι. Ἀπασέων δὲ τῶν ἡμερέων τῶν ἐς τὰ ἐβδομήκοντα ἔτεα ἡ ἐτέρη τῇ ἐτέρῃ ἡμέρῃ τὸ παράπαν οὐδὲν ὅμοιον προσάγει πρῆγμα.

» Οὕτω ὦν, ὦ Κροῖσε, πᾶν ἔστι ἄνθρωπος συμφορῇ. Ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ πλουτέειν μέγα φαίναται καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων· ἐκεῖνο δέ, τὸ εἶρεό με, οὐ κῶ σε ἐγὼ λέγω, πρὶν ἂν τελευτήσαντα καλῶς τὸν αἰῶνα πύθωμαι. Οὐ γάρ τι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι, εἰ μὴ οἱ τύχῃ ἐπίσποιτο πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτῆσαι εὖ τὸν βίον. Σκοπέειν ὦν χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν, κῆ ἀποβήσεται· πολλοῖσι γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλβον ὁ θεὸς προορρίζους ἀνέτρεψε».

- 33 Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ οὐ κως ἐχαρίζετο· ὁ δὲ λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται, κάρτα δόξας ἀμαθέα εἶναι, ὅς τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεῖς τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε.

(Ὁ Κροῖσος διάβηκε τὸν Ἄλῃ καὶ εἰσέβαλε στὴν Καππαδοκίαν, ἡ ὁποία ἀνῆκε στοὺς Πέρσας. Ἀφοῦ πληροορήθηκε τοῦτο ὁ Κύρος, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἔκανε ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ Κροίσου καὶ μετὰ ἀπὸ πεισματώδῃ μάχῃ τῶν δύο ἀντίπαλων στρατευμάτων ὁ Κροῖσος ἀναγκάστηκε νὰ ὑποχωρήσῃ στὶς Σάρδεις.)

3. Κύρος καὶ Κροῖσος

(Κεφ. 86 - 88)

- 86 Οἱ δὲ Πέρσαι τὰς τε Σάρδεις ἔσχον καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπάυσαντα τὴν ἑωυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον. Ὁ δὲ συννήσας πυρὴν μεγάλην
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδησι δεδεμένον καὶ δις ἑπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας, εἴτε δὴ ἐν νόμῳ ἔχων ἀκροθίνια ταῦτα καταγιεῖν θεῶν ὅτεω δὴ, εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι θέλων, εἴτε καί, πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἵνεκεν ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρὴν βουλόμενος εἰδέναι, εἴ τίς μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶντα κατακαυθῆναι.

Τὸν μὲν δὴ ποιεῖν ταῦτα· τῷ δὲ Κροίσῳ ἐστεῶτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσοῦτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὥς οἱ εἴη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ «μηδένα εἶναι τῶν ζώντων ὀλβιον». Ὡς δὲ ἄρα μιν προσστῆναι τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε καὶ ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρεῖς οὐνομάσαι «Σόλων». Καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα κελεύσαι τοὺς ἑρμηνέας ἐπειρέσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο, καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν εἰρωτώμενον, μετὰ δέ, ὥς ἡναγκάζετο, εἰπεῖν· «Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν». Ὡς δὲ σφι ἄσσημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρώτων τὰ λεγόμενα. Λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόντων ἔλεγε δὴ, ὥς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θεησάμενος πάντα τὸν ἑωυτοῦ ὄλβον ἀποφλαυρίσειε, οἷα δὴ εἶπας, ὥς τε αὐτῷ πάντα ἀποβεβήκοι, τῇ περ ἐκεῖνος εἶπε, οὐδὲν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι ὀλβίους δοκέοντας εἶναι.

Τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἤδη ἀμμένης καίεσθαι τὰ περιέσχατα. Καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων, τὰ εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε καὶ ἐνώσαντα, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν ἄλλον ἄνθρωπον, γενόμενον ἑωυτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσω, ζῶντα πυρὶ διδοίη, πρὸς τε τούτοις δείσαντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξάμενον, ὥς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀσφαλέως ἔχον, κελεύειν σβεννύναι τὴν ταχίστην τὸ καίόμενον πῦρ καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ

Κροΐσου. Καὶ τοὺς πειρωμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆσαι.

- 87 Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροΐσον μαθόντα τὴν Κύρου μετὰγνωσιν, ὡς ὥρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἴ τί οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἔδωρήθη, παραστῆναι καὶ ῥύσασθαι μιν ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. Τὸν μὲν δακρύοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν, ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμῆς συνδραμεῖν ἐξαπίνης νέφεα καὶ χειμῶνά τε καταρραγῆναι καὶ ὕσαι ὕδατι λαβροτάτῳ κατασβεσθῆναι τε τὴν πυρῆν. Οὕτω δὲ μαθόντα τὸν Κῦρον, ὡς εἶη ὁ Κροΐσος καὶ θεοφιλὴς καὶ ἀνὴρ ἀγαθός, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εἰρέσθαι τάδε· «Κροΐσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι;» Ὁ δὲ εἶπε· «ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπραξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμευτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· αἷτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεὸς ἐπαείρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. Οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. Ἀλλὰ ταῦτα δαίμονί μου φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι».

- 88 Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας κάτισέ τε ἐγγὺς ἐωυτοῦ καὶ κάρτα ἐν πολλῇ προμηθίῃ εἶχε, ἀπεθώμαζε τε ὀρέων καὶ αὐτὸς καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἑόντες πάντες.

4. Λυδικὰ ἔθιμα. — Ἰδρυση ἀποικίας ἀπὸ τοῦς Λυδοῦς στήν Τυρρηνία (Ἑτρουρία)

(Κεφ. 93 - 94)

- 93 Θώματα ἢ Λυδίη ἐς συγγραφὴν οὐ μάλα ἔχει, οἷά γε καὶ ἄλλη χώρα, πάρεξ τοῦ ἐκ τοῦ Τμῶλου καταφερομένου ψήγματος. Ἐν δὲ ἔργον πολλὸν μέγιστον παρέχεται χωρὶς τῶν Αἰγυπτίων ἔργων καὶ τῶν Βαβυλωνίων· ἔστι αὐτόθι

Ἀλυάττεω τοῦ Κροίσου πατρός σῆμα, τοῦ ἡ κρηπὶς μὲν ἐστὶ λίθων μεγάλων, τὸ δὲ ἄλλο χῶμα γῆς.

94

Λυδοὶ δὲ νόμοισι μὲν τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται, τοῖσι καὶ Ἕλληνες, πρῶτοι δὲ ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κοψάμενοι ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἕλλησι κατεστεώσας ἐωυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. Ἀμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέγουσι καὶ Τυρσηνὴν ἀποικίσαι, ὧδε αὐτῶν λέγοντες.

Ἐπὶ βασιλείᾳ Ἀτυος τοῦ Μάνεω σιτοδείην ἰσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν διάγειν λιπαρέοντας, μετὰ δέ, ὡς οὐ παύεσθαι, ἄκεα διζήσθαι, ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. Ἐξευρεθῆναι δὴ ὦν τότε καὶ τῶν κύβων καὶ τῶν ἀστραγάλων καὶ τῆς σφαίρης τὰς παιγνίας καὶ τῶν ἄλλων πασέων παιγνίων τὰ εἶδεα πλὴν πεσσῶν· τούτων γὰρ ὦν τὴν ἐξεύρεσιν οὐκ οἰκνηεῦνται Λυδοί. Ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἐτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία, τὴν δὲ ἐτέρην σιτέεσθαι παυομένους τῶν παιγνιέων. Τοιοῦτω τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἕτεα δυὼν δέοντα εἴκοσι.

Ἐπεῖτε δὲ οὐκ ἀνιέναι τὸ κακόν, ἀλλ' ἔτι ἐπὶ μᾶλλον βιάζεσθαι, οὕτω δὴ τὸν βασιλέα αὐτῶν δύο μοίρας διελόντα Λυδῶν πάντων κληρῶσαι τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δ' ἐπὶ ἐξόδῳ ἐκ τῆς χώρας, καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἐωυτὸν τὸν βασιλέα προστάσσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένη τὸν ἐωυτοῦ παῖδα, τῷ οὐνομα εἶναι Τυρσηνόν. Λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἐτέρους ἐξιέναι ἐκ τῆς χώρας καταβῆναι ἐς Σμύρνην καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμένους τὰ πάντα, ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἐπιπλά, ἀποπλέειν κατὰ βίου τε καὶ γῆς ζήτησιν, ἐς δ' ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους ἀπικέσθαι ἐς Ὀμβρικούς, ἔνθα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιος καὶ οἰκέειν τὸ μέχρι

τοῦδε. Ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέως τοῦ παιδός, ὅς σφεας ἀνήγαγε· ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους ὀνομασθῆναι Τυρσηνοὺς.

5. Περσικά ἔθιμα

(Κεφ. 131 - 138, 140) ·

131 Πέρσας δὲ οἶδα νόμοισι τοῖσδε χρεωμένους· ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιευμένους ἰδρύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέροντας, ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς Θεοὺς, κατὰ περ οἱ Ἕλληνες, εἶναι. Οἱ δὲ νομίζουσι Διὶ μὲν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν οὐρέων ἀναβαίνοντες θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες. Θύουσι δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι. Τούτοισι μὲν δὴ θύουσι μύνοισι ἀρχῆθεν, ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρὰ τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων.

132 Θυσίῃ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι περὶ τοὺς εἰρημένους θεοὺς ἤδε κατέστηκε. Οὔτε βωμοὺς ποιεῦνται οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι μέλлонτες θύειν· οὐ σπονδῇ χρέωνται, οὐκὶ αὐλῶ, οὐ στέμμασι, οὐκὶ οὐλῇσι. Τῶν δὲ ὡς ἂν ἐκάστω τις θύειν θέλῃ, ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτῆνος καλέει τὸν θεόν, ἐστεφανωμένος τὸν τιήρην μυσίνη μάλιστα. Ἐωυτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι ἰδίῃ μούνῳ οὐ οἱ ἐγγίνεται ἀρᾶσθαι ἀγαθὰ, ὁ δὲ τοῖσι πᾶσι Πέρσῃσι κατεύχεται εὖ γίνεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ· ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσῃσι καὶ αὐτὸς γίνεται. Ἐπεὰν δὲ διαμιστύλας κατὰ μέρεα τὸν ἱρήιον ἐψῆσῃ τὰ κρέα, ὑποπάσας ποίην ὡς ἀπαλωτάτην, μάλιστα δὲ τὸ τρίφυλλον, ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ὦν πάντα τὰ κρέα. Διαθέντος δὲ αὐτοῦ, μάγος ἀνὴρ παρεστεῶς ἐπαείδει θεογονίην, οἷην δὲ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν. ἄνευ γὰρ δὴ

μάγου οὐ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι. Ἐπισχῶν δὲ ὀλίγον χρόνον ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα καὶ χρᾶται, ὅ τι μὲν λόγος αἰρέει.

133

Ἡμέρην δὲ ἀπασέων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι, τῇ ἕκαστος ἐγένετο. Ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων διακαιοῦσι προτιθέσθαι. ἐν τῇ οἱ εὐδαίμονες αὐτῶν βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ ὄνον προτιθέαται ὅλους ὀπτούς ἐν καμίνοισι, οἱ δὲ πένητες αὐτῶν τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων προτιθέαται. Σίτοισι δὲ ὀλίγοισι χρέωνται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι καὶ οὐκ ἀλέσι. καὶ διὰ τοῦτό φασι Πέρσαι τοὺς Ἕλληνας σιτεομένους πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δείπνου παραφορέεται οὐδὲν λόγου ἄξιον, εἰ δέ τι παραφέροιτο ἐσθίοντας ἂν οὐ παύεσθαι. Οἶνῳ δὲ κάρτα προσκέαται, μεθυσκόμενοι δὲ ἐώησιν βουλευέσθαι τὰ σπουδαιέστατα τῶν πρηγμάτων. Τὸ δ' ἂν ἄδη σφι βουλευομένοισι, τοῦτο τῇ ὑστεραίῃ νήφουσι προτιθεῖ ὁ στέγαρχος, ἐν τοῦ ἂν ἐόντες βουλευῶνται. καὶ ἦν μὲν ἄδη καὶ νήφουσι, χρέωνται αὐτῷ, ἦν δὲ μὴ ἄδη, μετιεῖσι. τὰ δ' ἂν νήφοντες προβουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιὰ γιγνώσκουσι.

Ἐντυγχάνοντες δ' ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῷδε ἂν τις 134 διαχνοίῃ, εἰ ὅμοιοί εἰσι οἱ συντυγχάνοντες. ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι. Ἦν δὲ ἥ οὐτερος ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τὰς παρειὰς φιλέονται. Ἦν δὲ πολλῷ ἥ οὐτερος ἀγεννέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἕτερον.

Τιμῶσι δὲ ἐκ πάντων τοὺς ἄγχιστα ἐωυτῶν οἰκόντας 135 μετὰ γε ἐωυτούς, δεύτερα δὲ τοὺς δευτέρους, μετὰ δὲ κατὰ λόγον προβαίνοντες τιμῶσι. ἥκιστα δὲ τοὺς ἐωυτῶν ἑκαστάτῳ οἰκημένους ἐν τιμῇ ἄγονται, νομίζοντες ἐωυτούς εἶναι ἀνθρώπων μακρῷ τὰ πάντα ἀρίστους, τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ λόγον τὸν λεγόμενον τῆς ἀρετῆς ἀντέχεσθαι, τοὺς δὲ ἑκαστάτῳ

οϊκέοντας ἀπὸ ἐωυτῶν κακίστους εἶναι. Ξεινικά δὲ νόμια Πέρσαι προσίενται ἀνδρῶν μάλιστα. Καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν ἐσθῆτα νομίσαντες τῆς ἐωυτῶν εἶναι καλλίῳ φορέουσι καὶ ἐς τοὺς πολέμους τοὺς Αἰγυπτίους θώρηκας.

- 136 Παιδεύουσι δὲ τοὺς παῖδας ἀπὸ πενταέτεος ἀρξάμενοι μέχρι εἰκοσαέτεος τρία μῶνα, ἱππεύειν καὶ τοξεύειν καὶ ἀληθίζεσθαι. Πρὶν δὲ ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὄψιν τῷ πατρί, ἀλλὰ παρὰ τῇσι γυναιξὶ δίκαιταν ἔχει· τοῦδε δὲ εἵνεκα τοῦτο οὕτω ποιεέται, ἵνα, ἣν ἀποθάνῃ τρεφόμενος, μηδε-
- 137 μίαν ἄσπην τῷ πατρί προσβάλλῃ. Αἰνέω μὲν νῦν τοῦτον τὸν νόμον, αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μιῆς αἰτίης εἵνεκα μηδὲ αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν· ἀλλὰ λογισάμενος, ἣν εὐρίσκη πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἔοντα τῶν ὑπουργημάτων, οὕτω τῷ θυμῷ χρᾶται.

- 138 “Ἄσπα δὲ σφι ποιεῖν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. Αἴσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται, δεύτερα δὲ τὸ ὀφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὀφείλοντα καὶ τι ψεῦδος λέγειν. Ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐμπτύουσι οὔτε χεῖρας ἐναπονίζονται οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται τοὺς ποταμούς μάλιστα.

- 140 Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. Τάδε μέντοι ὥς κρυπτόμενα λέγεται καὶ οὐ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀποθανόντος ὥς οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέκυς, πρὶν ἂν ὑπ’ ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἐλχυσθῇ. Μάγους μὲν γὰρ ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιεόντας. ἐμφανέως γὰρ δὴ ποτεῦσι. Κατακηρώσαντες δὲ ὦν τὸν νέκυν Πέρσαι γῇ κρύπτουσι.

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΥΤΕΡΠΗ

1. Ἐκστρατεία τοῦ Καμβύση κατὰ τῆς Αἰγύπτου.— Ἀπόπειρα
τοῦ Ψαμμήτιχου νά ἐξακριβώσῃ ποιοί ἦταν οἱ
ἀρχαιότεροι ἄνθρωποι

(Κεφ. 1-2)

Τελευτήσαντος δὲ Κύρου παρέλαβε τὴν βασιληίην Καμβύ- 1
σης, Κύρου ἐὼν παῖς καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω θυ-
γατρός, τῆς προαποθανούσης Κύρος αὐτός τε μέγα πένθος
ἐποιήσατο καὶ τοῖσι ἄλλοισι προσεῖπε πᾶσι, τῶν ἦρχε, πένθος
ποιέεσθαι. Ταύτης δὴ τῆς γυναικὸς ἐὼν παῖς καὶ Κύρου Καμ-
βύσης Ἰωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρώιους ἐνόμιζε,
ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους τε παραλα-
βών, τῶν ἦρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων, τῶν ἐπεκράτεε.

Οἱ δ' Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον σφέων βασιλεῦ- 2
σαι, ἐνόμιζον ἑωυτούς πρῶτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων.
Ἐπειδὴ δὲ Ψαμμήτιχος βασιλεύσας ἠθέλησε εἰδέναι, οὔτινες
γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι Φρύγας προτέρους γε-
νέσθαι ἑωυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ἑωυτούς. Ψαμμήτιχος δέ, ὡς
οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πόρον οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν,
ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε. παιδία δύο νεογνά ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυ-
χόντων διδοῖ ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια ἐντειλάμενος μη-
δένα ἀντίον αὐτῶν μηδεμίαν φωνὴν ἰέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ
ἐπ' ἑωυτῶν κέεσθαι αὐτὰ καὶ τὴν ὥρην ἐπαγινέειν σφι αἶγας,
πλήσαντα δὲ τοῦ γάλακτος τᾶλλα διαπρήσσεσθαι. Ταῦτα δὲ

οϊκέοντας ἀπὸ ἐωυτῶν κακίστους εἶναι. Ξεινικά δὲ νόμαια Πέρσαι προσίενται ἀνδρῶν μάλιστα. Καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν ἐσθῆτα νομίσαντες τῆς ἐωυτῶν εἶναι καλλίῳ φορέουσι καὶ ἐς τοὺς πολέμους τοὺς Αἰγυπτίους θώρηκας.

- 136 Παιδεύουσι δὲ τοὺς παῖδας ἀπὸ πενταέτεος ἀρξάμενοι μέχρι εἰκοσαέτεος τρία μούνα, ἱππεύειν καὶ τοξεύειν καὶ ἀληθίζεσθαι. Πρὶν δὲ ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὄψιν τῷ πατρί, ἀλλὰ παρὰ τῇσι γυναιξὶ δίαιταν ἔχει· τοῦδε δὲ εἵνεκα τοῦτο οὕτω ποιεέται, ἵνα, ἣν ἀποθάνῃ τρεφόμενος, μηδε-
137 μίαν ἄσπιν τῷ πατρὶ προσβάλῃ. Αἰνέω μὲν νῦν τοῦτον τὸν νόμον, αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μιῆς αἰτίης εἵνεκα μηδὲ αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν· ἀλλὰ λογισάμενος, ἣν εὐρίσκη πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἐόντα τῶν ὑπουργημάτων, οὕτω τῷ θυμῷ χρᾶται.

- 138 "Ἄσπα δὲ σφι ποιεῖεν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. Αἷσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται, δεύτερα δὲ τὸ ὀφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὀφείλοντα καὶ τι ψεῦδος λέγειν. Ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐμπύουσι οὔτε χεῖρας ἐναπονίζονται οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται τοὺς ποταμούς μάλιστα.

- 140 Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. Τάδε μέντοι ὥς κρυπτόμενα λέγεται καὶ οὐ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀποθανόντος ὥς οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέκυς, πρὶν ἂν ὑπ' ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἐλχυσθῇ. Μάγους μὲν γὰρ ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιέοντας. ἐμφανέως γὰρ δὴ ποτεῦσι. Κατακηρώσαντες δὲ ὦν τὸν νέκυν Πέρσαι γῇ κρύπτουσι.

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΥΤΕΡΠΗ

1. Ἐκστρατεία τοῦ Καμβύση κατὰ τῆς Αἰγύπτου.— Ἀπόπειρα τοῦ Ψαμμήτιχου νά ἐξακριβώσῃ ποιοί ἦταν οἱ ἀρχαιότεροι ἄνθρωποι

(Κεφ. 1-2)

Τελευτήσαντος δὲ Κύρου παρέλαβε τὴν βασιλήϊν Καμβύ- 1
σης, Κύρου ἐὼν παῖς καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω θυ-
γατρός, τῆς προαποθανούσης Κῦρος αὐτός τε μέγα πένθος
ἐποιήσατο καὶ τοῖσι ἄλλοισι προσεῖπε πᾶσι, τῶν ἦρχε, πένθος
ποιέεσθαι. Ταύτης δὴ τῆς γυναικὸς ἐὼν παῖς καὶ Κύρου Καμ-
βύσης Ἰωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρῷους ἐνόμιζε,
ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους τε παραλα-
βών, τῶν ἦρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων, τῶν ἐπεκράτεε.

Οἱ δ' Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον σφέων βασιλεῦ- 2
σαι, ἐνόμιζον ἐωυτοὺς πρῶτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων.
Ἐπειδὴ δὲ Ψαμμήτιχος βασιλεύσας ἠθέλησε εἰδέναι, οὔτινες
γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι Φρύγας προτέρους γε-
νέσθαι ἐωυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ἐωυτούς. Ψαμμήτιχος δέ, ὡς
οὐκ ἐδύνατο πυνηθάνομενος πόρον οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν,
ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε. παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυ-
χόντων διδοῖ ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια ἐντειλάμενος μη-
δένα ἀντίον αὐτῶν μηδεμίαν φωνὴν ἰέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ
ἐπ' ἐωυτῶν κέεσθαι αὐτὰ καὶ τὴν ὥρην ἐπαγινέειν σφι αἴγας,
πλήσαντα δὲ τοῦ γάλακτος τᾶλλα διαπρήσσεσθαι. Ταῦτα δὲ

ἐποίεέ τε καὶ ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος θέλων ἀκοῦσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμεων κνύζημάτων, ἦντινα φωνὴν ῥήξουσι πρώτην. Τὰ περ ὧν καὶ ἐγένετο.

Ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσοντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην καὶ ἐσιόντι τὰ παιδία ἀμφοτέρω προσπίπτοντα βεκὸς ἐφώνεον ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. Τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας ἤσυχος ἦν ὁ ποιμήν, ὥς δὲ πολλάκις φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ ἤγαγε κελεύσαντος ἐς ὅψιν τὴν ἐκείνου. Ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος ἐπυνθάνετο, οἵτινες ἀνθρώπων βεκὸς τι καλέουσι, πυνθανόμενος δὲ εὔρισκε Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. Οὕτω καὶ τοιοῦτῳ πρήγματι σταθμησάμενοι Αἰγύπτιοι συνεχώρησαν τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωυτῶν. Οὕτω μὲν γενέσθαι τῶν ἱρέων τοῦ Ἡφαίστου τοῦ ἐν Μέμφι ἤκουον. Ἕλληνες δὲ λέγουσι ἄλλα τε μάταια πολλὰ καὶ ὥς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαμμήτιχος ἐκταμῶν τὴν δίαίταν οὕτω ἐποιήσατο τῶν παιδίων παρὰ ταύτῃσι τῇσι γυναιξί.

2. Φύση τοῦ ἐδάφους τῆς Αἰγύπτου.—"Ἡθῃ καὶ ἔθιμα τῶν Αἰγυπτίων

(Κεφ. 4 - 5, 10 - 12, 35 - 36, 78, 80)

- 4 Βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον Αἰγύπτου ἄνθρωπον ἔλεγον Μῖνα. Ἐπὶ τούτου, πλὴν τοῦ Θηβαϊκοῦ νομοῦ, πᾶσαν Αἴγυπτον εἶναι ἔλος, καὶ αὐτῆς εἶναι οὐδὲν ὑπερέχον τῶν νῦν ἐνεργε λίμνης τῆς Μοίριος ἐόντων, ἐς τὴν ἀνάπλοος ἀπὸ θαλάσσης
- 5 ἑπτὰ ἡμερέων ἐστὶ ἀνά τὸν ποταμόν. Καὶ εὖ μοι ἐδόκειον λέγειν περὶ τῆς χώρας. Δῆλα γάρ τινι καὶ μὴ προακούσαντι, ἰδόντι δέ, ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, ὅτι Αἴγυπτος, ἐς τὴν Ἕλληνας ναυτίλλονται, ἐστὶ Αἰγυπτίοισι ἐπὶ κτητός τε γῆ καὶ δῶρον τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ κατ' ὑπερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύ-

της μέχρι τριῶν ἡμερέων πλόου ἔστι ἕτερον τοιοῦτο. Αἰγύπτου γὰρ φύσις ἐστὶ τῆς χώρας τοιήδε. προσπλέων, ἔτι καὶ ἡμέρης δρόμον ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κατεῖς καταπειρητηρίην πηλὸν τε ἀνοίσεις καὶ ἐν ἑνδεκα ὀργυῖῃσι ἔσαι. Τοῦτο ἐπὶ τοσοῦτο δηλοῖ πρόχυσιν τῆς γῆς ἐοῦσαν.

Ταύτης ὦν τῆς χώρας ἡ πολλή, κατὰ περ οἱ ἱρέες ἔλε- 10 γον, ἐδόκεε καὶ αὐτῷ μοι εἶναι ἐπικτήτος Αἰγυπτίοισι. Τῶν γὰρ οὐρέων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαίνετό μοι εἶναι κοτε κόλπος θαλάσσης, ὥσπερ τὰ τε περὶ Ἴλιον καὶ Τευθρανίην καὶ Ἐφεσόν τε καὶ Μαιάνδρου πεδίων, ὥς γε εἶναι σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλεῖν. Τῶν γὰρ ταῦτα τὰ χωρία προσχωσάντων ποταμῶν ἐνὶ τῶν στομάτων τοῦ Νεῖλου, ἐόντος πενταστόμου, οὐδεὶς πλήθεος πέρι ἄξιος συμβληθῆναί ἐστι.

Ἔστι δὲ τῆς Ἀραβίης χώρας, Αἰγύπτου δὲ οὐ πρόσω, 11 κόλπος θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης. Ἐτερον τοιοῦτον κόλπον καὶ τὴν Αἴγυπτον δοκέω γενέσθαι κου· καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς βορηῆς θαλάσσης ἐσεῖχε ἐπ' Αἰθιοπίης, ὁ δὲ Ἀράβιος ἐκ τῆς νοτίης ἔφερε ἐπὶ Συρίης. Εἰ ὦν ἐθελήσει ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον ὁ Νεῖλος ἐς τοῦτον τὸν Ἀράβιον κόλπον, τί μιν κωλύει ῥέοντος τούτου ἐκχωσθῆναι ἐντὸς γε δισμυρίων ἐτέων; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαί γε καὶ μυρίων ἐντὸς χωσθῆναι ἄν. Κοῦ γε δὴ ἐν τῷ προαναισιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι οὐκ ἂν χωσθεῖη κόλπος καὶ πολλῶν μέζων ἔτι τούτου ὑπὸ τοσούτου τε ποταμοῦ καὶ οὕτω ἐργατικοῦ;

Τὰ περὶ Αἴγυπτον ὦν καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθομαι 12 καὶ αὐτὸς οὕτω κάρτα δοκέω εἶναι, ἰδὼν τὴν τε Αἴγυπτον προκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς κογχύλιά τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι οὖρεσι καὶ ἄλμην ἐπανθέουσαν, ὥστε καὶ πυραμίδας δηλεῖσθαι, καὶ ψάμμον μοῦνον Αἰγύπτου οὖρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμ-

φιος ἔχον, πρὸς δὲ τῇ χώρῃ οὔτε τῇ Ἀραβίῃ προσοῦρῳ ἐούσῃ τὴν Αἴγυπτον προσεικέλην οὔτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὲν οὐδὲ τῇ Συρίῃ (τῆς γὰρ Ἀραβίης τὰ παρὰ θάλασσαν Σύριοι νέμονται), ἀλλὰ μελάγγαιόν τε καὶ καταρρηγνυμένην ὥστε ἐοῦσαν ἰλὺν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ Αἰθιοπίης κατενηνειγμένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. Τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν καὶ ὑποψαμμοτέρην, τὴν δὲ Ἀραβίην τε καὶ Συρίην ἀργιλωδεστέραν τε καὶ ὑπόπετρον ἐοῦσαν.

- 35 Ἐρχομαι δὲ περὶ Αἰγύπτου μηχανέων τὸν λόγον, ὅτι πλεῖστα θωμάσια ἔχει καὶ ἔργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώραν. τούτων εἵνεκα πλέω περὶ αὐτῆς εἰρήσεται. Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ οὐρανῷ τῷ κατὰ σφέας ἐόντι ἐτεροίῳ καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοί, τὰ πολλὰ πάντα ἔμπανιν τοῖσι ἄλλοις ἀνθρώποις ἐστήσαντο ἡθεά τε καὶ νόμους. Ἐν τοῖσι αἱ μὲν γυναῖκες ἀγοράζουσι καὶ καπηλεύουσι, οἱ δὲ ἄνδρες κατ' οἴκους ἐόντες ὑφαίνουσι. ὑφαίνουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι ἄνω τὴν κρόκην ὠθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ κάτω. Τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλῶν φορέουσι, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπὶ τῶν ὤμων.

- 36 Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν τῇ μὲν ἄλλῃ κομῶσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρέονται. Τοῖσι ἄλλοις ἀνθρώποις νόμος ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς, ἐς τοὺς μάλιστα ἰκνέεται, Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τοὺς θανάτους ἀνιέουσι τὰς τρίχας αὔξεσθαι τὰς τε ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενεῖῳ, τέως ἐξυρημένοι. Τοῖσι μὲν ἄλλοις ἀνθρώποις χωρὶς θηρίων ἡ δίαίτα ἀποκέκριται, Αἰγυπτίοις δὲ ὁμοῦ θηρίοις ἡ δίαίτα ἐστί. Ἀπὸ πυρῶν καὶ κριθέων ὄλλοι ζώουσι, Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποιευμένῳ ἀπὸ τούτων τὴν ζόην ὀνείδος μεγιστόν ἐστι, ἀλλὰ ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῦνται σιτία, τὰς ζειᾶς μετεξέτεροι καλέουσι. Φυρῶσι τὸ μὲν σταῖς τοῖσι ποσί, τὸν δὲ πηλὸν τῇσι χερσί. Εἴματα τῶν μὲν ἀνδρῶν ἕκαστος ἔχει δύο, τῶν δὲ γυναικῶν ἓν ἐκάστη. Τῶν ἰστίων τοὺς κρίκους

καὶ τοὺς κάλους οἱ μὲν ἄλλοι ἔξωθεν προσδέουσι, Αἰγύπτιοι δὲ ἔσωθεν. Γράμματα γράφουσι καὶ λογίζονται ψήφοις. Ἕλληνας μὲν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά· καὶ ποιεῦντες ταῦτα αὐτοὶ μὲν φασὶ ἐπὶ δεξιὰ ποιεῖν, Ἕλληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά. Διφασίοις δὲ γράμμασι χρέωνται καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἰρά, τὰ δὲ δημοτικὰ καλέεται.

Ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν, ἐπεὰν ἀπὸ 78
δείπνου γένωνται, περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῶ ξύλινον, μεμιμημένον ἕς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ, μέγαθος ὅσον τε πηχυαῖον ἢ δίπηχυν. δεικνὺς δὲ ἐκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει. «Ἐς τοῦτον ὀρέων πῖνέ τε καὶ τέρπευ. ἔσσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος».

Πατρίοις δὲ χρεώμενοι νόμοις ἄλλον οὐδένα ἐπικτῶν- 80
ται. Συμφέρονται δὲ τότε Ἑλλήνων μούνοισι Λακεδαιμονίοις· οἱ νεώτεροι αὐτῶν τοῖσι πρεσβυτέροις συντυγχάνοντες εἰκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτράπονται· καὶ ἐπιούσι ἐξ ἔδρης ὑπανιστάται. Τόδε μέντοι ἄλλοις οὐδαμοῖς συμφέρονται. ἀντὶ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῇσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα.

3. Ἀμασις

(Κεφ. 177 - 179)

Ἐπ' Ἀμάσιος βασιλέος λέγεται Αἴγυπτος μάλιστα δὴ 177
τότε εὐδαιμονῆσαι καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῇ χώρῃ γινόμενα καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρας τοῖσι ἀνθρώποις, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ γενέσθαι τὰς ἀπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκεομένας. Νόμον τε Αἰγυπτίοις τόνδε Ἀμασίς ἐστὶ ὁ καταστήσας, ἀποδεικνύ-
ναι ἕτερος ἐκάστου τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅθεν βιοῦται· μὴ δὲ ποιεῦντα ταῦτα μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίην ζόην

ιθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τὸν νόμον Ἀθηναίοισι ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς αἰὲς χρέωνται, ἐόντι ἀμώμῳ νόμῳ.

- 178 Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Ἄμασις ἄλλα τε ἐς Ἑλλήνων μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνεομένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν ἐνοικῆσαι. τοῖσι δὲ μὴ βουλομένοισι αὐτῶν οἰκέειν, αὐτοῦ δὲ ναυτιλλομένοισι ἔδωκε χώρους ἐνιδρύσασθαι βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι. Τὸ μὲν νυν μέγιστον αὐτῶν τέμενος καὶ οὐνομαστότατον ἐὼν καὶ χρησιμώτατον, καλεόμενον δὲ Ἑλλήνιον, αἶδε πόλιές εἰσι αἱ ἰδρυμένοιαι κοινῇ, Ἰώνων μὲν Χίος καὶ Τέως καὶ Φώκαια καὶ Κλάζομεναί, Δωριέων δὲ Ῥόδος καὶ Κνίδος καὶ Ἀλικαρνησὸς καὶ Φάσηλις, Αἰολέων δὲ ἡ Μυτιληναίων μούνη. Τούτων μὲν ἐστὶ τοῦτο τὸ τέμενος, καὶ προστάτας τοῦ ἐμπορίου αὗται αἱ πόλιές εἰσι αἱ παρέχουσαι ὅσαι δὲ ἄλλαι πόλεις μεταποιεῦνται, οὐδὲν σφι μετεὼν μεταποιεῦνται. Χωρὶς δὲ Αἰγινῆται ἐπὶ ἑωυτῶν ἰδρύσαντο τέμενος Διός, καὶ ἄλλο Σάμιοι Ἡρῆς καὶ Μιλήσιοι Ἀπόλλωνος.

- 179 Ἦν δὲ τὸ παλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις ἐμπόριον καὶ ἄλλε οὐδὲν Αἰγύπτου. Εἰ δέ τις ἐς τῶν τι ἄλλο στομάτων τοῦ Νείλου ἀπίκοιτο, χρῆν ὁμόσαι μὴ μὲν ἐκόντα ἐλθεῖν, ἀπομόσαντα δὲ τῇ νηὶ αὐτῇ πλέειν ἐς τὸ Κανωβικόν. ἢ εἰ μὴ γε οἷά τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ φορτία ἔδεε περιάγειν ἐν βάρισι περὶ τὸ Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἐς Ναύκρατιν. Οὕτω μὲν δὴ Ναύκρατις ἐτετίμητο. Κυρηναίοισι δὲ Ἄμασις φιλότητά τε καὶ συμμαχίην συνεθήκατο. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ Ἄμασις ἐς τὴν Ἑλλάδα.

ΒΙΒΛΙΟ ΤΡΙΤΟ

Θ Α Λ Ε Ι Α

(Ὁ Καμβύσης νίκησε τὸ γιό καὶ διάδοχο τοῦ Ἀμαση Ψαμμήνιτο κοντά στοῦ Πηλούσιο —πόλη τῆς Αἰγύπτου στοῦ Δέλτα— καὶ τὸν ἀνάγκασε ν' ἀποσυρθεῖ μέ τὸ στρατό του στή Μέμφη. Στή συνέχεια, ἀφοῦ πολιορκήσῃ καὶ κυρίευσῃ αὐτήν, συνέλαβε τὸν Ψαμμήνιτο αἰχμάλωτο)

1. Καμβύσης καὶ Ψαμμήνιτος

(Κεφ. 14 - 15)

Ἡμέρη δὲ δεκάτῃ, ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι 14 Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστειον τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἑξ, τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι διεπειρᾶτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ποιέων τοιάδε. στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθλῇ δουληρίῃ ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσιν ὕδρήιον, συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ τοῦ βασιλέως. Ὡς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρήισαν αἱ παρθένοι παρὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνεβόων τε καὶ ἀντέκλαιον ὀρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα, ὁ δὲ Ψαμμήνιτος προῖδων καὶ μαθὼν ἔκυψε ἐς τὴν γῆν.

Παρελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δεῦτερα αὐτοῦ τὸν παῖδα ἔπεμπε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίῳ τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχόντων, τοὺς τε αὐχένας κάλῳ δεδεμένους καὶ τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένους. Ἦγοντο δὲ ποινὴν τείσοντες Μυτιληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηϊ· ταῦτα γὰρ ἐδίκασαν

οἱ βασιλῆιοι δικασταί, ὑπὲρ ἀνδρὸς ἐκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι. Ὁ δὲ ἰδὼν παρεξίοντας καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἀγόμενον ἐπὶ θάνατον, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιούντων, τωὐτὸ ἐποίησε, τὸ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ.

Παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνήνεκε ὥστε τῶν συμποτέων αὐτοῦ, ἄνδρα ἀπηλικέστερον, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἐόντων ἔχοντά τε οὐδέν, εἰ μὴ ὅσα πτωχός, καὶ προσαϊτέοντα τὴν στρατιήν, παριέναι Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ ῥατημένους τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ δὲ Ψαμμήνιος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα καὶ καλέσας ὀνομαστὶ τὸν ἐταῖρον ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν. Ἦσαν δ' ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, οἳ τὸ ποιούμενον πᾶν ἐξ ἐκείνου ἐπ' ἐκάστη ἐξόδῳ Καμβύσῃ ἐσήμαινον.

Θωμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιούμενα πέμψας ἄγγελον εἰρώτα αὐτὸν λέγων τάδε. «Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, εἰρωτᾷ, διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὀρέων κεκακωμένην καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον στείχοντα οὔτε ἀνέβωσας οὔτε ἀπέκλαυσας, τὸν δὲ πτωχὸν οὐδέν σοι προσήκοντα, ὡς ἄλλων πυθάνεται, ἐτίμησας ; » Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε. «Ὡ παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκῆα ἦν μέζω κακὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν, τὸ δὲ τοῦ ἐταίρου πένθος ἄξιον ἦν δακρύων, ὃς ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμόνων ἐκπεσὼν ἐς πτωχήν ἅπτεται ἐπὶ γήραος οὐδῶ ». Καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου ἤκουσε, εὖ δοκέειν οἱ εἰρῇσθαι. Λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυπτίων δακρύειν μὲν Κροῖσον (ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμβύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον), δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρεόντας, αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἰκτόν τινα καὶ αὐτίκα κελεύειν τὸν τε αὐτοῦ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων σφῆζειν καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαστείου ἀναστήσαντας ἄγειν παρ' ἐωυτόν.

15 Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὖρον οἱ μετιόντες οὐκέτι περιέοντα ἄλ-

λά πρῶτον κατακοπέντα, αὐτὸν δὲν Ψαμμήνιτον ἀναστήσαντες ἤγον παρὰ Καμβύσεια. ἐνθα τοῦ λοιποῦ διαιτᾶτο ἔχων οὐδὲν βίαιον.

2. Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτη

(Κεφ. 39 - 43)

Καμβύσειω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου ἐποίησαντο 39 καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηγὴν ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεια τὸν Αἰάκεος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς. Ἰσχων δὲ ξεινὴν Ἀμάσι, τῷ Αἰγύπτου βασιλεῖ, συνεθήκατο πέμπων τε δῶρα καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτεις τὰ πρήγματα ἡῤξετο καὶ ἦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρει εὐτυχέως. Ἐκτῆτο δὲ πεντηκοντέρους τε ἑκατὸν καὶ χιλίους τοξότας. Ἐφερε δὲ καὶ ἤγε πάντας, διακρίνων δὲ οὐδένα· τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδούς, τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβών. Συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων ἀραιρήκεε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἡπείρου ἄστυα. Ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους πανστρατιῇ βωθέοντας Μιλησίοισι ναυμαχίῃ κρατήσας εἴλε, οἱ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ὥρυξαν.

Καί κως τὸν Ἀμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης 40 οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλὰ οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελής. Πολλῷ δὲ ἔτι πλεονός οἱ εὐτυχίης γινομένης γράψας ἐς βιβλίον τάδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον. «Ἀμασις Πολυκράτει ὧδε λέγει. Ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἰσαί μεγάλοι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, ἐπισταμένῳ τὸ θεῖον ὥς ἔστι φθονερόν. Καί κως βούλομαι καὶ αὐτὸς καί, τῶν ἂν κήδωμαι, τὸ μὲν τι εὐτυχεῖν τῶν πρηγμάτων, τὸ δὲ προσπταῖεν, καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἐναλλάξ πρήσσων ἢ εὐτυχεῖν τὰ

πάντα. Οὐδένα γάρ κω λόγω οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριζος, εὐτυχέων τὰ πάντα. Σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πειθόμενος ποιήσον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιάδε. φροντίσας, τὸ ἂν εὖρης ἐόν τοι πλείστου ἄξιον καὶ ἐπ' ὃ σὺ ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὕτω, ὅπως μηκέτι ἤξει ἐς ἀνθρώπους. "Ἦν τε μὴ ἐναλλάξ ἤδη τῷπὸ τούτου αἱ εὐτυχίαι τοι τῇσι πάθῃσι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ ἀχέο ».

- 41 Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης καὶ νόῳ λαβὼν, ὥς οἱ εὖ ὑπετίθετο "Αμασις, ἐδίζητο, ἐπ' ὃ ἂν μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀσθηεῖν ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων, διζήμενος δ' εὗρισκε τόδε. ἦν οἱ σφρηγίς, τὴν ἐφόρεε, χρυσόδετος, σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἔργον δὲ Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου. Ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλεῖν, ἐποίεε τοιάδε. πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν, μετὰ δὲ ἀναγαγεῖν ἐκέλευσε ἐς τὸ πέλαγος. ὥς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκάς ἐγενετο, περιελόμενος τὴν σφρηγῖδα πάντων ὀρεόντων τῶν συμπλῶν ρίπτει ἐς τὸ πέλαγος. Τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρᾶτο.

- 42 Πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρη ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνήνευκε γενέσθαι· ἀνὴρ ἄλιεὺς λαβὼν ἰχθὺν μέγαν τε καὶ καλὸν ἡξίου μιν Πολυκράτει δῶρον δοθῆναι· φέρων δὲ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτει ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν, χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου ἔλεγε διδούς τὸν ἰχθύν· «᾿Ω βασιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἐλὼν οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορὴν, καίπερ γε ἐὼν ἀποχειροβίτος, ἀλλὰ μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δὲ μιν φέρων δίδωμι». Ὁ δὲ ἡσθεὶς τοῖσι ἔπεσι ἀμείβεται τοῖσδε· «Κάρτα τε εὖ ἐποίησας, καὶ χάρις διπλόη τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καὶ σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν». Ὁ μὲν δὲ ἄλιεὺς μέγα ποιεύμενος ταῦτα ἦε ἐς τὰ οἰκία, τὸν δὲ ἰχθὺν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὗρίσκουσι ἐν τῇ νηδίᾳ αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυ-

κράτεος σφρηγίδα. Ὡς δὲ εἰδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιιστα, ἔφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτεα, διδόντες δὲ οἱ τὴν σφρηγίδα ἔλεγον, ὅτεω τρόπῳ εὐρέθη. Τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ἐποίησε, καὶ οἷά μιν καταλελαβήκεε, γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέστειλε.

Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἀμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυ- 43
κράτεος ἦκον ἔμαθε, ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἶη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρῆγματος καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσιν μέλλοι Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα, ὃς καί, τὰ ἀποβάλλει, εὐρίσκει. Πέμψας δὲ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν ταῦτα ἐποίησε, ἵνα μὴ συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός.

(Τὸ ἀπαίσιο προαίσθημα τοῦ Ἀμαση ἐκπληρώθηκε. Ὁ Πολυκράτης ἀργότερα (τὸ 522) ὑπέστη σκληρὸ θάνατο: πιάστηκε μέ δόλο ἀπὸ τὸν Πέρση σατράπη Ὁροίτη καὶ φονεύτηκε, ἀφοῦ κρεμάστηκε ἀνάποδα ἐπάνω σὲ σταυρό)

(Ὁ Ἀρισταγόρας, ὁ τύραννος τῆς Μιλήτου, παρακινήθηκε ἀπὸ τὸν πεθερό του Ἰστιαῖο καὶ ξεσήκωσε τίς Ἰωνικὲς πόλεις σὲ ἐπανάσταση κατὰ τῶν Περσῶν. Συγχρόνως πῆγε στὴ Σπάρτη γιὰ νὰ ζητήσει βοήθεια)

1. Ὁ Ἀρισταγόρας στὴ Σπάρτη

(Κεφ. 49 - 51)

- 49 Ἀπικνέεται ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν· τῷ δὲ ἐς λόγους ἦιε, ὥς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδου ἐνετέτμητο καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. Ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε·

«Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς ἐνταῦθα ἀπίξις· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα· Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. Νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ρύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλосύνης, ἀνδρας ὁμαίμονας. Εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τε χωρέειν ἐστί· οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοὶ εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. Ἡ τε μάχη αὐτῶν ἐστι τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι· οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναί εἰσι.

»Ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, πρῶτον μὲν χρυσός, ἔπειτα δὲ ἄργυρος καὶ χαλκός καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. Κατοίκηνται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ὡς ἐγὼ φράσω, Ἰώνων μὲν τῶνδε οἶδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώραν ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες». Δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίναι ἐντετμημένην. «Λυδῶν δέ», ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, «οἶδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυπρόβατότατοι τε ἐόντες πάντων, τῶν ἐγὼ οἶδα, καὶ πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοις δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἦδε Κύπρος νῆσος κέεται· οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέτειον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἶδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ χώραν τήνδε ἔχοντες. Ἐχεται δὲ τούτων γῇ ἦδε Κισίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἐνθα βασιλεὺς τε μέγας δίαιταν ποιέεται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαῦτά εἰσι ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε.

»Ἀλλὰ περὶ μὲν χώρας ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὖρων σμικρῶν χρεόν ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργεῖους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστι οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίας πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε;» Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο 50 τοῖσδε· «ᾧ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι». Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· ἔπειτα δὲ ἡ κυρὶς ἡμέρῃ ἐγένετο τῆς ὑποκρίσιος καὶ ἤλθον ἐς τὸ συγκείμενον,

εἵρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, τὰ ἄλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκεῖνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὼν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν, βουλούμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν φάς εἶναι τὴν ἄνοδον. Ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· «ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν».

- 51 Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἰπας ἦγε ἐς τὰ οἰκία· ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦγε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεῦων ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον. προσεστήκεε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μοῦνον τέκνον ἐτύγχανε ἐὼν ἐτέων ὀκτῶ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε, τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. Ἐνθαῦτα δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνέμενος, ἣν οἱ ἐπιτελέσῃ, τῶν ἐδέετο. Ἀνανεύοντας δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον ἠυδάξατο· «Πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἣν μὴ ἀποστὰς ἴης». Ὁ τε δὴ Κλεομένης ἡσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἦγε ἐς ἕτερον οἶκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλεον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

2. Ὁ Ἀρισταγόρας στήν Ἀθήνα.— Ἐκστρατεία τῶν Ἰώνων κατὰ τῶν Σάρδεων καὶ πυρπόλησὴ τους.—

(Κεφ. 97, 99-103, 105)

- 97 Ἀπελαυνόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης ἦγε ἐς

τάς Ἀθήνας· αὕτη γάρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. Ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταῦτά ἔλεγε, τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. Ταῦτά τε δὴ ἔλεγε, καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκὸς σφεας εἶη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. Καὶ οὐδέν, ὅ τι οὐκ ὑπίσχετο οἷα κάρτα δεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. Πολλοὺς γάρ οἶκε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μῦνον οὐκ οἶός τε ἐγένετο διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀποστεῖλαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτῶν εἶναι Μελάνθιον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα δόκιμον. Αὗται δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί τε καὶ βαρβάροισι.

Ἀρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο εἴκοσι 99 νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεας, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐποιέετο στρατηγὴν ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδεις. Αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγούς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑαυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἐρμόφαντον.

Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς Ἐφεσον πλοῖα 100 μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιούμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας. Πορευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεῖτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἰρέουσι Σάρδεις οὐδενός σφι ἀντιωθέντος, αἰρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τᾶλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἀρταφέρνης ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην.

Τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τόδε. 101 Ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῖνες καλάμιναι, ὅσαι

δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλάμου εἶχον τὰς ὀροφάς. Τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὥς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὼν τὸ πῦρ ἐπενέμενο τὸ ἄστει πᾶν. Καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Λυδοὶ τε καὶ ὅσοι Περσέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρός, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν, ὅς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμῶλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ ἔπειτα ἐς τὸν Ἑρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ, ὃ δὲ ἐς θάλασσαν ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἱ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. Οἱ δὲ Ἴωνες ὀρέοντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους, τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολλῶ προσφερομένους, ἐξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ οὖρος τὸ Τμῶλον καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ τὰς νέας.

- 102 Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι Πέρσαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἑλλησι ἱρά. Τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἄλυος ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες, προπυθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβώθεον τοῖσι Λυδοῖσι. Καί κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὐρίσκουσι, ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον αἰρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἐσώθησαν. Καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φονεύουσι ἄλλους τε οὐνομαστούς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδα στρατηγέοντα Ἑρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιοχότα καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηρίου πολλὰ αἰνεθέντα. Οἱ δὲ αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνά τὰς πόλεις
- 103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι μὲν τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλομένου σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω οὐκ ἔφασαν τιμωρῆσειν σφι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες, οὕτω γάρ σφι ὑπῆρ-

χε πεπονημένα ἐς Δαρεῖον, οὐδὲν δὴ ἔσσαν τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ἐσκευάζοντο. Πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον Βυζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλεις πάσας τὰς ταύτῃ ὑπ' ἐωυτοῖσι ἐποιήσαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον Καρίας τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι· καὶ γὰρ ἡ Καῦνος πρότερον οὐ βουλομένη συμμαχεῖν, ὡς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδεις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθελονταί σφι πάντες προσεγένοντο πλὴν Ἀμαθουσίων.

Βασιλεῖ δὲ Δαρείῳ ὡς ἐξηγγέλθη Σάρδεις ἀλούσας ἔμπε- 105
 πρῆσθαι ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὸν Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα, ὡς οὗτοί γε οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες, εἰρέσθαι, οἵτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι· μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα διῶστον ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπειναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἥερα βάλλοντα εἰπεῖν· «ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τείσασθαι»· εἶπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων δέιπνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρεῖς ἐκάστοτε εἰπεῖν· «Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων».

1. "Αλωση τῆς Μιλήτου καί τῶν ἄλλων Ἰωνικῶν πόλεων.—
Τέλος τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων

(Κεφ. 6 - 7, 18, 20 - 21, 31 - 33, 42)

- 6 Συστραφέντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων καὶ ἓν ποιήσαν-
τες στρατόπεδον ἤλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τᾶλλα πολίσματα
7 περὶ ἐλάσσονος ποιησάμενοι. Ἰωσι δὲ πυνθανομένοισι ταῦτα
ἔδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξουν Πέρσῃσι, ἄλ-
λὰ τὰ τείχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πλη-
ροῦν ὑπολειπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας δὲ συλ-
λέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην προναυμαχήσοντας Μιλήτου·
ἡ δὲ Λάδη ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ πόλει τῇ Μιλησίων κειμένη.
- 18 Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπεῖτε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς Ἰωνας, τὴν
Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ ὑπορύσσον-
τες τὰ τείχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες, αἰρέουσι
κατ' ἄκρης ἔκτω ἔτει ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τῆς Ἀρισταγόρεω·
20 καὶ ἠνδραποδίσαντο τὴν πόλιν. Ἐνθεῦτεν οἱ ζωγρηθέντες τῶν
Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα. Βασιλεὺς δὲ σφεας Δαρεῖος κακὸν
οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκησε ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ καλεομένη θα-
λάσῃ, ἐν Ἀμπῇ πόλει, παρ' ἣν Τίγρης ποταμὸς παραρρέων ἐς
21 θάλασσαν ἐξιεῖ. Ἀθηναῖοι δὲ δῆλον ἐποίησαν ὑπεραχθεσθέντες
τῇ Μιλήτου ἁλώσει τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι
Φρυνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἁλωσιν καὶ διδάξαντι ἐς δάκρυά τε
ἔπεσε τὸ θέητρον, καὶ ἐζημίωσάν μιν ὥς ἀναμνήσαντα οἰκίῃα

κακὰ χιλίησι δραχμῇσι, καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδὲνα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.

Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μίλη- 31
τον, τῷ δευτέρῳ ἔτει ὡς ἀνέπλωσε, αἰρέει εὐπετέως τὰς νήσους
τὰς πρὸς τῇ ἡπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον.
Αἴρεον δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλιας τὰς Ἰάδας. Ταῦτά τε δὴ 32
ἐποίειν καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι ἱεροῖσι.
Οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδουλώθησαν, πρῶτον μὲν ὑπὸ
Λυδῶν, δις δὲ ἐπεξῆς τότε ὑπὸ Περσέων.

Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς τὰ 33
ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλέοντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἴρεε πάντα· τὰ γὰρ
ἐπὶ δεξιᾷ αὐτοῖσι τοῖσι Πέρσησι ὑποχείρια ἦν γεγονότα κατ'
ἥπειρον. Εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ χῶραι τοῦ Ἑλλησπόντου,
αἶδε, Χερσονήσός τε, ἐν τῇ πόλις συχναὶ ἔνεισι, καὶ Πέρινθος
καὶ τὰ τεῖχεα τὰ ἐπὶ Θρηίκης καὶ Σηλυμβρίῃ τε καὶ Βυζάντιον.

Μετὰ δὲ Ἀρταφέρνης, ὁ Σαρδίων ὑπαρχος, μεταπεμψάμε 42
νος ἀγγέλους ἐκ τῶν πολιῶν συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς Ἴω-
νας ἠνάγκασε ποιεέσθαι, ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ μὴ ἀλλήλους
φέροίεν τε καὶ ἄγοιεν. Ταῦτά τε ἠνάγκασε ποιεεῖν καὶ τὰς χώ-
ρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας, τοὺς κηλέουσι οἱ Πέρ-
σαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ δὴ τούτους μετρήσας φόρους
ἔταξε ἐκάστοισι, οἳ κατὰ χώραν διατελέουσι ἔχοντες ἐκ τούτου
τοῦ χρόνου αἰεὶ ἔτι καὶ ἐς ἐμέ, ὡς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφέ-
ρευος· ἐτάχθησαν δὲ σχεδὸν κατὰ ταῦτά, τὰ καὶ πρότερον εἶχον.
Καὶ σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν.

2. Ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας (492)

(Κεφ. 43-45)

Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν, 43
ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν,
στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ ναυ-

τικόν. Ἄγων δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβάς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῇσι ἄλλῃσι νηυσὶ, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἤγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Ὡς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα τοὺς τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας πάντας δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς πόλεις. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἡπείγετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. Ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῇσι νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας.

- 44 Αὗται μὲν ὦν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν πλείστας δύναιντο καταστρέφεσθαι τῶν Ἑλληνίδων πολιῶν, τοῦτο μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκτήσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. Ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἡπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. Ἐπιπεσὼν δὲ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κόρτα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. Λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης εἰσῆς τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἳ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστέατο, καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει.

- 45 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἔπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφῶν πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι. Οὐ μέντοι οὐδὲ αὐτοὶ δου-

λοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπάνεστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφεας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. Τούτους μέντοι καταστρεψάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν Ἄθων. Οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος αἰσχυρῶς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

3. Ἐκστρατεία τοῦ Δάτη καὶ τοῦ Ἀρταφέρνη ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας

(Κεφ. 94-97, 100-103, 105-117, 119-120)

α') Πλοῦς τοῦ περσικοῦ στόλου μέσ' ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.— Ἀλωση τῆς Ἑρέτριας

(Κεφ. 94-97, 100-101)

Δευτέρῳ δὲ ἔτει τούτων ὁ Δαρεῖος Μαρδόνιον μὲν φλαύ- 94
ρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγούς ἀποδέξας ἀπέστειλε ἐπὶ τε Ἑρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δᾱτὴν τε, ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφέρνεα, τὸν Ἀρταφέρ-
νεος παῖδα, ἀδελφιδέον ἑωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε
ἑξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἑρέτριαν ἀγαγεῖν ἑωυτῷ ἐς
ὄψιν τὰ ἀνδράποδα.

Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι 95
παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλῆιον πεδίον,
ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον,
ἐνθαῦτα στρατοπεδευόμενοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρα-
τὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἵππαγωγὸι
νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖσι ἑωυτοῦ δασμοφόροι-
σι Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. Ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας
καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἐξακο-
σίησι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. Ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἡπει-
ρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης,

ἀλλ' ἐκ Σάμου ὀρμώμενοι παρά τε Ἰκάριον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο, ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δέισαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τρίτῳ πρότερον ἔτει ποιεύμενοι ταύτην κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἀλοῦσα.

96 Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμειξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεῦσθαι οἱ Πέρσαι μεμνημένοι τῶν πρότερον), οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὖρεα οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι, τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο.

97 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίουν, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τήνον. Τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεούσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ· αὐτὸς δὲ πυθόμενος, ἵνα ᾗσαν οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἡγόρευέ σφι τάδε· «Ἄνδρες ἱεοί, τί φεύγοντες οἴχεσθε οὐκ ἐπιτήδεα καταγρόντες κατ' ἐμεῦ; Ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώραν μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. Νῦν ὦν καὶ ἅπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε». Ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοις, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε.

100 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἰωνας καὶ Αἰολέας. Ἐρετριεῖς δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσιν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετραχισχιλίους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἵπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώραν, τούτους σφι διδοῦσι τιμωροῦς. Τῶν δὲ Ἐρε-

τριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἳ μετεπέμποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφρασίας ιδέας· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλεύοντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. Μαθὼν δὲ τούτων ἑκάτερα, ὡς εἶχε, Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνη συμβουλεύσαντι πείθονται.

Καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐτούς· 101 οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἐρετρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσοισόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. Οἱ δὲ Ἐρετρίεες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλήν· εἴ κως δὲ διαφυλάξειαν τὰ τεῖχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, ἐπεῖτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. Προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἐπὶ ἑξ μὲν ἡμέρας ἔπιπτον πολλοὶ ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φύλαγρος ὁ Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδούσι τοῖσι Πέρσησι. Οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς.

β') Ἀπόβαση τῶν Περσῶν στήν Ἀττική.—

Προπαρασκευές τῶν Ἀθηναίων γιὰ μάχην.— Μιλτιάδης

(Κεφ. 102 - 103 105 - 109)

Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας 102 ἡμέρας ἔπλεον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν κατεπείγοντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦτά τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν, τὰ καὶ τοὺς

Ἐρετριέας ἐποίησαν. Καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθῶν ἐπιτηδεότατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίας, 103 ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δέ, ὥς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. Ἦγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκράτεος. Οὗτος δὴ ὁ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθηναίων.

105 Καὶ πρῶτα μὲν ἔοντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. Τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος δευτεραίος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· «ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμῶν δέονται σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ περιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἑλλησι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἐρέτρια τε ἡνδραπόδισται καὶ πόλις λογίμῃ ἢ Ἑλλάς γέγονε ἀσθενεστέρα».

106 Ὁ μὲν δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδε μὲν βωθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι ἦν τὸ παραυτίκα ποιεῖν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ 107 οὐ πλήρεος ἔοντος τοῦ κύκλου. Οὗτοι μὲν νυν τὴν πανσέληνον ἔμενον, τοῖσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μαραθῶνα. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένει Ἠρακλέος ἐπῆλθον βωθέοντες Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο.

108 Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώμαι τῶν μὲν οὐκ ἑόντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι) στρατιῇ τῇ Μήδων, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. Ὡς δὲ δίχα τε ἐγί-

νοντο καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδόφορος ὁ τῷ κυάμφ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι) — ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος —, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε·

«Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλῶσαι Ἀθήνας ἡ 109 ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνον λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷον οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων. Νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἤκουσι μέγιστον, καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται, τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἰππῖη, ἦν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολιῶν γενέσθαι. Κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἶά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσων. Ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δῖχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν, τῶν δὲ οὐ. Ἦν μὲν νυν μὴ συμβάλλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασεισεῖν ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε μηδίσαι· ἦν δὲ συμβάλλωμεν, πρὶν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοί τέ εἶμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. Ταῦτα ὦν πάντα ἐς σέ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἦν γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ὑπάρξει τοι, τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν, τὰ ἐναντία».

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτᾶται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν.

γ') Ἡ μάχη στὸν Μαραθῶνα (490)

(κεφ. 110 - 117, 119 - 120)

Μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὥς 110

- ἐκάστου αὐτῶν ἐγένετο πρυτανήϊη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρε-
 δίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρὶν γε δὴ
- 111 αὐτοῦ προτανήϊη ἐγένετο. Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα
 δὴ ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δε-
 ξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλιμάχος· ὁ γὰρ νόμος
 τότε εἶχε σὺν τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας
 τὸ δεξιόν. Ἐγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο, ὡς ἡριθμέοντο,
 αἱ φυλαὶ ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες
 τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες. Ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς μάχης, θυ-
 σίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς τὰς πανηγύριαις τὰς ἐν τῇσι πεν-
 τετηρήσι γινομένης, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε
 Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. Τότε δὲ
 τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἐγένετο τοιόνδε τι·
 τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν
 αὐτοῦ μέσον ἐγένετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστα-
 τον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἔρρωτο πλήθει.
- 112 Ὡς δὲ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγένετο καλὰ, ἐν-
 θαῦτα, ὡς ἀπείθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβά-
 ρους. Ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ
 ὀκτώ. Οἱ δὲ Πέρσαι ὀρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο
 ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ
 ὀλεθρίην, ὀρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγο-
 μένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. Ταῦτα
 μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον· Ἀθηναῖοι δέ, ἐπεῖτε ἀθροὶ
 προσέμειξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. Πρῶ-
 τοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς
 πολεμίους ἐχρίσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδι-
 κὴν ὀρέοντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν
 τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ οὔνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.
- 113 Μυχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγένετο πολλός.
 Καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ

Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιέες. Νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. Φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἶποντο κόπτοντες ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπίκοντο· ἀπικόμενοι δὲ πῦρ τε αἵτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πό- 114 νῳ ὁ πολέμαρχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοί.

Ἐπτά μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἀθη- 115 ναῖοι· τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι καὶ ἀναλαμβάνοντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἑρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι εἰς τὸ ἄστυ. Αἰτίην δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι δέ, ὡς πο- 116 δῶν εἶχον, ἐβώθεον ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἤκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῃ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. Οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρ- 117 βάρων κατὰ ἐξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο.

Τοὺς δὲ τῶν Ἑρετριέων ἡνδραποδισμένους Δᾱτίς τε καὶ 119

Ἄρταφέρνης, ὡς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. Βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριάας ἐνεῖχε σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἐρετρίων· ἐπεῖτε δὲ εἶδὲ σφεας ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἔοντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίνης χώρας κατοίκησε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὐνομά ἐστι Ἀρδέρικκα, ἀπὸ Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι. Ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριάας κατοίκησε βασιλεὺς, οἳ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώραν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. Τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριάας ἔσχε οὕτω.

- 120 Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ὑστεροὶ δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἰμείροντο ὅμως θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθεήσαντο. Μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

(Ὁ Δαρεῖος μετὰ τῇ μάχῃ στό Μαραθῶνα ἄρχισε νά ἐτοιμάζεται γιά νέα ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας. Στο μεταξύ ὅμως πέθανε καί τόν διαδέχτηκε ὁ γιός του Ξέρξης. Αὐτός ἀποφάσισε νά ἐπιχειρήσῃ αὐτοπροσώπως τήν τρίτη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας. Ἀφοῦ λοιπόν προετοιμάστηκε ἐπὶ τέσσαρα χρόνια, ἀναχώρησε τό 480 ἀπό τίς Σάρδεις μέ ὅλο τό στρατό του γιά τόν Ἑλλήσποντο, ὅπου εἶχε συναθροιστεῖ καί ὅλος ὁ στόλος.

Ὁ περσικός στρατός ἐπέρασε τόν Ἑλλήσποντο καί ὕστερ' ἀπό πορεία λίγων ἡμερῶν συναθροίστηκε στό Δορίσκο, μεγάλη παραθαλάσσια πεδιάδα τῆς Θράκης, ὅπου εἶχε φθάσει ἀπό τόν Ἑλλήσποντο καί ὁ στόλος. Ἐκεῖ ὁ Ξέρξης παρόταξε καί μέτρησε τό στρατό του: τό πλῆθος τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ βρέθηκε ἓνα ἑκατομῦριο ἑπτακόσιες χιλιάδες καί τοῦ ἱππικοῦ ὀγδόντα χιλιάδες, ἐνῶ ὁ ἀριθμός τῶν πολεμικῶν πλοίων ἔφθασε τά χίλια διακόσια ἑπτὰ καί τῶν φορτηγῶν καί ἱππαγωγῶν τίς τρεῖς χιλιάδες)

1. Ὁ Ξέρξης ἐπιθεωρεῖ στό Δορίσκο τόν πεζικό καί ναυτικό στρατό.— Διάλογος Ξέρξη καί Δημάρατου

(Κεφ. 100 - 105)

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός, ἔπε- 100
θύμησε αὐτὸς σφεας διεξελάσας θεήσασθαι. Μετὰ δὲ ἐποίησε τοῦτο, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἑκάστον ἐπυνθάνετο. καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἔξ ἐσχάτων ἐς ἐσχάτα ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. Ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, τῶν νεῶν κατελχυσθαισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκιβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέαν Σιδωνίην

ἔζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσῇ καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς πύρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἐκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. Τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσαρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πύρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὥς ἐς πόλεμον. Ὁ δ' ἐντὸς τῶν προρέων πλέων ἐθήετο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

- 101 Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεός, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος συστρατευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν εἶρετο τάδε· «Δημάρητε, νῦν μοί σε ἡδύ ἐστι εἰρέσθαι, τὰ θέλω. Σὺ εἷς Ἕλλην τε καί, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὐτ' ἐλαχίστης οὐτ' ἀσθενεστάτης. Νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑπομενεύουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. Οὐ γάρ, ὥς ἐγὼ δοκέω, οὐδ', εἰ πάντες Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἐσπέρης οἰκέοντος ἄνθρωποι συλληχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοι εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι, μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. Θέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πυθέσθαι». Ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· «Βασιλεῦ, κότερα ἀληθείη χρήσωμαι πρὸς σέ ἢ ἡδονῇ;». Ὁ δὲ μιν ἀληθείη χρήσασθαι ἐκέλευε, φὰς οὐδὲν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν.

- 102 Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος, ἔλεγε τάδε· «Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθείη χρήσασθαι πάντως με κελεύεις ταῦτα λέγοντα, τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώσεται, ἴσθι, ὅτι τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ ἑπαχτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένη ἢ Ἑλλάς τήν τε πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. Αἰνέω μὲν νυν πάντας Ἕλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μούνων,

πρῶτα μὲν ὅτι οὐκ ἔστι ὅπως κοτὲ σοὺς δέξονται λόγους δουλο-
σύνην φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὐτίς δὲ ὡς ἀντιώσονται τοι ἐς μά-
χην, καὶ ἦν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. Ἀρι-
θμοῦ δὲ πέρι μὴ πύθῃ, ὅσοι τινὲς ἐόντες ταῦτα ποιεῖν οἴοι τέ
εἰσι· ἦν τε γὰρ τύχῳσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχήσον-
ταί τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν τε καὶ πλεῦνες».

Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· «Δημάρητε, οἶον 103
ἐφθέγξαο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῆδε μαχήσεσθαι.
Κῶς ἂν δυναίατο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ καὶ πενταχισμύριοι,
ἐόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ' ἐνὸς ἀρχόμενοι,
στρατῶ τοσῶδε ἀντιστῆναι; Ἐπεὶ τοι πλεῦνες περὶ ἓνα ἕκα-
στον γινόμεθα ἢ χίλιοι, ἐόντων ἐκείνων πέντε χιλιάδων. Ὑπὸ
μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοιάτ' ἂν,
δειμαίνοντες τοῦτον, καὶ παρὰ τὴν ἑωυτῶν φύσιν ἀμείνονες,
καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἐόντες·
ἀνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιεοίεν τούτων οὐδέτερα.
Δοκέω δὲ ἐγώ γε καὶ ἀνισωθέντας πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἑλλη-
νας Πέρσῃσι μούνοισι μάχεσθαι».

Πρὸς ταῦτα Δημάρητος λέγει· «ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆθεν ἡπι- 104
στάμην, ὅτι ἀληθεῖη χρώμενος οὐ φίλα τοι ἐρέω. Σὺ δὲ ἐπεὶ
ἠνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κα-
τήκοντα Σπαρτιήτῃσι. Καίτοι ὡς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε
ἐστοργῶς ἐκείνους, αὐτὸς μάλιστα ἐξεπίστεται, οἷ με τιμὴν τε
καὶ γέρεα ἀπελόμενοι πατρώια ἀπολὶν τε καὶ φυγάδα πεποιή-
κασι, πατὴρ δὲ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον ἔδωκε.
Οὐκ ὦν οἶκός ἐστι ἄνδρα τὸν σῶφρονα εὖνοιαν φαινομένην διω-
θέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν
ἓνα μαχόμενοι οὐδαμῶν εἰσι κακίονες ἀνδρῶν, ἀλέες δὲ ἄριστοι
ἀνδρῶν ἀπάντων. Ἐλεύθεροι γὰρ ἐόντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί
εἰσι· ἔπεστι γάρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑποδειμαίνουσι πολ-
λῶ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ. Ποιεῦσι γῶν, τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγη·

ἀνώγει δὲ τωὐτὸ αἰεὶ, οὐκ ἔων φεύγειν οὐδὲν πλῆθος ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας ἐν τῇ τάξει ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. Σοὶ δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τᾶλλα σιγᾶν θέλω τὸ λοιπὸν· νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. Γένοιτο μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ.

- 105 Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποίησατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ' ἠπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο.

(Ἀπὸ τοῦ Δορίσκο ὁ Ξέρξης συνέχισε μέσ' ἀπὸ τῆς Θράκης τὴν πορεία πρὸς τὴν Μακεδονία. Οἱ Ἕλληνες, ἀφοῦ κατάλαβαν τὸν κίνδυνον πού ἀμέσως ἀπειλοῦσε τὴν Ἑλλάδα, ἔκαναν συνέλευση στὸν Ἰσθμό τῆς Κορίνθου, ὅπου ἀποφάσισαν: 1) νὰ καταληφθεῖ μέντι στρατό τὸ στενὸ τῶν Θερμοπυλῶν, γιὰ νὰ ἐμποδισθεῖ ἡ πορεία πρὸς τὰ κάτω τοῦ Ξέρξη, πού στο μεταξὺ εἶχε εἰσβάλεῖ διὰ μέσον τῆς Θεσσαλίας στὴ Μαλίδα χώρα, καὶ 2) νὰ πλεύσει ὁλος ὁ ἑλληνικὸς στόλος στο Ἀρτεμίσιο, γιὰ ν' ἀντιταχθεῖ κατὰ τοῦ περσικοῦ)

2. Ἡ μάχη στὶς Θερμοπύλες (480)

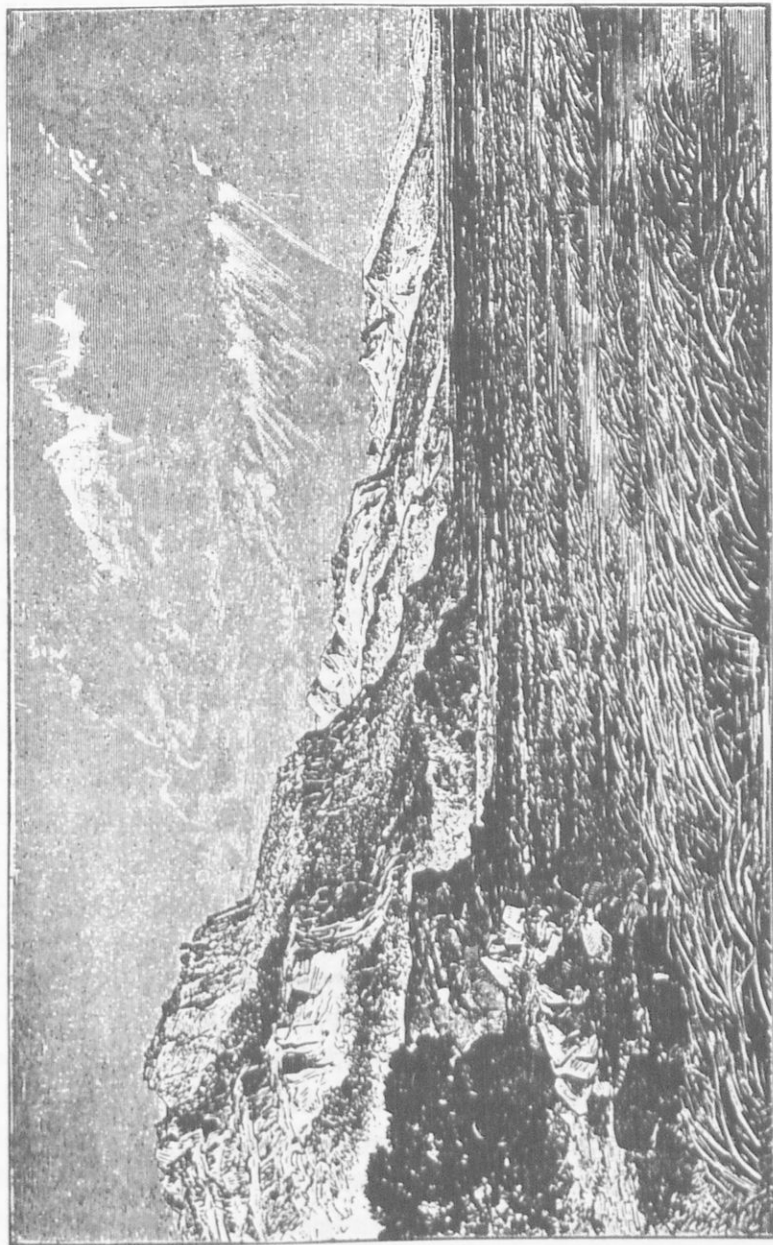
(Κεφ. 201 - 213, 215 - 228)

α') Τὰ συμβάντα πρὸ τῆς μάχης

(Κεφ. 201 - 209)

- 201 Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηκινίῃ, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ καλέεσται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. Ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις, ἐπεκράττει δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἔχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

- 202 Ἦσαν δὲ οἷδε Ἕλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσῃ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλίται καὶ

Θερμοπύλεις

Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ
 Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς
 λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκαδῶν, ἀπὸ δὲ
 Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλειοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυ-
 κηναίων ὀγδώκοντα. Οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρῆσαν,
 ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἐπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τε-
 203 τρακόσιοι. Πρὸς τούτοις ἐπὶ κλητοὶ ἐγένοντο Λοκροὶ τε οἱ
 Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. Αὐτοὶ γὰρ σφεας
 οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο λέγοντες δι' ἀγγέλων, ὥς αὐτοὶ
 μὲν ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων
 προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἥ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυ-
 λακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν
 ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἴη δεινὸν οὐδέν·
 οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον·
 εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινο-
 μένῳ οὐ συνεμείχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοις αὐτῶν μέγιστα· ὀφεί-
 λειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς ἐόντα θνητὸν, ἀπὸ τῆς δόξης
 πεσεῖν. Οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβώθεον ἐς τὴν Τρηχίνα.
 204 Τούτοις ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν
 ἑκάστων, ὁ δὲ θαυμάζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύ-
 ματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδew
 205 κτησάμενος τὴν βασιλείην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκίτου. Οὗτος
 ὁ Λεωνίδης τότε ἦμε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε
 τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες
 ἐόντες. Παραλαβὼν δὲ ἀπὶ κετο καὶ Θηβαίων, τοὺς ἐς τὸν ἀρι-
 θμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυ-
 μάχου. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης
 μούνοὺς Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγό-
 ρητο μηδίζειν· παρεκάλει ὦν ἐς τὸν πόλεμον θέλων εἰδέναι,
 εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσιν ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν
 Ἑλλήνων συμμαχίην. Οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.

Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν 206
 Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὀρέοντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρα-
 τεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἣν αὐτοὺς πυνθάνωνται
 ὑπερβαλλομένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἔ-
 μελλον ὀρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ
 τάχος βωθέειν πανδημεῖ. Ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων
 ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσιν· ἦν γὰρ κατὰ ταῦ-
 τὸ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν
 δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθῆσθαι τὸν ἐν Θερμο-
 πύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσιν· οἱ δὲ ἐν Θερμο- 207
 πύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρ-
 σης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. Τοῖσι μὲν
 νυν ἄλλοις Πελοποννησίοις ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννη-
 σον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ
 Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν
 ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι
 ἐπιβωθέειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων
 ἀλέξασθαι.

Ταῦτα βουλευομένων σφέων ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκο- 208
 πον ἱππέα ιδέσθαι, ὁκόσοι εἰσὶ καὶ ὅ τι ποιέοιεν· ἀκηχόεε γὰρ
 ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἶη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ,
 καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνί-
 δης, ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. Ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς
 τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρα-
 τόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώ-
 σαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς
 ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἐκέετο. Ἐτυχον
 δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. Τοὺς μὲν
 δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτε-
 νιζομένους. Ταῦτα δὴ θεεύμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐ-

μάνθανε. Μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην· οὔτε γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθὼν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην, τά περ ὁπώπее πάντα.

- 209 Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι παρσκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, θέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. Ὁ δὲ εἶπε· «Ἦκουσας μὲν μευ καὶ πρότερον, εὔτε ὠρμέομεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθου λέγοντα, τῇ περ ὦρων ἐκβησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. Ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. Νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. Ἐπίστασο δὲ ὅτι, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι, ἐστὶ οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τό σέ, βασιλεῦ, ὑπομένεει χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληίην τε καὶ πόλιν καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσι προσφέρειαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους». Κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὅντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. Ὁ δὲ εἶπε· «ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστῃ, ἣν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῇ, τῇ ἐγὼ λέγω». Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην.

β') Διήμερη μάχη στο στενό

(Κεφ. 210 - 212)

- 210 Ξέρξης τέσσερας μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰετοσφεας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτῃ δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο,

ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. Ὡς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἕλληνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσῆσαν, καὶ οὐκ ἀπήλαυνον καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. Δῆλον δ' ἐποίεον παντὶ τρω καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. Ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης.

Ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι 211 μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἤρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοι γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. Ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι βραχυτέροισιν χρεώμενοι ἥπερ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρῆσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι καί, ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι ὀρέοντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν· οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὑπίσω.

Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα 212 θεεύμενον τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δέισαντα περὶ τῇ στρατιῇ. Τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἷους τε ἔσεσθαι ἐτι χεῖρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. Οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ

τάξις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο πλὴν Φωκῶν· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν φυλάζοντες τὴν ἀτραπὸν. Ὡς δὲ οὐδὲν εὗρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι, ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνῶρων, ἀπῆλαινον.

γ') Προδοσία τοῦ Ἐπιάλτη

(Κεφ. 213,215 - 218)

- 213 Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος, ὃ τι χρήσται τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεύς, ἤλθέ οἱ ἐς λόγους· ὃς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσσεσθαι ἐφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὖρος φέρουσιν ἐς Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἑλλήνων. Ὑστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων τῶν ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. Χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηκίνου.
- 215 Ξέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ ἤρεσε, τὰ ὑπέσχετο Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὲς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὠρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἀφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιεῖς, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας τότε, ὅτε οἱ Φωκέες φράζαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἐκ τούτου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι.
- 216 Ἐχει δὲ ἡ ἀτραπὸς αὕτη ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὖνομα δὲ τῷ οὖρῳ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τούτῳ κέεται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὖρος, λήγει δὲ κατὰ Ἀλπηνὸν πόλιν, πρῶτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἀτραπὸν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχον-

τες οὔρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. Ἡὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὔρεος. Κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὔρεος ἐφύλασσον, ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδῆλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται, ῥυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. Ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ οὔρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

Ἐμαθον δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαί- 218 νοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὔρος πᾶν ἐδν δρυῶν ἐπίπλεον. Ἦν μὲν δὴ νηνεμῖη, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὥς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. Ὡς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδὲν σφι φανήσεσθαι, ἀντίζοον ἐνεκύρησαν στρατῷ. Ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας, μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἶρετο Ἐπιάλτην, ὁποδαπὸς εἴη ὁ στρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην. Οἱ δὲ Φωκέες, ὥς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, αἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τὸν κόρυμβον ἐπιστάμενοι, ὥς ἐπὶ σφέας ὠρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὥς ἀπολεόμενοι. Οὔτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὔρος κατὰ τάχος.

δ') Ἡ ἀποπομπὴ τῶν συμμάχων ἀπὸ τοῦ Λεωνίδα

(Κεφ. 219 - 222)

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ 219 μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοῖ σφι θάνατον. Ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξ-

αγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. Οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. Ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες καὶ σφέων ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. Μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

220 Λέγεται δὲ καί, ὥς αὐτὸς σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται, κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρϑοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ἦλθον φυλάζοντες ἀρχήν. Ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεῖτε ἤσθετο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. Μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐξηλείφετο. Ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιητῇσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἥ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους δοκέω μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

221 Μαρτύριον δέ μοι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέοι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν, ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνήνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον τὸν εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. Ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέ-

λιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἔοντα οἷ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι ἀποπεμπόμενοι οἷχοντό τε ἀπὶόν- 222
τες καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ, Θεσπιάες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέ-
μειναν μῶνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. Τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν
ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γὰρ σφεας Λεω-
νίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος), Θεσπιάες δὲ ἐκόντες μά-
λιστα, οἷ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ'
αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. Ἐ-
στρατήγησε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμευ.

ε') Ὁ ὕστατος ἀγώνας.— Τιμητικά ἐπιγράμματα στοὺς πεσόντες

(Κεφ. 223 - 228)

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, 223
ἐπισχῶν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην πρόσοδον
ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ
τοῦ οὖρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τὲ ἐστί καὶ βραχύτερος
ὁ χῶρος πολλόν, ἢ περ ἢ περίοδος τε καὶ ἀνάβασις. Οἷ τε δὴ
βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήσαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην
Ἑλληνας, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιούμενοι, ἤδη πολλῶ
μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήσαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος.
Τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος φυλάσσοντες ἀνὰ τὰς προτέρας
ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. Τότε δὲ συμ-
μίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρ-
βάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστι-
γας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες.
Πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθεί-
ροντο, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλή-
λων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. Λακεδαιμόνιοι δὲ
ἄτε ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν
περιόντων τὸ οὖρος, ἀπεδείκνυντο, ῥώμης ὅσον εἶχον μέγι-

στον, ἐς τοὺς βαρβάρους παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. Δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεγγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας.

224 Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. Καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης.

225 Ξέρξῳ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτον τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. Τοῦτο δὲ συνεστήκει, μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. Ὡς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτεριοῦτο τὸ νεῖκος· ἐς τε γὰρ τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἁλῆες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. Ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. Ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

226 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, ὁμῶς λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης· τὸν τότε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος, πρὶν ἢ συμμαῖξαι σφέας· τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων, ὡς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὀϊστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο πλῆθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δέ, οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις, εἶπαι, ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ

Μήδων πλῆθος, ὥς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. Ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται 227 Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων, Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μάλιστα, τῷ οὖνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδεω.

Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι 228 πρότερον τελευτήσασιν, ἣ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

*Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.*

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίῃ·

*ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.*

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

*Μηῆμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὼν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς
οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.*

Ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσιν σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

(Μετά τή μάχη τῶν Θερμοπυλῶν ὁ πεζικός στρατός τῶν Περσῶν
ξεχύθηκε στή Στερεά Ἑλλάδα, ἐρήμωσε τή Φωκίδα, ἔκαψε τίς Θεσπιές
καί Πλαταιές καί προχώρησε στήν Ἀττική).

1. Κατάπλους τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου στή Σαλαμίνα.—
Ἐκκένωση τῆς Ἀθήνας

(Κεφ. 40 - 42)

40 Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικός στρατός ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου
Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμίνα κατίσχει τὰς νέας. Τῶνδε
δὲ εἵνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμίνα Ἀθη-
ναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ
τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσονται, τὸ ποιητέον αὐτοῖ-
σι ἔσται. Ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελ-
λον ποιήσεσθαι ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. Δοκέοντος γὰρ εὐρή-
σειν Πελοποννησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημέ-
νους τὸν βάρβαρον, τῶν μὲν εὖρον οὐδὲν ἓόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνον-
το τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περι-
πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυ-
λακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. Ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσ-
εδεήθησάν σφρων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμίνα.

41 Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμίνα, Ἀθηναῖοι δὲ
ἐς τὴν ἑωυτῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποίησαντο,
Ἀθηναίων τῇ τις δύναται σώζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας.
Ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλείστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς
αἰγίναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμίνα. Ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέ-

σθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκεν οὐκ ἤκιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὅφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλεως ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. Λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὥς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. Αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄψαυστος. Σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὥς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυίης τὴν ἀκρόπολιν. Ὡς δέ σφι πάντα ὑπεξέκεετο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.

Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς 42 νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γὰρ Πώγωνα, τὸν Τροϊζηνίων λιμένα, προείρητο συλλέγεσθαι. Ναύαρχος μὲν νυν ἐπὶν αὐτός, ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης Εὐρυκλείδew, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιλέως ἑών. Νέας δὲ πολλῶν πλείστας τε καὶ ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι ὀγδῶκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσiai καὶ ἐβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.

2. Πολεμικὸ συμβούλιο τῶν Ἑλλήνων.— Οἱ Πέρσες στήν Ἀττικῇ.— Ἀλωση τῆς Ἀθήνας καὶ πυρπόληση τῆς Ἀκροπόλεως τῆς

(Κεφ. 49 - 55)

Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν 49 πολίων, ἐβουλεύοντο προθέντος Εὐρυβιάδew γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέει ἐπιτηδεύτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι, τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπείτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. Αἱ γινώ-

μαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἴσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὥς, ἦν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρή οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἴσθμῳ ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξοίσονται.

50 Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγόμενων ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. Ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὠσαύτως, ἤκε τε ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδῆλιον. Ἐνέπρησε δὲ Θεσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἐτέροισι μῆσιν ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιᾶδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι.

51 Καὶ αἰρέουσι ἔρημον τὸ ἄστυ, καὶ τινες ὀλίγους εὐρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἳ φραζάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθeneίης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον, τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸ δὲ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας.

52 Οἱ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρκειον τρόπον τοιόνδε· ὅπως στυππεῖον περὶ τοὺς οἰστοὺς περιθέντες ἄψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. Ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὁμῶς ἡμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ

ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότες. Οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμνηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὁλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας ἐλεῖν.

Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις ἐξοδος τοῖσι βαρ- 53
 βάροισι· ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. Ἐμπροσθε ὧν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπισε, μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαλὴ ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίπερ ἀπόκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. Ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἳ μὲν ἔρριπτον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἳ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. Τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἱκέτας ἐφόνευσαν· ἐπεὶ δὲ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλῆσαντες ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν.

Σχῶν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς 54
 Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. Ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῆναι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὧν ὅσιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνέτελλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθὺμίον οἳ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρὸν. Οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

Τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. Ἔστι ἐν τῇ 55
 ἀκροπόλει ταύτῃ Ἐρεχθεὺς τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίῃ τε καὶ θάλασσα ἐνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων

Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. Ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. Οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

3. Νέο πολεμικό συμβούλιο τῶν Ἑλλήνων

(Κεφ. 56 - 64)

- 56 Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες ὥς σφι ἐξηγγέλθη, ὥς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ἰστία αἰείροντο ὥς ἀποθευσόμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχεῖν. Νῦξ τε ἐγένετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.
- 57 Ἐνταῦθα δὲ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἶρετο Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃ τι σφι εἶη βεβουλευμένον. Πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὥς εἶη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχεῖν, εἶπε· «Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ πόλεις ἕκαστοι τρέφονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν δύνησεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλάς ἀβουλίῃσι. Ἀλλ' εἴ τις ἐστί μηχανή, ἔθι καὶ πειρῷ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἦν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδην μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μένειν».
- 58 Κάρτα τε τῷ Θεμιστοκλείῃ ἤρεσε ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦγε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυβιάδεω. Ἀ-

πικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμεῖξαι. Ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἴ τι θέλει. Ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα, τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἐωυτοῦ ποιούμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηρίζων ἕκ τε τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ συνέδριον.

Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδην πρυθεῖ- 59
ναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν τοῖσι λόγοισι οἷα κάρτα δεόμενος. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· «ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται». Ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη· «Οἱ δὲ γε ἐγκαταλείπομενοι οὐ στεφανοῦνται».

Τότε μὲν ἡπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο, πρὸς δὲ 60
τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὥς, ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρῆσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερε οἱ κῆσμον οὐδένα κατηγορεῖν· ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἶχετο, λέγων τάδε

α) «Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἐμοὶ πείθῃ, ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι ἀναζεύξης πρὸς τὸν Ἴσθμὸν τὰς νέας. Ἀντίθες γὰρ ἐκάτερον ἀκούσας. Πρὸς μὲν τῷ Ἴσθμῳ συμβάλλων ἐν πελάγει ἀναπεπτάμενῳ ναυμαχήσεις, τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν, ἦν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. Ἀμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ, τῇ Ἑλλάδι.

β) » Ἦν δέ, τὰ ἐγὼ λέγω, ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστά εὐρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολλὰς, ἣν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη,

πολλὸν κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχεῖν πρὸς ἡμέρων ἐστί, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. Αὖτις δὲ Σαλαμίς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκέεται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. Καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδὲ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον.

γ) »Ἦν δέ γε καί, τὰ ἐγὼ ἐλπίζω, γένηται καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσί, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἐκαστέρῳ τῆς Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισι τε κερδανέομεν περιζοῦσι καὶ Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. Οἰκότα μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὥς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει εὖ γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπίας γνώμας ».

- 61 Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὖτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων, τῷ μὴ ἔστι πατρίς, καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἔδῳ ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. Ταῦτα δὲ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο Ἀθῆναι. Τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλὰ τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσι τε ἐδήλου λόγῳ, ὥς εἶη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἥπερ ἐκείνοισι, ἔστ' ἂν διηκόσαιο νέες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι· οὐδαμῶς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι.

- 62 Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· « Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσσαι ἀνὴρ ἀγαθός, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. Ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. Εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὥς ἔχομεν,

ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σῆριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων».

Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιά- 63
δης· δοκέειν δέ μοι, ἄρρωδῆσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνε-
διδάσκετο, μὴ σφέας ἀπολίπωσι, ἣν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ
τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιό-
μαχοι οἱ λοιποί. Ταύτην δὲ αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μέ-
νοντας διανουμαχέειν. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα ἔπεσι 64
ἀκροβολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευ-
άζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. Ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ
ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμός ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ. Ἐ-
δοξε δὲ σφι εὐξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς
Αἰακίδας συμμάχους. Ὡς δὲ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίησαν ταῦτα·
εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος
Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ
τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

(Ὁ περσικὸς στόλος ἀκολουθώντας τὰ ἔγγραφα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔφθασε
στὴν παραλία τῆς Ἀττικῆς καὶ ἀγκυροβόλησε στό Φάληρο. Ἐκεῖ κατέ-
βηκε ὁ Ξέρξης καί, ἀφοῦ συγκάλεσε σὲ συνέδριον τοὺς ἀρχηγούς τοῦ
στόλου, ἔβαλε τὸ Μαροδόσιο καὶ τοὺς ρώτησε ἂν ἐνέκριναν τὴν σφύνη
ναυμαχίας. Ἔτσι, ἀκολουθώντας τὴν γνώμην τῶν περισσοτέρων ἀπο-
φάσισε νὰ ναυμαχήσῃ).

4. Ὁ περσικὸς στόλος πλέει στὴ Σαλαμίνα, ἐνῶ ὁ περσικὸς
στρατὸς πορεύεται κατὰ τῆς Πελοποννήσου.— Ὁχύρωση
τοῦ Ἰσθμοῦ

(Κεφ. 70 - 72)

Ἐπειδὴ δὲ παρήγγειλε ἀναπλέειν, ἀνῆγον τὰς νέας ἐπὶ 70
τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυ-

χίην. Τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι (νύξ γὰρ ἐπεγένετο), οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. Τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἄρρωδίη, οὐκ ἦκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. Ἀρρώδεον δέ, ὅτι οἱ αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἑωυτῶν ἀφύλακτον.

71 Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεούσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμμηχάνητο, ὅπως κατ' ἡπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. Ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολιῶν ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἔζοντο, καὶ σφι ἐπὶ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδew, Λεωνίδew δὲ ἀδελφεός. Ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῳ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκειρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο, ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ τεῖχος. Ἄτε δὴ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βωθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης.

72 Οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἴσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἑλλήνων· Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυῶνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλειάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἑρμιονέες. Οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη.

5. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνάγκασε μέ τέχνασμα τοὺς "Ελλήνες νά ναυμαχήσουν στή Σαλαμίνα

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, ἅτε 74
τὸν περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὁμῶς ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὥς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. Τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιούμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. Σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν, ὥς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὸν εἶη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μὴδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι.

Ἐνταῦθα Θεμιστοκλῆς, ὥς ἐσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν 75
Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μῆδων ἄνδρα πλοίῳ ἐντειλάμενος, τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλῆς Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὥς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολίητας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. Ὅς τότε πλοίῳ ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε· «Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατ'ὑπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα, ὅτι οἱ "Ελλήνες δρησμὸν βουλευόνται καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἣν μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. Οὕτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὕτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἐωυτοὺς τε σφέας ὄψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ

ύμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή». Ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐμποδὼν ἀπαλλάσσετο.

- 76 Τοῖσι δὲ πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελλθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἡπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπεὶ δὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρης κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνιχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. Τῶνδε δὲ εἵνεκεν ἀνῆγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μὴδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. Ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβασον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκεν, ὥς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνταῦθα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἐκέετο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. Ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυνθανοίαιτο οἱ ἐναντίοι. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.
- 78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. Ἦδесαν δὲ οὐκῶ, ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τετα-
- 79 γμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. Συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστραχισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιοτάτον. Οὗτος ὠνὴρ στάς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἔοντα μὲν ἐωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμεῖξαι. Προακηχόεε δέ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἴσθμόν. Ὡς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμι-

στοκλῆς, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε. «Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι ἐν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὀκότε-
ρος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. Λέγω δέ τοι,
ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ
ἐνθευῖτεν Πελοποννησίοισι. Ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γε-
νόμενος, ὅτι νῦν οὐδ', ἣν θέλωσι, Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐ-
ρυβιάδης οἴοι τε ἔσονται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν
πολεμίων κύκλῳ. Ἄλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμνηνον».

Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε. «Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεται καὶ 80
εὖ ἡγγεϊλας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης
γενόμενος ἦκεις. Ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων.
Ἔδεε γάρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον εἰς μάχην κατίστασθαι οἱ
Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. Σὺ δέ, ἐπείπερ ἦκεις χρη-
στὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἄγγελον. Ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ
λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὥς οὐ ποιεύντων τῶν
βαρβάρων ταῦτα. Ἀλλὰ σφι σήμνηνον αὐτὸς παρελθὼν, ὥς
ἔχει. Ἐπεὰν δὲ σήμνης, ἣν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλ-
λιστα· ἣν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὅμοιον ἡμῖν ἔσται· οὐ
γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὥς σὺ
λέγεις». Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ 81
Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέον-
τας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ
τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὥς ἀλεξη-
σομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὖτις
ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίῃ· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν στρατηγῶν
οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα.

Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐ- 82
τομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ
ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. Διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν
Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι εἰς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κα-
τελοῦσι.

6. Ἡ ναυμαχία στὴ Σαλαμίνα (480)

(Κεφ. 83 - 93, 95 - 96)

- 83 Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχήσοντες. Ἡὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλῆς. Τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέζας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἥ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε.
- 84 Ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀναγομένοισι δὲ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὠκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληγεύς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. Συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βωθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἶγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. Λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὥς σφι φάσμα γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ διακελεύεσθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· «ᾧ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούσεσθε ;»
- 85 Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες (οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ ἐσπέρης κέρας), κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. Ἐθελόκακεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. Ἐχῶ μὲν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξει τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορός τε τοῦ Ἀνδρο-

δάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρα οἱ ἐδωρήθη πολλή.

Περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν 86 ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραῖζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπ' Αἰγινήτεων. Ἄτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἷόν περ ἀπέβη. Καίτοι ἦσαν γὰρ καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακροῦ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, πᾶς τις προθυμώμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε τε ἕκαστος ἑωυτὸν θεήσασθαι βασιλέα.

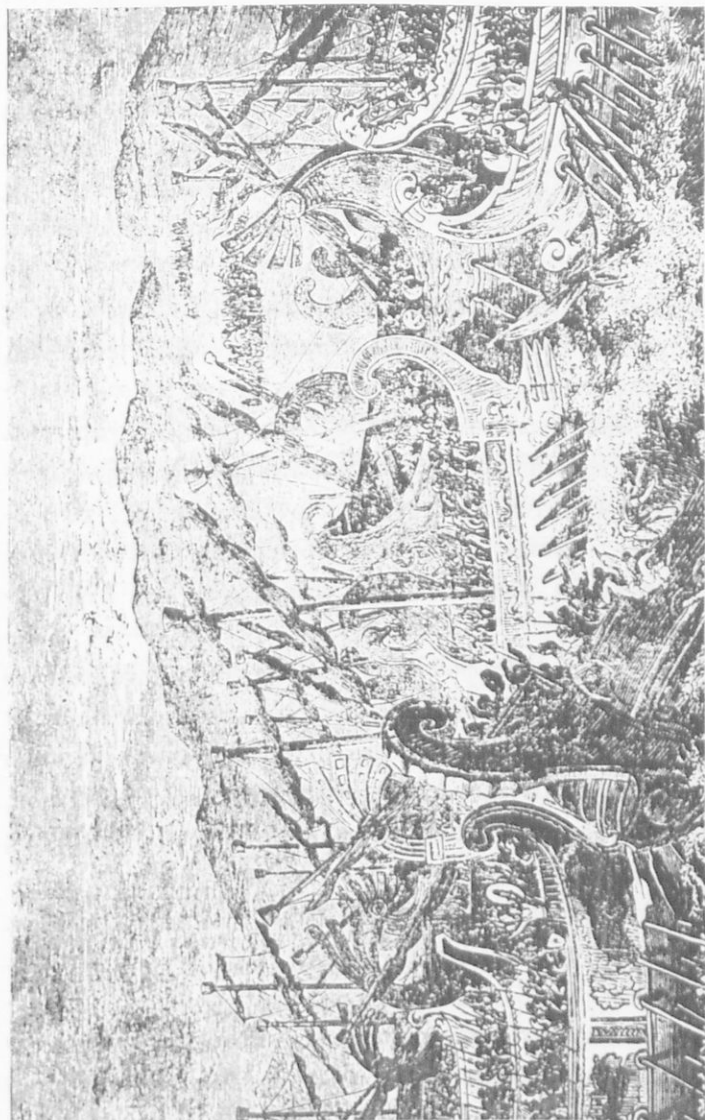
Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὥς 87 ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλείῃ. Ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν (ἐμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα) ἐβουλεύσατο τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνευκε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλήν ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. Εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἑόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηὺς. Ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλόα ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὅ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος, ὥς εἶδε μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν

βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

88 Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεκε γενέσθαι, διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη, ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτου αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. Λέγεται γὰρ βασιλέα θεούμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ δὴ τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· « Δέσποτα, ὄρᾳς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίῳν κατέδυσε ; » καὶ τὸν ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθῶς ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο εἶναι πολεμίην. Τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεκε ἐς εὐτυχίην γένομενα καὶ τὸ τῶν ἐν τῇ Καλυνδικῇ νῇ μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· « Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες ». Ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

89 Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων· ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, καὶ οἳ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπόλλυντο, ἐς τὴν Σαλαμίνα διένεον. Τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. Ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖστοι διεφθείροντο. Οἱ γὰρ ὅπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοι τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεῖ, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον.

90 Ἐγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νέες, ὡς προδόν-

Η ναυμαχία στη Σαλαμίνα

των. Συνήνεικε ὦν οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκίῃ νηῦς. Ἡ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίῃ νηῦς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηκίων τὴν νέα. Ἄτε δὲ ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρήκες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. Ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὥς γὰρ εἶδὲ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. Ὅπως γὰρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενός ὑπὸ τῷ οὐρεὶ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν.

91 Τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. Οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεραίζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅπως δὲ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας.

92 Ἐνθαῦτα συνεχύρεον νέες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ. Ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. Ταῦτα μὲν νυν τῇ νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀέριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπείχοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγι- 93
 νῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης
 καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλ-
 ληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. Εἰ μὲν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν
 ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον, ἢ εἴλε μιν
 ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. Τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκε-
 κέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἐκέετο μύρια δραχμαί, ὃς ἂν μιν
 ζώην ἔλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας
 στρατεύεσθαι. Αὕτη μὲν δὴ, ὥς πρότερον εἴρηται, διέφυγε·
 ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φα-
 λήρῳ.

Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλί- 95
 γω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὥς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος
 ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε·
 παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἱ παρετετάχατο παρὰ τὴν
 ἀκτὴν τῆς Σαλαμίνης χώρας, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν
 Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ
 νησιᾷ ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέ- 96
 λυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγί-
 ων, ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἑτοιμοὶ ἦσαν ἐς ἄλλην ναυ-
 μάχην, ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι
 βασιλέα.

(Ὁ Ξέρξης μετὰ τὴν ἥττα τοῦ στόλου του ἀποφάσισε νὰ ἐπιστρέ-
 φει στὴν Ἀσία, ἀφοῦ ἄφησε στὴν Ἑλλάδα τὸ γαμπρό του Μαροδόνιο
 μὲ ἰσχυρὸ στρατό, γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμο. Ὁ Μαροδόνιος
 πέρασε τὸ χειμῶνα στὴ Θεσσαλία. Ἀπὸ ἐκεῖ, πρὶν ἀρχίσει τίς ἐχθρο-
 πραξίες, ἔστειλε στὴν Ἀθῆνα τὸ βασιλιά τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρο,
 γιὰ νὰ πείσει τοὺς Ἀθηναίους νὰ συμμαχήσουν μὲ τοὺς Πέρσες).

7. 'Ο 'Αλέξανδρος καί οἱ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις στήν 'Αθήνα.—
Λόγοι τούτων καί ἀπαντήσεις τῶν 'Αθηναίων

(Κεφ. 140 - 144)

140 'Αλέξανδρος δὲ ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς 'Αθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε.

α) α' Ἄνδρες 'Αθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει· ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκει παρὰ βασιλέος λέγουσα οὕτω· 'Αθηναίοισι τὰς ἀμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετήμι. Νῦν τε ὦδε, Μαρδόνιε, ποίεε. Τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐλέσθων αὐτοί, ἦντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. Ἰρά τε πάντα σφι, ἦν δὴ βούλωνται γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα.

» Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιεῖν ταῦτα, ἦν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. Λέγω δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλεῖ ἀνταειρόμενοι; Οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλαισθε, οὔτε οἰοί τέ ἐστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. Εἶδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν πᾶρ' ἐμοὶ εἰσὶν δύναμιν, ὥστε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερβάλῃσθε καὶ νικήσητε, τοῦπερ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς, εἴπερ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. Μὴ ὦν βούλεσθε παρισούμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρας, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἀλλὰ καταλύσασθε. Παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλέος ταύτῃ ὠρμημένου. Ἔστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

β) » Μαρδόνιος μὲν ταῦτα, ὦ 'Αθηναῖοι, ἐντεῖλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας εἰσερχομένης ἐξ ἐμεῦ οὐδὲν λέξω (οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε), προσχρητίζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. Ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἰοῖσιν τε ἐσομένοις τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ.

Εἰ γὰρ ἐνῶρων τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. "Ἦν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε μεγάλα προτεινόντων, ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων, αἰεὶ τε φθειρομένων μούνων, ἐξαιρετόν τι μεταίχιμιον τὴν γῆν ἐκτεμημένων. 'Αλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν 'Ελλήνων τὰς ἀμαρτάδας ἀπιεὶς ἐθέλει φίλος γενέσθαι». 'Αλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε.

Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι ἤκειν 'Αλέξανδρον ἐς 'Αθή- 141
νας ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ 'Αθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων, ὥς σφεας χρεόν ἐστι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ 'Αθηναίων, κάρτα τε ἔδεισαν, μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ 'Αθηναῖοι, αὐτίκα τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. Καὶ δὴ συνέπιπτε, ὥστε ὁμοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. 'Επανεμείναν γὰρ οἱ 'Αθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι, ὅτι ἔμελλον Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἤκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ, πυθόμενοί τε πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. 'Επίτηδες ὦν ἐποίευν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἐωυτῶν γνῶμην.

'Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων 'Αλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγόν 142
οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι. «'Ημέας δὲ ἐπεμψαν Λακεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμέων μήτε νεώτερον ποιέειν μηδὲν κατὰ τὴν 'Ελλάδα μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. Οὐτε γὰρ δίκαιον οὐδαμῶς, οὔτε κόσμον φέρον οὔτε γε ἄλλοισι 'Ελλήνων οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἥκιστα πολλῶν εἵνεκεν· ἡγείρατε γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν ἡμέων βουλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆς ὁ ἀγὼν ἐγένετο· νῦν δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν 'Ελλάδα. "Αλλως τε τούτων ἀπάν-

των αἰτίους γενέσθαι δουλᾶσύνης τοῖσι Ἑλλησι Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, ὅτινες αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.

» Πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε διζῶν ἤδη, καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη πολλόν. Ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται γυναικᾶς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄχρηστα οἰκείων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν, ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὕδὲ συνεστήκη. Μηδὲ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ, λείνας τὸν Μαρδονίου λόγον. Τούτῳ μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστὶ· τύραννος γὰρ ἐὼν τυράννῳ συγκατεργάζεται· ὑμῖν δὲ γε οὐ ποιητέα, εἴπερ εὖ τυγχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι, ὥς βαρβάροισι ἐστὶ οὔτε πιστόν οὔτε ἀληθὲς οὐδέν». Ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι.

143 Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε· «Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἥπερ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτό γε οὐνειδίξειν. Ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίας γλιχόμενοι ἀμυνέμεθα οὕτῳ, ὅπως ἂν καὶ δυνώμεθα. Ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας πειρῶ ἀναπείθειν οὔτε ἡμεῖς πεισόμεθα. Νῦν δὲ ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ, ὥς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ, τῇ καὶ νῦν ἔρχεται, μήκοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσι τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι ἥρωσι, τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίαν ὅπιν ἔχων ἐνέπρησε τοὺς τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. Σὺ τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχων τοι οὐσδε μὴ ἐπιφάινεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑπουργεῖν ἀθέμιτα ἔρδειν παραίνεις. Οὐ γὰρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν, ἐόντα πρόξεινόν τε καὶ φίλον».

144 Πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους τάδε. «Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους, μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ, κάρτα ἀνθρωπῆϊον ἦν. Ἀτὰρ

αἰσχροῦς γε οἶκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωδῆσαι, ὅτι οὔτε χρυσός ἐστι γῆς οὐδαμῶθι τοσοῦτος οὔτε χώρα κάλλει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐθέλοιμεν ἂν μηδίσαντες καταδουλώσαι τὴν Ἑλλάδα. Πολλὰ τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιέειν, μηδ' ἦν ἐθέλωμεν· πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμένα. τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον ἢπερ ὁμολογέειν τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ, αὐτὶς δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἐὼν ὅμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι ἡθεὰ τε ὁμότροπα, τῶν προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. Ἐπίστασθέ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστάμενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἷς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμολογήσαντας ἡμέας Ξέρξῃ.

» Ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν πρόνοιαν τὴν πρὸς ἡμέας ἐοῦσαν, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων οὕτω, ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τοὺς οἰκέτας. Καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται, ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω, ὅπως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας.

» Νῦν δέ, ὡς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε. Ὡς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἐκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέραν, ἀλλ' ἐπεὶν τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελίην, ὅτι οὐδὲν ποιήσομεν, τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο. Πρὶν ὧν παρεῖναι ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡμέας καιρὸς ἐστὶ προβωθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην». Ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΟΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΙΤΥΕ

Ι. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

Α'. ΦΩΝΗΕΝΤΑ

Ἀνταλλαγή φωνηέντων

α) Στὸν Ἡρόδοτο ὑπάρχει ἡ ἀντὶ τῶν $\bar{\alpha}$ καὶ $\check{\alpha}$ τῶν Ἀττικῶν συγγραφῶν, καὶ ἀντίστροφα: σοφίη, θεήσομαι, ἡήρ, πρήσσω, Θρη-
ιξ, τριηκόσιοι, πέρην, νηός, νηῦς, νηυσί· πῶρη, ἀληθείη·
μεσαμβρίη·—α ἀντὶ ο ὑπάρχει στὰ ἄρρωδία, ἄρρωδέω.

β') ε ἀντὶ α καὶ ει, καὶ ἀντίστροφα: τέσσερες· κρέσσω, μέ-
ζων, ἔργω, ἐδέχθην, δεδέχθαι (τοῦ ρ. δείκνυμι), ἔωθα, (στὰ
θηλυκὰ τῶν ἐπιθέτων σὲ -υς) θήλεα, ταχέα· τράπω, τάμνω· κει-
νός, ξεῖνος, στεινός, εἰρωτάω, εἵνεκεν, εἰρύω, εἰρέσθαι.

γ') ω ἀντὶ αυ, ου, οη: τρῶμα, θῶμα, θωμάζω· ὦν, γῶν
(= οῦν, γοῦν)· ὀγδώκοντα, ἔβωσα, βωθέω·—ωυ ἀντὶ αυ: ἐ-
μευτοῦ, σευτοῦ, ἔωυτοῦ.

δ') ου ἀντὶ ο: μοῦνος (=μόνος), νοῦσος, οὔρος (= ὄρος),
οὔνομα, οὔνομάζω.

Συναίρεση

Ἡ συναίρεση παραλείπεται συχνὰ στὸν Ἡρόδοτο, καὶ στὴν κλίση
καὶ στὴ ρίζα: πλόος, χρύσεος, βασιλεί, βασιλέες, ρίγει, γέ-
νεος, ἀληθέα, Θεμιστοκλέης· μενέομεν, ἀποβαλέεις, φαίνεαι,
πείθεο, φανέωσι, ποιέω, ποιέεις, ποίεε· ἔαρ, δῖστός, δηιώω,
ῥηίδιος, βασιληίη, ἀνθρωπήιος, οἰκηίη, ἀνδρήιος, ἄεθλος κλπ.

Χασμωδία, ἔκθλιψη, κράση

Ἡ χασμωδία εἶναι συνηθέστατη γι' αὐτό

1) λείπει

α') τὸ εὐφωνικὸ ν,

β') τὸ ς στὰ ἄχρι, μέχρι, οὕτω.

2) τὸ οὐ εὐρίσκεται μπροστὰ ἀπὸ φωνῆν καὶ χωρὶς τὸ κ.

Ἡ ἔκθλιψη καὶ ἡ κράση σπανίζουν στὸν Ἡρόδοτο· ἰδιάζει σ' αὐτὸν ἡ κράση τοῦ ο - α σὲ ω: ὠνήρ, ὠυτός, τωυτό.

Β'. ΣΥΜΦΩΝΑ

α') Ἀντὶ π ὑπάρχει κ σὲ ὅλα τὰ ἀντωνυμικά ἐπίθετα καὶ ἐπὶ-ρήματα ποὺ σχηματίζονται ἀπὸ θέμα πο: κοῖος, ὁκοῖος, κόσοι, κότερος, κῆ, κότε, κοῦ, ὅκως κτλ.—ἀλλὰ ὀποδαπός.

β') Ἀντὶ χ ὑπάρχει κ: δέκομαι, οὐκί.

γ') Ἀντὶ σ ὑπάρχει δ: ὀδμή, ἴδμεν.

δ') Ἀντὶ θ ὑπάρχει τ: στὸ αὐτίς.

ε') Μετάθεση τοῦ «δασέος» γίνεται στὰ: ἐνθεῦτεν (= ἐντεῦ-θεν), ἐνθαῦτα (= ἐνταῦθα), κιθών (= χιτών).

ς') Τὰ ψιλὰ μπροστὰ ἀπὸ δασυνόμενα φωνῆν δὲν τρέπονται σὲ «δασέα» οὔτε στὴ μέση οὔτε στὸ τέλος λέξης: ἐπεξῆς, αὐτημερόν, ἀπικνέομαι, ἀπῆκε, μετήμι· ἀπ' οὐ, μετ' οὐ, οὐκ ἕτερος.

Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς λείπει καὶ στὰ ὀνόματα καὶ στὰ ῥήματα.

Γ'. ΚΛΙΣΕΙΣ

Πρώτη κλίση

α') Ἡ ἐνικὴ γενικ. τῶν οὐσιαστικῶν σὲ -ης λήγει σὲ -εω, τῶν σὲ -εης σὲ -εω: Πέρσης, γενκ. Πέρσεω, Ξέρξης - Ξέρξεω, πολιήτης - πολιήτεω· βορέης, γενκ. βορέω, Ἑρμῆς - Ἑρμέω.

β') Ἡ ἐνικὴ αἰτ. πολλῶν κυρίων ὀνομάτων σὲ -ης λήγει ἄλλοτε σὲ -ην: Ξέρξην, Λεωνίδην καὶ ἄλλοτε σὲ -εα: Ξέρξεα, Λεωνί-δεα.

γ') Ἡ γενκ. πληθ. λήγει σὲ -έων: γνωμέων, πολιητέων, λοιπέων, πολλέων, αὐτέων, ἐουσέων.

Ἐξαίρεση: Ἐξαιρούνται τὰ θηλυκὰ τῶν βαρύτονων ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ ἀντωνυμιῶν σὲ -ος, -η, -ον, τῶν ὁποίων ἡ γενκ. πληθ. εἶναι ὅμοια μὲ τὴ γενκ. πληθ. τῶν ἀρσενικῶν: ἄλλων, φίλων, ἐκείνων, ἀλίσκομένων, τούτων.

δ') Ἡ δοτκ. πληθ. λήγει σὲ -ησι (-ῆσι): γνώμησι, τιμῆσι, λοιπῆσι, αὐτῆσι.

Δεύτερη κλίση

Ἡ δοτκ. πληθ. σὲ -οισι (-οῖσι): λόγοισι, θεοῖσι.

Τὰ οὐσιαστικὰ καὶ τὰ ἐπίθετα σὲ -οος, -εος δὲ συναίρουνται: πλόος, ἀπλόος, διπλόος, διπλόη, χρύσεος, χρυσή, ὀστέον.

Σημ. Κατὰ τὴ δεύτερη Ἀττικὴ κλίση κλίνονται λίγα ὀνόματα: α) Τὰ κύρια ὀνόματα ποὺ καταλήγουν σὲ -λεως, ὅπως Μενέλεος, Χαρίλεως, Ἀρκεσίλεως, Θρασύλεως, β) τὰ Μίνως, Ἀθως, Ἀμφιάρεως. Ἀντὶ τῶν λεώς, νεώς, κάλως, λαγώς χρησιμοποιεῖ ὁ Ἡρ. τοὺς ἰωνικοὺς τύπους ληός, νηός, κάλος, λαγός· καὶ ἀντὶ τῶν ἐπιθέτων πλέως, ἱλεως, ἀξιόχρεως τοὺς ἰωνικοὺς τύπους πλέος -η -ον, ἱλεος -ον, ἀξιόχρεος -ον.

Τρίτη κλίση

α') Τὰ κύρια ὀνόματα σὲ -κλῆς κλίνονται ὡς ἐξῆς: Θεμιστοκλῆς, -κλέος, -κλεί, -κλέα, -κλεες.

β') Τὰ σὲ -ις ὀνόματα κλίνονται ὡς ἐξῆς: πόλις, πόλιος, πόλι, πόλιν· πόλιες, πολίων, πόλισι, πόλις ἢ πόλιας.

γ') Τὰ οὐσιαστικὰ σὲ -εύς κλίνονται ὡς ἐξῆς: βασιλεύς, βασιλέος, βασιλεί, βασιλέα, βασιλεῦ· -έες, -έων, -εῦσι, -έας.

δ') Τὸ κέρας κλίνεται ὡς ἐξῆς: κέρας, κέρεος, κέρεϊ, κέρα, κερέων.

ε') Τὸ νηῦς (=ἀττ. ναῦς) κλίνεται ὡς ἐξῆς: νηῦς, νεός, νηί, νέα· νέες, νεῶν, νηυσί, νέας.

Ἐπίθετα, παραθετικά, ἀριθμητικά

α') Ἀντὶ τοῦ πολὺς συχνὰ ἀπαντᾷ πολλός· τὸ οὐδέτερο εἶναι πολλὸν καὶ πολὺ.

β') Ἐπίθετα σὲ -εος καὶ -ηιος (=ἀττ. -εῖος) διατηροῦν στὰ παραθετικά τὸ ο καὶ ὅταν προηγεῖται βραχεῖα συλλαβή: ἐπιτηδεότε=

ρος, -ότατος (γιατί στήν ἀπ. ἐπιτηδειότατος), ἀνδριότερος, οἰκνιότερος (γιατί τὸ **η** πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὡς δίφθογγος).

γ') Τὸ **ταχὺς** συγκριτικὸ **ταχύτερος** καὶ **θάσσων**, ὑπερθ. **τάχιστος**.

δ') Τὸ πολλὰς στήν ὀνομ. τοῦ συγκριτ. ἔχει **πλέων**, **πλέον** καὶ **πλεῦν**, στίς ἄλλες πτώσεις: **πλέονι**, **πλέονα** (**πλέω**), **πλεόνων**, **πλέοσι**, ἀλλὰ καί: **πλεῦνος**, **πλεῦνα**, **πλεῦνες**, **πλεύνων**, **πλεῦνας**.

ε') Τὸ ἀριθμ. **δύο** ἄλλοτε εἶναι ἄκλιτο, ἄλλοτε κλίνεται: **δύο**, **δυῶν**, **δυοῖσι**, **δύο**.

Ἀντὶ τοῦ **δώδεκα** λέγει ὁ Ἡρ. **δυώδεκα**, ἀντὶ τοῦ **τέσσαρες**, **τέσσερες**, ἐπίσης **τεσσσερεσκαίδεκα**.

Ἀντωνυμίες

α') Ἀντὶ τῶν γενικ. **ἐμοῦ**, **σοῦ** ἀπαντοῦν οἱ τύποι **ἐμέο** ἢ **ἐμεῦ**, **σέο** ἢ **σεῦ**.

Ἡ δοτκ. τῆς προσωπικῆς ἀντων. τοῦ β' προσ. ἀπαντᾷ σοὶ ὁρ-θοτονούμενη καὶ τοὶ ἐγκλιτικῇ. Ἡ αἰτ. τοῦ γ' προσ. ἀπαντᾷ μιν (ἐγκλιτικῇ) ἀντὶ αὐτόν, αὐτήν καὶ ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἡ δοτκ. πληθ. σφίσι ἀντὶ ἑαυτοῖς, ἑαυταῖς, καὶ σφι (ἐγκλ.) ἀντὶ αὐτοῖς, αὐταῖς. Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡρ. ἔχει καὶ οὐδ. πληθ. **σφέα** = αὐτά.

β') Τῶν ἀναφορικῶν ἀντων. σχηματίζονται, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ὀνομαστικὰς **ὅς**, **ἥ**, **οἷ**, **αἷ**, **σέ** ὅλες τὶς πτώσεις τύποι πού ἀρχίζουν ἀπὸ **τ**: **τοῦ**, **τῆς**, **τῶν**, **τά**.

Μετὰ τὶς προθέσεις ὅμως πού παθαίνουν ἐκθλιψή ἀπαντοῦν οἱ τύποι πού ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆν: **ἀντ' ὧν**, **ἀπ' οὗ**, **μετ' ἧς** κτλ.

Ἐπίσης στίς χρονικὰς ἐκφράσεις οὐδέποτε ἀπαντοῦν οἱ τύποι πού ἀρχίζουν ἀπὸ **τ**: **ἐν ᾧ**, **ἐξ οὗ**, **ἐς ὃ**, **ἕως οὗ**.

γ') Ἡ ὁστις σχηματίζει τοὺς ἐξῆς τύπους: στή γενικ. τοῦ. ἐνικοῦ **ὄτευ**, στή δοτκ. **ὄτεω**· στήν πληθυντ. γενικ. **ὄτεων**, δοτκ. **ὄτέοισι**· οὐδ. πληθ. **ᾄσσα**.

δ') Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία **τίς** ἔχει γενικ. **τεῦ**, δοτκ. **τέω** καὶ **τίνι**· πληθ. **τέων**, δοτκ. **τέοισι**· τοὺς αὐτοὺς τύπους (ἀλλὰ ἐγκλιτικούς) ἔχει καὶ ἡ ἀόριστη ἀντωνυμία.

Δ'. ΡΗΜΑΤΑ

Αύξηση

α') Οἱ παρατατικοὶ σὲ -σκον καὶ -σκόμην τῶν θαμιστικῶν ρημάτων δὲν παίρνοῦν αύξηση οὔτε συλλαβική οὔτε χρονική: **φεύγεσκον, ἄγεσκον, ποιέεσκον, ὀδυρέσκετο**· καὶ στὸν ὑπερσυντλ. λείπει συχνὰ ἡ συλλαβική αύξηση: **δέδοκτο, καταλέλειπτο**.

Τὰ ρήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν **ε**.

β') Ἡ χρονική αύξηση σὲ μερικά ρήματα λείπει πάντοτε, ὅπως **ἀγινέω, ἀμείβομαι** κ.ἄλ., ἰδίως σὲ ὅλα τὰ ρήματα ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ **αι, αυ, ει, ευ** καὶ **οι**.

γ') Ὁ παρατατικὸς τοῦ ὀρέω (=δράω) ἀπαντᾷ ὤρων.

Καταλήξεις

α') Μένουν ἀσυναίρετες οἱ καταλήξεις **-αο, -εαι, -εο** (ἡ τελευταία συναιρεῖται μόνο σὲ **-ευ**): **ἐργάσαο, οἷχεαι, ἐγένεο**. Ἐπίσης ἡ **-εω** στὴν ὑποτακτική τοῦ παθ. ἀορίστου (**αἰρεθέω, αἰρεθέωμεν**) καὶ τοῦ ἐνεργ. ἀορ. β' (**θέω, θέωμεν** κτλ.) ὁμοίως ἡ **-εω** καὶ **-εομεν** στὸ μέλλοντα τῶν ὑγρόληκτων ρημάτων (**σημανέω, σημανέομεν**).

β') Ὁ ἐνεργ. ὑπερσυντ. ἔχει τίς καταλήξεις **-εα, -εας, -εε, -εατε: ἐώθεα, ἐώθεας, ἐώθεε, ἐωθέατε**.

γ') Ἀντὶ τῶν καταλήξεων **-νται** καὶ **-ντο** ἀπαντοῦν **-αται** καὶ **-ατο** 1) στὸν παθ. παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. (**ἀπίκατο = ἀφιγμένοι ἦσαν**), **ἐτετάχατο, τετύφαται, ἐσκευάδαται, δεδέχαται**, 2) στὴν ὀριστική τοῦ παθ. ἐνεστώτα καὶ παρακτ. τῶν εἰς **-μι** ρημάτων (**τιθέαται, ἰστέαται, δυνέαται, ἐδεικνύατο, ἐκέατο**), 3) στὴν εὐκτική (**γενοίατο, ἀγοίατο, τεισαίατο**).

Συνηρημένα

α') Τὰ σὲ **-εω** μένουν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀσυναίρετα: **καλέω, καλέεις, καλέης, καλέοιμι, κάλεε, καλέειν** κτλ. Ἀλλὰ καὶ **δεῖ, δεῖν**, παρακτ. ὅμως **ἔδεε**.

Συχνὰ τὸ **-εο** συναιρεῖται σὲ **-ευ**: **ποιεῦσι, ποιεύμενος, ἐποιεῦντο**.

Ἡ κατάληξη τῆς προστακτικῆς -εο βραχύνεται σὲ -εο: ἡγέο-
λυπέο, ποιέο· καὶ ἡ -εαι σὲ -αι: φοβέαι.

β') Τὰ σέ -αω συναιροῦνται ὅπως στήν ἀττική διάλεκτο· σέ με-
ρικὰ ὅμως ῥήματα σέ -αω τὸ α μπροστά ἀπὸ τὸ ο ἐξασθενίζει σέ
ε: ὀρέω, ὀρέων, φοιτέω, εἰρωτέω, ὀρέομεν κτλ. Στὸ χράομαι
τὸ αω παντοῦ γίνεται εω (χρέωνται, χρεώμενος), τὸ αε, αη του-
ναντίον ᾱ (χρᾶται, χρᾶσθαι). Ἀλλὰ χρεὼν ἀντὶ χρεῶν.

γ') Καὶ τὰ σέ -ω συναρῶνται ὅπως στὴν Ἀττικὴ, διαφέρουν μόνο ὅτι ἀντὶ τοῦ ου ἔχουν καὶ ευ (ἐδικαίευ, ἀξιεῦμεν, ἀξιεῦσι).

Ρήματα σέ -μι

Τὰ ῥήματα σὲ -μι ἔχουν μερικοὺς τύπους κατ' ἀναλογία μὲ τὰ ρ.
σὲ -αω, -εω, -οω, καὶ -υω: τιθεῖ, ἐξιεῖ, ὑποθέοιτο, διδοῖ,
ἐδείκνυε. Τὸ γ' πληθ. πρόσ. τοῦ τίθημι ἀπαντᾷ τιθεῖσι, ὁ παρατκ.
ἐτίθεα, ἐτίθεις, ἐτίθει.

Τοῦ εἶμι τὸ β' ἐν. πρόσ. εἶναι εἷς, τὸ α' πληθ. εἰμέν· ἡ ὑπο-
τακτ. ἔω, ἦς, ἧ καὶ ἔωσι, ἡ μτχ. ἑών, ἑοῦσα, ἑόν· ὁ παρακτ.
ἔα καὶ ἔατε, συχναῖ ἔσκει, ἔσκον καὶ ἦν.

Τὸ εἶμι σχηματίζει τὸν παρ. τ. ἦια, ἦιε καὶ ἦισαν· ὁμοίως καὶ τὰ σύνθετα.

Μερικὰ ἀνώμαλα ῥήματα στὸν Ἡρόδοτο

1. αἰρέω, παρακμ. ἀραίρηκα, ἀραίρημαι.
2. εἶπα, ἀπαρέμφ. εἶπαι, μτχ. εἶπας· εἶπασθαι. Παθ. ὀόρ. α' εἰ-
ρέθην, μτχ. ῥηθείς· μέλλ. παθ. εἰρήσεται (ἀντὶ ῥηθήσεται).
3. ἴημι, ἀπὸ τὸ ἀπίημι: ἀπίεσαν, ἀπειμένος, ἀπεῖτο, ἀπείθη·
ἀπὸ τὸ ἀνίημι: ἀνειμένος· ἀπὸ τὸ μετίημι: μεμετιμένος, με-
τείθη.
4. λαγχάνω, μέλλ. λάξομαι, παρακμ. β' λέλογχα.
5. λαμβάνω, μέλλ. λάμψομαι, παρακμ. λελάβηκα, λέλαμμαι
(διαλελαμμένος), ἐλάμφθην.
6. οἶδα, οἶδας, οἶδε, ἴδμεν (καὶ οἶδαμεν), ἴστε, οἶδασι (καὶ ἴ-
σασι). Ὑποτ. εἰδέω, εὐκτ. εἰδείην, παρατκ. ἤδεα, ἤδεε-ἤδέα-
τε, ἤδεσαν. Μέλλ. εἰδήσω.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

Κεφ. 1. **ιστορίη**=άττ. **ιστορία** έρευνα.—**ἀπόδεξις**=άττ. **ἀπό-**
δειξις έκθεση· **Ἡροδότου ιστορίης ἀπόδεξις** ήδε (δηλ. **έστί**) **ό**
Ἡρόδοτος έκθέτει **έδῶ τίς έρευνές του.**— **ώς, τελκ.**—**τά γενόμενα**
έξ=**τά ποιηθέντα** **ύπό.**—**έξίτηλος γίνομαι** λησμονοῦμαι.—**θαυμα-**
στά=άττ. **θαυμαστά.**—**Ἑλλησι-βαρβάροις**, **δοτ.** ποιητικοῦ αἰτίου
στό **ἀποδεχθέντα** (=άττ. **ἀποδειχθέντα**) **αὐτά** πού πραγματοποιή-
θηκαν.—**ἀκλεής γίνομαι** παραμένω ἄδοξος, **δέν** **έξυμνοῦμαι.**—**δι' ήν**
αἰτίήν=**τήν αἰτίήν, δι' ήν· τά τε ἄλλα καί τήν αἰτίήν,** **αἰτ.** **τῆς**
ἀναφορᾶς=**καί** **ώς** **πρός** **τά ἄλλα καί** **ώς** **πρός** **τήν αἰτία.**

νυν=άττ. **τοίνυν.**—**διαφορά** διένεξη, **έχθρα.**—**έπι τήνδε τήν**
θ., δηλ. **τή Μεσόγειο θάλασσα.**—**τόν** =άττ. **όν.**—**ναυτιλίη** τό **νά**
ταξιδεύει **κανείς** **μέ** **πλοῖα, θαλασσοπλοῖα, ναυτιλία.**—**έπιθέσθαι,** **ἀπό** **τό**
φασί· έπιτίθεμαί τινι **έπιδίδομαι** **σέ** **κάτι, έπιχειρῶ** **κάτι.**—**ἀπαγινέω**
έξάγω, μετακομίζω.—**φορτία** **έμπορεύματα.**—**τῇ ἄλλῃ** **ἄλλου,** **σέ** **ἄλλα**
μέρη.—**καί** **δῆ** **καί** **καί** **ἀκόμῃ.**—**ἅπασι** **σέ** **ὅλα, καθ' ὅλα.**—**πολίων**
=άττ. **πόλεων.**

διατίθεσθαι, **τό** **ἀπρμφ.** **τοῦτο**—**καθώς** **καί** **τά** **έπόμενα**—**ἀπό** **τό**
φασί· διατίθεμαι **έκθέτω** **γιά** **πούλημα, πουλῶ.**—**ό φόρτος**=**τά**
φορτία.—**έξεμπόλημαι** (=άττ. **έξημπόλημαι**) **πθκ.** **πρkm.** **τοῦ**
έξεμπολῶ **πουλῶ** **έντελῶς, ξεπουλῶ.**—**σφι** (=άττ. **σφίσι**), **δτκ.** **τοῦ**
ποιητικοῦ αἰτίου.—**οί**=**αὐτῇ.**—**Ἰοῦν**=άττ. **Ἰώ.**—**τῶν**=άττ. **ῶν.**—
θυμός μοί **έστί** **τινος** **έπιθυμῶ** **κάτι, μού** **ἀρέσει** **κάτι.**—**διακελεύονται**
ένηθαρρύνει **ό** **ένας** **τόν** **ἄλλα.**—**πλεῦνες** = **άττ** **πλέονες.**—**έσβαλομέ-**
νους **ἀφού** **έβαλαν** **(οί** **Φοίνικες** **αὐτές)** **μέσα.**—**νέα**=άττ. **ναῦν.**—**έπ'**
Αἰγύπτου **πρός** **(κατά)** **τήν** **Αἴγυπτο.**

Κεφ. 2. ἄρχω τινὸς κάνω ἀρχή κάποι, σέ κάτι.—οὐκ ἔχω (μέ ἀπρμφ.) δέν ξέρω νά.—φασί, οί Πέρσες.—προσέχω προσεγγίζω σέ κάποιον τόπο, ἀράζω.—καταπλώσαντας=ἀττ. καταπλεύσαντας.—μακραί νῆες ὀνομάζονταν τά πολεμικά πλοῖα καί στρογγύλαι νῆες τά ἐμπορικά πλοῖα.—Αἶα, τό ἀρχαῖο ὄνομα τῆς Κολχίδας, χώρας τῆς Μ. Ἀσίας κατά τά ἀνατολικά παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου.—Φᾶσις ποταμός, ὁ σημερινός Ριὸν σὺν Καύκασο.—ἐνθεῦτεν=ἀττ. ἐντεῦθεν.—εἵνεκεν=ἀττ. ἔνεκεν ἢ ἔνεκα.—ἀπίκατο=ἀττ. ἀφιγμένοι ἦσαν.—τάλλα, δηλ. τὴν ἀρπαγή τοῦ χρυσόμαλλου «δέρατος».—δίκη (ἡ δίκαι) ἱκανοποίηση.—ὕποκρίνομαι=ἀττ. ἀποκρίνομαι.—ὦν=ἀττ. οὖν.

Κεφ. 3. δευτέρῃ γενεῇ, τρεῖς γενεές κάνουν ἑκατό ἔτη.—'Αλέξανδρος, τιμητικό ὄνομα τοῦ Πάρη.—ἐπίσταμαι, στον 'Ηρόδοτο συχνά νομίζω, φρονῶ.—τοὺς δέ, δηλ. τοὺς Τρῶας.—προῖσχομένων, δηλ. αὐτῶν, τῶν ἀγγέλων· προῖσχομαι προβάλλω, ἰσχυρίζομαι.—προφέρω τι ὡς ἀναφέρω κάτι καί λέγω ὅτι.—ἐκδόντες, δηλ. τὴν Μήδειαν· ἐκδίδωμι παραδίνω.—ἀπαιτεόντων, δηλ. τῶν Κόλχων.—βουλοῖατο=ἀττ. βούλονται.

Κεφ. 4. εἶναι ἀπὸ τό λέγουσι (Πέρσαι).—αἰτίους, δηλ. τῆς διαφορῆς.—σφέας, δηλ. τοὺς ἐκ τῆς 'Ασίας.

Κεφ. 5. ἐοῦσαν=ἀττ. οὔσαν.—ἐρέων=ἀττ. ἐρῶν.—κως=ἀττ. πως.—ὕπάρχω (μέ γνκ.) κάνω ἀρχή σέ κάτι, ἀρχίζω κάτι.—προβαίνω ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου προχωρῶ στήν ἐξακολούθηση τῆς διηγήσεώς μου.—ἐπεξέρχομαι τι ἐξετάζω κάτι λεπτομερῶς, διηγούμεναι γιά κάτι.—ἐπ' ἐμεῦ στις ἡμέρες μου.—οὐδαμὰ οὐδέποτε.—μένω ἐν τωὐτῷ (=ἐν τῷ αὐτῷ) διαμένω στήν ἴδια κατάστασι.—ἐπιμινῆσκομαι (μέ γνκ.) ὑπενθυμίζω κάτι.

Κεφ. 6. 'Αλυάττω, ὁ 'Αλυάττης ἦταν βασιλιάς τῶν Λυδῶν, τά ἔτη 617-560 π.Χ. ἐντὸς 'Αλυσος ἐδῶθε ἀπὸ τὸν 'Αλη (ὅταν κάποιος παρατηρεῖ ἀπὸ τῆς 'Ιωνίας)· ἐπομένως: πρὸς Δ τοῦ 'Αλη.—ἐξιεῖ=ἀττ. ἐξίησι ἐκβάλλει.—τῶν, καθ' ἑλξὴ ἀντί: τοὺς=ἀττ. οὓς.—ἰδμεν=ἀττ. ἴσμεν (τοῦ οἶδα).—καταστρέφομαι ὑποτάσσω.—ἀπα—

γωγή πληρωμή· ἐς φόρου ἀπαγωγὴν ὥστε νά πληρώνουν φόρο.—
προσποιοῦμαι καθιστῶ, κάνω.

Κεφ. 28 - 29. ἐπιγίνομαι, μέ χρονική σημασία: παρέρχομαι.—
οἰκῆμαι (πθτκ. πρκμ.)=οἰκῶ.—ὕπ' ἑωυτῷ στήν ἐξουσία του.—
σοφιστής σοφός.—ὥς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο, νά συναφθεῖ μέ
τό ἀπικνέομαι (ίστρκ. ἐνεστώτας): ἤρθαν, ὅποτεδήποτε καί γιά ὅποια-
δήποτε αἰτία ἐρχόταν καθέννας τους· κατ' ἔννοιαν: ἤρθαν σε διάφορες
ἐποχές καί γιά διάφορες αἰτίες.—κατά πρόφασιν θεωρήης μέ τήν
πρόφασιν νά ἰδεῖ (ἐπισκεφθεῖ) διάφορους τόπους.—ἵνα δὴ πράγματι
ὅμως γιά νά.—τῶν, καθ' ἑλξῆ ἀντί: τούς.—(τὸ) ὄρκιον ὄρκος.

Κεφ. 30. ὦν=ἀττ. οὖν.—"Αμασιν, βασιλιά τῆς Αἰγύπτου
(570 - 526).—τά βασίλεια τά ἰνάνκτορα.—μετὰ δὲ (ἐπίρρ.) μετὰ
ἀπό αὐτά.—ὄλβιος, γιά πρόσ.: μακάριος. εὐτυχής· γιά πράγμ. σέ οὐδ.
γένος στόν πληθ.: ὄλβια πού φέρνουν εὐδαιμονία.—μιν=αὐτόν.—
σκεψάμενον, τοῦ σκοπῶ παρατηρῶ.—ὥς, αἰτλγκ.—οἱ=αὐτῶ.—
κατά καιρόν ἐστι εἶναι εὐκαιρία.—εἶρετο=ἀττ. ἤρετο.—λόγος
φήμη.—πολλός=ἀττ. πολύς.—πλάνη περιπλάνηση, περιήγηση.—
φιλοσοφῶ ἐπιδιώκω τήν ἀπόκτηση γνώσεων: ἐπιθυμῶ νά πλουτίσω
τίς γνώσεις μου.—ἐπέρχομαι γῆν πολλήν ἐπισκέπτομαι πολλά μέρη.—
ἡμερος ἐπιθυμία.—ἐπειρέσθαι=ἐρέσθαι.

ὑποθωπεύω κολακεύω.—τὸ ἐὼν (=ἀττ. τὸ ὄν) ἡ ἀλήθεια.—
ἀποθαυμάζω τι ἐκπλήσσομαι γιά κάτι.—ἐπιστρεφέως=ἀττ. ἐπι-
στρεφῶς με ζωηρότητα.—κοίη=ἀττ. ποία (ὡς ἐπίρρ.) πῶς.—τοῦτο
μὲν . . . τοῦτο δὲ ἀφ' ἑνός... ἐξἄλλου. εὖ ἤκω εἶμαι καλά, ἀκμάζω.—
ἐκγίνομαι (μέ δτκ.) γεννῶμαι σέ κάποιον.—εὖ ἤκω τοῦ βίου
(=τοῦ βιότου, τῶν χρημάτων) εἶμαι εὐκατάστατος, ἔχω σημαν-
τική περιουσία, εὐπορῶ.—ὥς τὰ παρ' ἡμῖν (δηλ. ἐστι) σχετικά
μέ τά δικά μας· κατ' ἔννοιαν: τουλάχιστο κατά τή δική μας ἀντίληψη.
—πρὸς τοὺς ἀστυγ., πιθανόν τους Μεγαρεῖς.—κάλλιστα ἐνδόξως.—
αὐτοῦ, τῇ (=ἀττ. ῇ) ἐκεῖ, ὅπου.

Κεφ. 31. εἶπας=ἀττ. εἰπών.—προετρέψατο τὸν Κ., δηλ.
εἰρωτᾶν.—ἐπειρώτα, ὑποκμ.: ὁ Κροῖσος.—πάγχυ=ἀττ. πάνυ πάν-

τως, χωρίς άλλο.—**δευτερεῖα φέρω** παίρνω τῇ δεύτερῃ θέσῃ (τῆς εὐδαιμονίας).—**γῶν**=ἀττ. **γοῦν** τουλάχιστο

βίος=**βίωτος** (κεφ. 30).—**ὑπῆν**=**ὑπῆρχε**.—**ἀεθλοφόρος** ἐκεῖνος πού φέρει τό βραβεῖο, νικητῆς (σέ ἀγῶνα).—**ὄρτῃ**=ἀττ. **ἐορτῇ**.—**ζευγος** ἄμαξα συρόμενη ἀπο δύο βόδια.—**ἰρὸν**=ἀττ. **ἱερὸν**.—**ἐν ὥρῃ** ἐγκαίρως.—**ἐκκλήσθαι** ἐμποδίζομαι· **ἐκκλησιόμενοι τῇ ὥρῃ** (δηλ. **τοῦ ἐπισχεῖν**) ἐπειδὴ δὲν εἶχαν πιά καιρό νά περιμένουν.—**ζευγλη** τό καμπύλο μέρος τοῦ ζυγοῦ, στό ὁποῖο μπαίνει ὁ τράχηλος τοῦ ζώου.—**σφι** ἀπό αὐτούς.—**διακομίζω** μεταφέρω.

διέδεξε=ἀττ. **διέδειξε**· **διαδείκνυμι** δείχνω φανερά.—**ἐν τούτοις** μέ τοῦτα: μέ τοῦτο πού συνέβη σ'αὐτούς.—**ζῶειν**=ἀττ. **ζῆν**.—**μακαρίζω** τινός **τι** μακαρίζω κάποιον γιά κάτι.—**οἶων τέκνων**=**ὅτι τοιούτων τέκνων**.—**ἐκύρησε**, τοῦ κυρέω τυχαῖω.—**φήμη** ἐπαινετικοί λόγοι.—**ἀντίον ἀπέναντι**.—**μιν αὐτήν**.—**ἐν τέλει** τούτῳ (δηλ. **τοῦ βίου**) ἔσχοντο προσκολλήθηκαν (ἔμειναν) σέ τοῦτο τό τέλος τῆς ζωῆς τους: βρῆκαν τοῦτο τό τέλος τῆς ζωῆς τους.

Κεφ. 32. **σπερχθεις** τοῦ **σπέρχομαι** ὀργίζομαι. — **τοι** = ἀττ. **σοι** (δτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου).—**ἀπορρίπτω** ἐς τό μηδέν θεωρῶ σάν μηδαμινό πράγμα, περιφρονῶ.—**ποιῶ** τίνα ἀξιόν τινος θεωρῶ κάποιον ἀξιο νά συγκριθεῖ μέ ἄλλον.—**ταραχώδης** ὅποιος θέλει νά προκαλεῖ ταραχές.—**οὔρος**=ἀττ. **ὄρος** ὄριο.—**ζόῃ**=ἀττ. **ζωή**.—**προτίθηνι** θέτω.—**ἡ ἐτέρῃ τῇ ἐτέρῃ ἢ μία τήν ἄλλῃ**.—**τό παράπαν** ἐντελῶς· συχνά μέ ἄρνηση: **τό παράπαν οὐδέν** καθόλου.

πᾶν ἐστι ἄνθρωπος συμφορῇ ἐξ ὁλοκλήρου ὁ ἄνθρωπος εἶναι τύχη (παιχνίδι τῆς τύχης): **πᾶν** ὅ,τι εἶναι, ἔχει καί κάνει ὁ ἄνθρωπος, ἐξαρτᾶται ἀπό τήν τύχη.—**μέγα** (ἐπίρρ.) πολύ, ὑπερβολικά.—**ἐκεῖνο**, τό εἶρεό (=ἀττ. **ἥρου**) **με**=τό ὄλβιον εἶναι.—**οὐκω**=ἀττ. **οὐπω**.—**αἰὼν βίος**.—**οὐ . . . τι** καθόλου.—**ὁ ἐπ' ἡμέρην** ἔχων ὅποιος ἔχει τό καθημερινό του.—**εἰ μὴ οἱ** (=αὐτῶ) **ἡ τύχη ἐπίσποιο** ἐκτός ἐάν θά εἶχε τήν τύχη (κυρ.: **θά τόν παρακολουθοῦσε ἡ τύχη**).—**τελευτῶ** εὖ τὸν βίον τελειώνω καλὰ τῇ ζωῇ μου.—**χρῆμα** πράγμα.—**κῆ**=ἀττ. **πῆ** πῶς.—**ὑποδείκνυμι** ὄλβον δείχνω κάποια μικρή ἀκτίνα εὐτυχίας.—**πρόρριζος** ἀπό τῇ ρίζα, ὁλότελα.

Κεφ. 33. οὐ κως (= ἄττ. οὐ πως) μέ κανένα τρόπο, κα-
θόλου.—**χαρίζομαι τινι** λέγω εὐχάριστα σέ κάποιον, εὐχαριστῶ κά-
ποιον.—**οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαί τινα** θεωρῶ κάποιον ἀνάξιο λό-
γου, περιφρονῶ κάποιον.—**ἀποπέμπομαι** ἀπομακρύνω ἀπό κοντά μου.—
κάρτα πολύ.—**ἀμαθὴς** ἀνόητος.—**μετεῖς** (= ἄττ. μεθεῖς) τοῦ μεθίημι
ἀφήνω κατὰ μέρος, παραβλέπω.

Κεφ. 86. ἔσχον κατέλαβαν, κυρίευσαν (548).—**ἄρξαντα ἔτεα**
τ., δηλ. τὰ ἔτη 560-546 π.Χ.—**χρηστήριον** χρησμός· στὸν Κροῖσο
πρό τῆς ἐκστρατείας του κατὰ τοῦ Κύρου εἶχε δοθεῖ ἀπὸ τό μαντεῖο
τῶν Δελφῶν ὁ ἐξῆς διφορούμενος χρησμός· **ἦν στρατεύηται ἐπὶ**
Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.—**καταπαύω** καταλύω.—**συν-**
νήσας, τοῦ συννέω σωριάζω —**πυρὴ** ξύλα γιὰ φωτιά. — **πέδαι**
δεσμά.—**ἀκροθίνια** (κτγρμ.) ὡς ἀπαρχές τῶν λαφύρων, ὡς τὰ καλύ-
τερα λάφυρα.— **ταῦτα,** καθ' ἑλξην ἀντί· **τούτους** (δηλ. τοὺς 14
Λυδούς καὶ τὸν Κροῖσο).—**καταγίζω** (= ἄττ. καθαγίζω) ἀφιερώνω.—
ᾧτε= ἄττ. **ᾧτω· ὅστις** δὴ ἓνας ὁποιοσδήποτε.—**ἐπιτελῶ** εὐχὴν
ἐκπληρώνω τάξιμο.—**δαίμων** θεός.—**ῥύομαι τινά τι** λυτρώνω,
σώζω κάποιον ἀπὸ κάτι.—**ἐσέρχεται τινί τι** ἔρχεται στό νοῦ κάποιου
κατιτί.—**οἱ** ἀπὸ αὐτόν (τό Σόλ.). — **σὺν θεῷ** κατὰ θεία ἐμπνευση.—
ἄρα λοιπόν.—**προσίσταται τινά τι**= **ἐσέρχεται τινί τι.**—**ὥς ... μιν**
προσστήναι, στὸν πλάγιο λόγο ἀπαντᾷ ὅχι σπάνια στὸν Ἡρόδοτο,
μετὰ ἀπὸ χρονικὸ σύνδεσμο ἀπαρέμφατο· καθὼς τοῦ ἦρθε στό νοῦ.—
ἀνενεικόμενον= ἄττ. **ἀνενεγκάμενον·** ἀναφέρομαι βαθιὰ ἀναπνέω.
—**ἐκ,** χρονκ. : ὕστερ' ἀπό.—**τίνα τοῦτον**= **τίς οὗτος** εἶη, ὄν.—**καὶ**
τούς= **καὶ τούτους.**—**τέως** γιὰ κάμποση ὥρα.—**μετὰ δέ,** βλ. κεφ.
30.—**ὥς,** αἰτλγκ.—**τὸν ἄν. . . ἐλθεῖν**=(**τοῦτον ἐπικαλέομαι**), **τὸν**
(= ὄν) **πᾶσι** τυράννοισι **ἐς λόγους ἐλθεῖν** προετίμησα **ἄν**
μεγάλων χρημάτων ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου μία συνδιάλεξη μὲ ὅλους
τοὺς βασιλεῖς θά θεωροῦσα ὑπέρτερη ἀπὸ πολλὰ χρήματα.—**ἄσημος**
ἄσαφής, ἀκατανόητος.—**τὰ λεγόμενα** τί σήμαιναν οἱ λόγοι του.—**λι-**
παρῶ ἐπιμόνως παρακαλῶ.—**ὄχλος** ἐνόχληση.—**ἀρχὴν** (ἐπίρρ.) κά-
ποτε.—**ἀποφλαυρίζω** ἐξευτελίζω, περιφρονῶ.—**οἷα** δὴ εἶπας=εἶπας
οἷα δὴ εἶπεν ἀφοῦ εἶπε ὅ,τι εἶπε (δηλ.; βλ. κεφ. 32).—**ὥς τε**=**καὶ ὥς**
ἀπὸ τό ἔλεγε.—**τῇ** (= ἄττ. **ῇ**) ὅπως, καθὼς.—**οὐδέν τι** ὀλότελα.—**ἐς**

έωυτόν ἀναφορικά πρὸς αὐτόν (δηλ. τον Κροῦσο).—λέγων, ὁ Σόλων.
—παρὰ σφίσι αὐτοῖσι κατὰ τήν κρίση τους.

ἀμμένης (=ἀττ. ἡμμένης), μτχ. παθικ. πρκμ. τοῦ ἅπτω.—τά
περιέσχατα ὁλόγυρα, τὰ κάτω-κάτω μέρη.—μεταγινώσκω μεταβάλλω
γνώμη, μετανοῶ.—ἐννώσαντα=ἀττ. ἐννοήσαντα· ἐννοῶ σκέπτομαι.
—τίσις τιμωρία, ἐκδίκησις (τῶν θεῶν).—ἐπιλέγομαι ἀναλογίζομαι.—
ἔστι ἀσφαλέως ἔχον=ἀσφαλέως ἔχει=ἀσφαλές ἐστι.—τὴν τα-
χίστην (ὁδὸν) ταχύτατα.—καὶ τοὺς π.=καὶ τούτους π.

Κεφ. 87. ὦρα=ἀττ. ἐώρα.—καταλαμβάνω σταματῶ, ἐμπο-
δίζω.—ἐπιβώσασθαι (=ἀττ. ἐπιβοήσασθαι), τοῦ ἐπιβοῶ.—κεχα-
ρισμένος· εὐάρεστος, εὐπρόσδεκτος, καλὸδεκτος.—τὸν μὲν=τοῦτον
μὲν.—ἐκ, χρονικῶς· πρβλ. κεφ. 86 ἐκ πολλῆς ἡσυχίης.—συντρέ-
χω συναθροίζω, μαζεύομαι.—ἐξαπίνης ἔξαφνα.—καταρρήγνυται
χειμῶν γίνεται μεγάλη κακοκαιρία.—λάβρος ὁρμητικός.—ὕει ὕδατι
πέφτει βροχή.—ἀνέγνωσα (ἀόρ. α' τοῦ ἀναγινώσκω) ἔπεισα.—
αἴτιος ὁ Ἑλλ. θεός, ὑπονοεῖ τὸ χρησμόν, γιὰ τὸν ὁποῖον βλ. κεφ.
86.—ἐπαίρας=ἀττ. ἐπάρας· ἐπαίρω παραινῶ, προτρέπω.—κου=
που ἴσως.

Κεφ. 88. κάτισε=ἀττ. καθῖσε (τοῦ καθίζω).—ἐν πολλῇ
προμηθίᾳ ἔχω τινὰ ἔχω κάποιον σὲ μεγάλη ὑπόληψη, σέβομαι,
ἐκτιμῶ κάποιον.

Κεφ. 93. θώματα (=θαύματα) ἀξιοθαύμαστα πράγματα.—
οὐ μάλα καθόλου.—πάρεξ (μέ γινκ.) πλὴν, ἐκτός ἀπὸ κάτι.—Τμῶλος
ὄρος τῆς Λυδίας.—καταφέρομαι φέρομαι πρὸς τὰ κάτω.—Ψῆγμα
(χρυσοῦ) σκόνη χρυσοῦ.—πολλὸν=ἀττ. πολὺ.—παρέχομαι ἔχω.—
χωρίς=πάρεξ.—Ἀλυάττεω, βλ. κεφ. 6.—σῆμα τάφος, μνημεῖο.—
κρηπίς βάση, θεμέλιο.—τὸ ἄλλο τὸ ὑπόλοιπο μέρος.

Κεφ. 94. νόμος συνήθεια, ἔθιμο.—χρέωνται=ἀττ. χρῶνται.—
τῶν ἴδμεν, βλ. κεφ. 6.—κάπηλος μικρέμπορος, μεταπράτης, μετα-
πουλητής.—παιγνία παιγνίδι.—κατεστεώσας (=ἀττ. καθεστῶσας)
συνήθειαι, σὲ χρήσῃ.—ἐξεύρημα ἐφεύρεσις.—Τυρσηνία = Τυρρηνία·
αὐτή—καλούμενη καὶ Ἑτρουρία—ἦταν χώρα κατὰ τὰ δυτικὰ τῆς

μέσης Ἰταλίας, ἀνταποκρινόμενη περίπου πρὸς τὴ σημερινή Τοσκάνη.

Μάνεω, ὁ Μάνης καὶ ὁ Ἄτης μυθικοὶ βασιλεῖς τῶν Λυδῶν.—**τέως**, βλ. κεφ. 86.—**διάγω λιπαρῶν** ζῶ με ὑπομονή, ὑπομένω.—**ὥς οὐ παύεσθαι** ἀφοῦ δὲν ἔπαυε· γιὰ τὸ ἀπρμφ. μετὰ τὸ σύνδεσμο ὥς βλ. κεφ. 86. ὥς... μιν προσστῆναι.—**ἄκος**, εὖς (τὸ) θεραπεία.—**δίξιμαι** ζητῶ.—**ἐπιμηχανῶμαι** μηχανεύομαι, ἐπινοῶ σχέδια ἐναντίον κάποιου.—**εἶδεα**=ἄττ. εἶδη.—**πесоδός** ψῆφος ὠροειδής, στρογγυλοῦ ἢ ἄλλου σχήματος (κν. πέτρα, βόλι, πούλι).—**οἰκηιῦνται**=ἄττ. οἰκεῖ-
οῦνται· οἰκειοῦμαι οἰκειοποιοῦμαι.—**ἡ μὲν ἑτέρη**... **ἡ δὲ ἑτέρη** ἡ μία... ἡ ἄλλη.—**σιτία** τροφές.—**δυῶν** (=ἄττ. δυοῖν) δέοντα πλὴν δύο.

ἐπεῖτε (=ἄττ. ἐπεὶ) δὲ οὐκ ἀνιέναι... **ἀλλ'**... **βιάζεσθαι**, βλ. ἀνωτέρω ὥς οὐ παύεσθαι.—**ἀνίημι** μετριάζω, παύω.—**βιάζομαι** στενοχωρῶ, πιέζω.—**διαίριῶ** δύο μοῖρας Λυδῶν πάντων χωρίζω ὅλους τοὺς Λυδοὺς σὲ δύο μοῖρες (μέρη).—**ἐπὶ μονῇ** γιὰ νὰ μένει (σὴ Λυδία).—**ἐπὶ τῇ λαγχανούσῃ** τῶν μοιρέων=**ἐπὶ ταύτῃ** τῶν μοιρέων, ἣ ἐλάγχανε.—**ἡ μοῖρα λαγχάνει** μένειν πέφτει ὁ κλῆρος στή μοῖρα (μέρος) νὰ μένει.—**προστάσσω** ἐμαυτὸν ἐπὶ τινι ὀρίζω τὸν ἑαυτό μου νὰ εἶναι ἀρχηγός κάποιου.—**ἐπὶ δὲ τῇ**...=**ἐπὶ δὲ τῇ λαγχανούσῃ** τῶν μοιρέων ἀπαλλάσσεσθαι τὸν βασιλέα **προστάσσειν** τὸν ἑαυτοῦ παῖδα· ἀπαλλάσσομαι ἀναχωρῶ.—**ἐξιέναι**, ἀπὸ τοῦ λαχόντας.—**μηχανῶμαι** κατασκευάζω.—**χρηστὸς** χρήσιμος.—**ἐπιπλα** σκεύη.—**κατὰ ζήτησιν** γιὰ νὰ ζητήσουν.—**βίος** πόροι ζωῆς.—**ἐς** ὃ ὥσπου.—**παραμειβομαι** παραπλέω.—**Ὁμβρικοὶ** ἢ **Ὁμβροί**, λαὸς τῆς Ἰταλίας κατὰ τὰ βόρεια τοῦ Ἀπέννινου ὄρους.—**τὸ μέχρι τοῦδε** μέχρι σήμερα.—**ἐπὶ τοῦ παιδὸς** ἀπὸ τοῦ ὀνομα τοῦ γιοῦ.—**ἀνάγω** ὀδηγῶ (διὰ θαλάσσης σὲ κάποιον τόπο).—**ποιεῦμαι** τὴν ἐπωνυμίαν παίρνω τὸ ὄνομα.

Κεφ. 131. ἐν νόμῳ **ποιεῦμαι** θεωρῶ (ὥς) νόμιμο, συνηθίζω.—**νηοὺς**=ἄττ. ναοὺς.—**μωρίην** ἐπιφέρω τινὶ ἀποδίδω μωρία σὲ κάποιον, θεωρῶ κάποιον μωρό.—**ὥς μὲν** (=γε) **ἐμοὶ** δοκέειν, τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτως· καθὼς ἐγὼ τουλάχιστο νομίζω.—**ἀνθρωποφυῆς** ἀνθρωπόμορφος.—**κατὰ περ**=ἄττ. καθ' ἃπερ ἀκριβῶς ὅπως.—**νομίζω** ἔχω τὴ συνήθειαν.—**ἔρδω** πράττω· **ἔρδω** θυσίας προσφέρω θυσίας.—**Δία**, ἐννοεῖ ὁ Ἡρόδ. τὸν ὑπέρτατο θεὸ τοῦ φωτός στοὺς Πέρσας

Ἄχουρα Μασδά. — ἡλίω, δηλ. στό Μίθρα. — ἐπιμανθάνω μαθαίνω μετὰ ἀπό αὐτά. — Οὐρανίη, ἐπώνυμο τῆς Ἀφροδίτης· τό περσικό ὄνομα τῆς θεᾶς ἦταν Ἀναίτις.

Κεφ. 132. ἤδε κατέστηκε εἶναι τέτοια, γίνεται ὡς ἐξῆς. — ἀνακαίουςι ἀνάβουν (δηλ. ἐπάνω στους βωμούς). — οὐ σπονδῇ... οὐλῇσι, σέ ἀντίθεση πρὸς τοὺς Ἕλληνας. — στέμματα στέφανοι. — ὅλαί χονδροαλεσμένο κριθάρι (μέ τό ὅποιο πασπαλιζόταν — στοὺς Ἕλληνας — ἡ κεφαλὴ τοῦ θύματος πρὸ τῆς θυσίας). — τῶν δέ . . . = ὡς ἂν (= ὅταν) θέλῃ τις θύειν ἐκάστω τούτων (τῶν θεῶν). — καλῶ ἐπικαλοῦμαι. — ὁ τιήρης = ὁ τιάρας ἢ ἡ τιάρα (κάλυμμα τῆς κεφαλῆς πού φοροῦσαν οἱ ἀρχαῖοι Πέρσες στίς ἐπίσημες ἰδίως περιστάσεις). — ἐστεφανωμένος τὸν τιήρην μυσρ. μ., σύμφωνα μέ αὐτά, στοὺς Πέρσες μόνο αὐτός πού θυσίαζε ἔφερε στέφανο καί ὄχι σέ κεφαλὴ γυμνή — ὅπως φερόταν στοὺς Ἕλληνας —, ἀλλὰ γύρω ἀπό τήν τιάρα. — οὐ οἱ = οὐκ οἱ (= αὐτῶ). — ἐγγίνεται (ἀπρὸς.) ἐπιτρέπεται. — ἔωυτῶ... ἰδίη = ἀρᾶσθαι ἀγαθὰ ἰδίῃ ἔωυτῶ μόνῳ· ἀρῶμαι εὐχομαι. — ὁ δέ = ἀλλά. — γίνομαι ἐν περιέχομαι (περιλαμβάνομαι) μεταξύ τῶν. — ἐπεάν = ἄττ. ἐπάν. — διαμιστύλλω κατὰ μέρη κόβω σέ κομμάτια, κομματιάζω. — ἱρήιον = ἄττ. ἱερεῖον. — ἔψω βράζω. — ὑποπάσσω σκορπίζω, στρώνω ἀποκάτω. — ποίη = ἄττ. πόα χλόη, χόρτο. — ἀπαλὸς τρυφερός. — τρίφυλλον, τό λεγόμενο σήμερα τριφύλλι. — ἔθηκε (γνωμικ. ἀόρ.) ὦν, ὁ Ἡρόδ. πολλές φορές συνδέει τό γνωμικό ἀόρ. μέ τό ὦν (= οὖν), ὅταν θέλει νά δηλώσει τήν ἐνέργεια ὡς ἄμεσο ἐπακόλουθο· ἔπειτα θέτει. — διατίθημι διευθετῶ. — μάγος, ἔτσι λεγόταν στοὺς Πέρσες ὁ ἱερεὺς. — ἐπαείδω (= ἄττ. ἐπάδω) ψάλλω. — ἐπαιοῖδῃ (= ἄττ. ἐψωδῇ) ὕμνος, προσευχή. — οἶην... τήν ἐπαιοῖδην, κατ' ἔννοια· ὅπως ὀνομάζουν ἐκεῖνοι τόν ὕμνο (αὐτόν)· σ' αὐτό τόν ὕμνο, δηλ. στή θεογονία, γινόταν ἐπίκληση ὅλων τῶν θεῶν καί τῶν ἀγαθῶν πνευμάτων. — ἐπέχω περιμένω. — ἀποφέρομαι παίρνω μαζί μου. — χρᾶται (αὐτοῖς) ὁ τι μιν λόγος αἰρέει χρησιμοποιοῦ αὐτά σέ ὅ,τι θέλει, ὅπως θέλει (κυρ.: σέ ὅ,τι τόν πείσει ἕνας ὁποιοσδήποτε λόγος).

Κεφ. 133. τῇ (= ἄττ. ἧ), δτκ. χρονκ. — πλέω ἄττ. πλείω.

—δαις, δαιτὸς φαγητό, γεῦμα. — τῶν ἄλλων = ἡ ἐν τῇσι ἄλλῃσι ἡμέρῃσι. — δικαίῳ κρίνω δίκιο. — εὐδαίμων πλούσιος. — προτιθέεται = ἄττ. προτίθενται. — ὅλος ὑλόκληρος, ἀκέραιος. — ὁπτός ψητός. — τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων τὰ μικρά ζῶα, δηλ. πρόβατα καὶ γίδες (κν.: γιδοπρόβατα). — σίτος (στόν πληθ.: τὰ σῖτα) τροφή, φαγητό. — ἐπιφορήματα ἐπιδόρπια (γλυκύσματα, καρύδια, ἀμύγδαλα, σύκα κ.τ.τ.). — ἄλης σ' ἓνα ὅλο ἄθροισμένος, διαμιᾶς· στόν πληθ. ἄλέα (οὐδ.) = ὅλα διαμιᾶς. — σιτεομένους πεινῶντας παύεσθαι ὅτι τρώγοντας (φαγητά) παύουν μόνο νά πεινοῦν (δέν χορταίνου). — ἀπὸ δείπνου μετὰ τὸ δείπνο. — παραφορῶ = παραφέρω φέρω καί θέτω μπροστά σέ κάποιον, παραθέτω. — ἐσθίοντας ... = οὐκ ἂν παύεσθαι ἐσθίοντας. — κάρτα, βλ. κεφ. 33. — προσκέεται = πρόσκεινται· πρόσκειμαι οἶνω εἶμαι παραδομένος στό κρασί. — ἄδη, ἄορ. τοῦ ἀνδάνω ἀρέσω. — νήφω εἶμαι νηφάλιος, ξεμέθυστος. — προτιθεῖ = ἄττ. προτίθησι. — στέγαρχος οἰκοδεσπότης. — ἐν τοῦ = οὐ ἐν τῷ οἴκῳ. — μετιεῖσι = ἄττ. μεθίᾳσι· μεθίμι ἀφήνω κατὰ μέρος, ἀπορρίπτω. — προβουλεύομαι συζητῶ, συσκέπτομαι. — ἐπιδιαγινώσκω πάλι κρίνω, ἐξετάζω.

Κεφ. 134. διαγινώσκω τινὶ διακρίνω ἀπὸ κάτι. — ὅμοιοι τῆς αὐτῆς (κοινωνικῆς) θέσης ἢ τάξης. — προσαγορεύω χαιρετίζω. — οὐτερος = ὁ ἕτερος. — ἀγεννῆς ὅποιος ἔχει ταπεινή καταγωγή.

Κεφ. 135. ἐκ πάντων περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. — ἄγχι κοντά. — τοὺς δευτέρους, δηλ. τοὺς ἀμέσως κατοπινούς γείτονες. — κατὰ λόγον ἀνάλογα (μέ τὴν ἀπόστασή τους). — προβαίνω προχωρῶ: οἰκῆμαι, βλ. κεφ. 28. — ἐκαστάτω, ἐπίρρ. ὑπερθκ. τοῦ ἐκάς μακριά. — μακρῶ = πολύ. — ἀντέχομαι τῆς ἀρετῆς = μετέχω τῆς ἀρετῆς. — νόμαια = νόμιμα (ἔθιμα). — προσίεμαι (πα-)δέχομαι. — ἀνδρῶν μάλιστα = ἐκ πάντων.

Κεφ. 136 - 137. ἀπὸ πενταέτεος (δηλ. παιδός), κατ' ἐννοια: ἀπὸ τὸ πέμπτο ἔτος τῆς ἡλικίας. — ἀληθίζομαι = ἀληθεύω λέγω τὴν ἀλήθεια. — δίαιταν ἔχει = δισαῖται. — ἄση, κυρ.: κόρος ἀηδία: ἐδῶ: λύπη. — προσβάλλω προξενῶ. — νυν = τοίνυν. — νόμος συνήθεια. — ἔρδω τινά ἀνήκεστον πάθος κάνω σέ κάποιον πράξει, ἡ ὁποία εἶναι ἀνεπανόρθωτη βλάβη: φονεύω κάποιον. — ὑπούργημα ὑπηρεσία, ἐκδούλευση.

Κεφ. 138. ἄσσα = ἅτινα. — νενόμισμαι θεωροῦμαι. — ἀναγ= καίη = ἀνάγκη. — ἐναπονίζω (μέσ. ἐναπονίζομαι) τι ξεπλένω κάτι μέσα σέ κάτι. — περιορῶ ἐπιτρέπω, ἀνέχομαι.

Κεφ. 140. ἀτρεκέως μέ βεβαίωτητα. — ὡς κρυπτόμενα ὡς μυστικά. — σαφηνέως = σαφῶς. — νέκυς = νεκρός. — ὄρνις ὄρνις. — ἔλκω σπαράζω. — κατακηρῶ (-όω) περικαλύπτω (ἀλείβω καλά μέ κερί. — δέ ὢν πάντως.

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κεφ. 1. τῆς = ἅττ. ἦς. — προεῖπε, ἄορ. β' τοῦ προαγορεύω δημόσια πρᾶγγέλλω. διατάζω. — νομίζω ὡς θεωρῶ ὡς. — στρα- τηλασίη = στρατεία. — ἐπικρατῶ τινος εἶμαι κύριος κάποιου.

Κεφ. 2. Ψαμμήτιχος βασίλευσε κατὰ τά ἔτη 663 - 609 π.Χ. — γενοίατο = ἅττ. γένοιτο. — ἀπό τούτου (τοῦ χρόνου) ἀπό τότε, ἔκτοτε. — πόρον τούτου ἀνευρεῖν ν' ἀνεύρει μέσα, γιά νά μάθει τοῦτο (δηλ. ποιοί ἦταν οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι). — ἐπιτεχνῶμαι τι μηχανεύομαι, ἐπινοῶ κάτι. — ὁ ἐπιτυχών ὁ πρῶτος ἄνθρωπος πού ἀπαντᾷ κανείς: ὁ τυχαῖος. — ἀντίον (μέ γενκ.) ἐνώπιον κάποιου. — ἴημι ἡ ρήγνυμι φωνήν βγάζω φωνή. — στέγη τόπος καλυμμένος μέ στέγη, δωμάτιο. — ἐπ' ἐωυτῶν καθαυτά, μόνα. — τήν ὥρην κατὰ τόν ὁρισμένο χρόνο. — ἐπαγινέειν, ὑποκ.: τόν ποιμέ- να· ἐπαγινέω κομίζω. — πλήσαντα, ὑποκμ.: τόν ποιμένα· τοῦ πίμπλημι. — τᾶλλα διαπρήσσεσθαι νά ἐκτελεῖ τίς ἄλλες του ἐργα- σίες. — ἄσημος ἄνθρωπος, ἀκατάληπτος. — κνύζημα φωνή, κλαυθ- μυρισμός (κλαψούρισμα νηπίου).

ὀρέγω ἐκτείνω, ἀπλώνω. — ἥσυχος ἦν δέ. εἶπε τίποτε. — πόλλων (= ἅττ. πολὺ) συχνά ἐπαναλαμβανόμενο. — ἔπος λέξη. — σημαίνω φανερώω. — ἐς ὄψιν ἐμπρός σέ. — πρῆγμα, ἐδῶ: ἀπόπειρα, δοκιμή. — σταθμῶμαι τινι συμπεραίνω ἀπό κάτι. — συγχωρῶ συναινῶ, παρα- δέχομαι. — γενέσθαι ὅτι ἔγινε τό πράγμα. — ἱρέων = ἅττ. ἱερέων. —

τοῦ Ἡφαίστου, οἱ Ἕλλ. μέ τόν Ἡφαιστο ταύτιζαν τό θεό τῶν Αἰγυπτίων Φθά. — μάταιος ἀπερίσκεπτος, ἀνόητος. — ἐκτάμνω (= ἀττ. ἐκτέμνω) ἀποκόβω. — ποιεῦμαι τήν δίαιταν τῶν παιδίων διατάζω νά ζοῦν τά παιδιά.

Κεφ. 4 - 5. ἔλεγον, οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς. — Μῖν ἡ Μήνης βασίλευσε περί τό 3400 π.Χ., πρό τοῦ Μήνη βασίλευαν θεοί. — νομοῦ, ὅλη ἡ Αἴγ. ἦταν διαιρεμένη σέ νομούς, οἱ ὅποιοι, κατά τό πλεῖστον, εἶχαν ὅρια τίς διώρυγες. **Θηβαϊκός νομός** = ἡ ἄνω Αἴγυπτος. — ὑπερέχον ἐστὶ εἶναι ἐπάνω (ἐξέχει) ἀπό τό νερό. — ἐνερθε κάτω. — **Μοῖρις (-ιος καί -ιδος) λίμνη**, βλ. χάρτ. τῆς Αἰγύπτου (πίν. IV), ἀνά τὸν ποταμὸν διὰ τοῦ ποταμοῦ (δηλ. τοῦ Νείλου). — **δῆλα** = δηλόν (ἐστὶ). — **Αἴγυπτος**, ἐδῶ: τό μέρος τῆς Αἰγύπτου νοεῖται τό Δέλτα τοῦ Νείλου. — **ναυτίλλομαι ταξιδεύω διὰ θαλάσσης**. — **ἐπίκτητος γῆ** γῆ πού μόλις ἀποκτήθηκε, γῆ δηλ. πού ἦταν πρωτότερα κάτω ἀπὸ τό νερό. — **καί τὰ κατύπερθε ἐτι ἀκόμη καί ἡ χώρα ἡ ὑπεράνω**. — **ἕτερον τοιοῦτο** κατι παρόμοιο (δηλ. ἐπίκτητος γῆ καί δῶρον τοῦ Νείλου). — **χώρα ἔδαρος**. — **ἡμέρης δρόμος** ὅσο δύναται κανεῖς νά τρέξει μέσθ σέ μιὰ ἡμέρα (περί τά 1300 στάδια). — **κατεῖς** (= ἀττ. καθεῖς) ἄν ρίξεις τοῦ καθήμι. — **καταπειρητηρή** ὄργανο ναυτικό γιά τή βυθομέτρηση τῆς θάλασσης, δηλ. ἡ βολίδα. — **ἀνοίσεις, μέλλ. τοῦ ἀναφέρω φέρω ἐπάνω, ἐκβάλλω**. — **ἐν ἑνδεκα ὀργυῖσι** σέ βάθος ἑντεκα ὀργυῶν ἡ ὀργυιά = 2 μέτρα (περίπου). — **πρόχυσις τῆς γῆς ἡ γῆ** πού σχηματίστηκε ἀπό πρόσχωση. — **ἐπὶ τοσοῦτό ἐστὶ ὡς τόσο ἐκτείνεται**.

Κεφ. 10. **κατά περ**, βλ. I, 131. — **Ἴλιον**, πόλη τῆς Τρωϊκῆς χώρας, μεταξύ τῶν δύο ποταμῶν Σιμόεντα καί Σκάμανδρου. — **Τευθρανία**, πόλη τῆς Μυσίας κοντά στόν Κάϊκο ποταμό. — **Ἐφρεσος**, πόλη τῆς Ἰωνίας κοντά στίς ἐκβολές τοῦ Καῦστρου ποταμοῦ. — **Μαϊάνδρου πεδίον ἡ πεδιάδα** κοντά στό Μαΐανδρο ποταμό τῆς Μ. Ἀσίας. — **ὡς εἶναι ἐν εἶναι δυνατό**. — **συμβάλλω παραβάλλω**, συγκρίνω. — **οἱ προσχώσαντες ποταμοὶ ταῦτα τὰ χ.** οἱ ποταμοὶ πού σχηματίσαν αὐτούς τοὺς τόπους μέ τή μεταρροά καί ἀπόθεση λάσπης, δηλ. οἱ ποταμοὶ Σιμόεις (Σκάμανδρος), Κάϊκος, Καῦστρος, Μαΐανδρος. — **πλήθεος** πέρι σχετικὰ μέ τήν ἀφθονία τοῦ νεροῦ.

Κεφ. 11. τῆς Ἀραβίης χ. κόλπος, ἐννοεῖται ὁ Ἀραβικὸς κόλπος (ὁ κόλπος τοῦ Σουέζ)· βλ. χάρτ. τῆς Αἰγύπτου. — **πρόσω μακρία.** — **ἐσέχω** ἐκτείνομαι. — **ἕτερος τοιοῦτος**, βλ. κεφ. 5 **ἕτερον τοιοῦτο.** — **δοκέω** κου ὑποθέτω. — **γενέσθαι** ὅτι ὑπῆρξε κάποτε. — **ὁ μὲν**, δηλ. ὁ Αἰγυπτιακὸς κόλπος. — **ἐκ τῆς βορρῆς θ.**, δηλ. τῆς Μεσογείου. — **ἐκ τῆς νοτίης**, δηλ. τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας. — **φέρω ἐπὶ** μπαίνω. — **μιν αὐτόν** (δηλ. τὸν Ἀραβικὸν κόλπον). — **τούτου**, δηλ. τοῦ Νείλου. — **(ἐκ)χώννυμαι** χώνομαι μέ λάσπη τοῦ ποταμοῦ, γίνομαι ὁλότελα ξηρά. — **ἔλπομαι** νομίζω, ὑποθέτω. — **κοῦ γε δὴ** πῶς λοιπόν. — **προαναισιμῶ** προξοδεύω· **προαναισιμωμένους χρόνος** οἱ περασμένοι καιροί. — **τούτου**, δηλ. τοῦ Αἰγυπτιακοῦ. — **ἐργατικοῦ**, καλεῖ ὁ Ἡρόδ. τὸν Νεῖλον **ἐργατικὸν** γιὰ τὴ συμβολή του στὴν καρποφορία καὶ κατοίκηση τῆς Αἰγύπτου.

Κεφ. 12. τὰ περὶ Αἴγυπτον σχετικὰ μέ ὅσα ἀνέφερα γιὰ τὴν Αἴγ. — **ἡ Αἴγυπτος** πρόκειται τῆς ἐχομένης γῆς ἡ Αἴγ. ἐξέχει πρὸς Β. περισσότερον ἀπὸ τῆς γειτονικῆς τῆς χώρας (δηλ. τῆς Λιβύης). — **ἄλμη** ἄρμη, ἀλάτι. — **ἐπανθεῖ** ἐπάνω στὴν ἐπιφάνεια (αὐτῶν, τῶν ὁρέων) ἀναβλασταίνει σὰν ἄνθος, ἀναφαίνεται. — **δηλέομαι** βλάπτω. — **πρὸς δὲ καὶ ἀκόμη.** — **τῇ χώρῃ** ὡς πρὸς τὴ γῆ, ὡς πρὸς τὸ ἔδαφος. — **πρόσουρος** γειτονικός. — **προσεῖκελος** κάπως ὅμοιος. — **οὐ μὲν (= μὴν)** οὐδὲ οὐδὲ βέβαια. — **νέμομαι** κατοικῶ. — **μελάγγαιος καὶ καταρρηγνυμένη** μέ ἔδαφος μαῦρο ποῦ σκάζει εὐκόλα (μέ χαράδρες καὶ ρήγματα). — **ὥστε ἐοῦσαν (= ἄτε οὔσαν)** ἰλὺν ἀκριβῶς γιὰ αὐτό (τὸ ἔδαφος) εἶναι λάσπη, ἔχει σχηματιστεῖ ἀπὸ λάσπη. — **πρόχυσις** χώματα. — **κατενηνειγμένην**, τοῦ **καταφέρομαι**, βλ. I, 93. — **ὑποψαμμοτέρη** κάπως ἀμμώδης. — **ἀργιλωδεστέρη** μᾶλλον ἀργιλώδης (λευκὴ καὶ καθαρὰ). — **ὑπόπετρος** λίγο πετρώδης.

Κεφ. 35. **θωμάσια** = θώματα, βλ. I, 93. — **παρέχομαι** δαίχνομαι, παρουσιάζω. — **πρὸς σέ σύγκριση μέ.** — **εἰρήσεται** = ῥηθήσεται. — **ἅμα τῷ οὐρανῷ . . .** ἐκτός ποῦ ὁ οὐρανός, καθὼς ὁ οὐρανός. — **ἑτεροῖος** διαφορετικός. — **τὰ πολλὰ πάντα** ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τελειῶς. — **ἐμπαλὶν τινι** διαφορετικὰ ἀπὸ κάποιον. — **ἴσταμαι** καθίστω. — **νόμος** ἔθιμο. — **ἐν τοῖσι** σ' αὐτούς (δηλ. τοὺς Αἰγυπτίους). —

ἀγοράζω εἶμαι στήν ἀγορά. — καπηλεύω κάνω μικρεμπόριο, λιανο-
πουλῶ. — κρόκη ὑφάδι. — ἄχθος βάρος, φορτίο. — φορῶ φέρω.

Κεφ. 36. τῇ ἄλλῃ (χώρῃ) σέ ἄλλα μέρη, ἄλλοῦ. — κομῶ ἀφήνω τήν κόμη μακριά. — ἅμα κήδεϊ σέ πένθος, ὅταν πενθοῦν. — κέκαρμαι τήν κεφαλὴν κουρεύομαι. — ἰκνέεται (κεκάρθαι) ἀρμόζει (εἶναι πρέπον) νά κουρεύονται. — ὑπὸ τοὺς θανάτους ὅταν κανεῖς (ἀπό τοὺς συγγενεῖς) πεθάνει. — ἀνίημι ἀφήνω. — τέως ὡς τότε. — τοῖς ἄλλοις ἢ δίαίτα ἀποκέκριται χωρὶς οἱ ἄλλοι ζοῦν ὁλότελα χωριστά. — θηρία τά (κατοικίδια) ζῶα. — πυρὸς σίτος. — ὦλλοι = οἱ ἄλλοι. — ποιεῦμαι τήν ζόην ζῶ. — σιτία ἄρτος. — τὰς = ἄς. — ζεῖαι εἶδος σιτηροῦ, πιθ. τό ἀσπρὸ σίτι. — μετεξέτεροι = ἐνιοι. — φυρῶ ζυμώνω. — τὸ σταῖς (γυν. σταιτὸς) ζύμη. — εἶμα ἔνδυμα. — ἔχει φορεῖ. — κάλος (= ἀττ. κάλως) σχοινί γιὰ ἀνέλκυση ἢ καθέλκυση τῶν ἰστίων. — ψήφοις λογίζομαι ἀριθμῶ μέ πετράδια. — διφάσιος διπλός. — ἱρά, ἐννοοῦνται τά ἱερογλυφικά γράμματα (πού χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἱερεῖς) σέ ἀντίθεση πρὸς τά δημοτικά (πού χρησιμοποιοῦσε ὁ λαός).

Κεφ. 78. συνουσία συναναστροφή, συμπόσιο. — εὐδαίμων πλούσιος. — ἀπὸ δείπνου γίνομαι τελειώνω τό δεῖπνο. — (ἡ) σορὸς θήκη, φέρετρο. — μεμιμημένον, πρkm. μέ πθtk. σημασία τοῦ μιμοῦμαι. — ἐς τὰ μάλιστα κατὰ τό πλεῖστον: κατὰ τό δυνατό. — γραφῇ καὶ ἔργῳ μέ τῇ ζωγραφικῇ καὶ γλυπτικῇ. — ὅσον τε (= ἀττ. ὅσον) περιῖπου.

Κεφ. 80. ἐπικτιῶμαι δέχομαι ἐπιπροσθέτως. — συμφέρομαι τινι συμφωνῶ μέ κάποιον. — τόδε, αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — εἶκω τινὶ τῆς ὁδοῦ παραμερίζω ἀπὸ τό δρόμο στό πέρασμα κάποιου. — ἐκτράπομαι ἀλλάζω τήν πορεία μου, ἀλλαξοδρομίζω. — τοῖς πρεσβυτέροις ἐξ ἔδρης ὑπανίσταμαι σηκώνομαι ἀπὸ τῇ θέσῃ μου καὶ τήν παραχωρῶ στους πρεσβυτέρους. — ἄλλοισι οὐδαμοῖσι = οὐδενὶ ἄλλῳ (σέ λαὸ τῶν Ἑλλ.) — προσαγορεύω, βλ. I, 134. — καθίημι κατεβάζω.

Κεφ. 177. τότε, ὁ Ἀμσισ βασίλευσε κατὰ τὰ ἔτη 570 - 526 π.Χ. — καὶ τὰ καὶ ὡς πρὸς τά. — ποταμοῦ, δηλ. τοῦ Νείλου. — πᾶς

τις ἑκαστος, καθένας.—βιοῦμαι ἀποκτῶ τὰ ἀναγκαῖα γιά τή ζωή.
—ἀποφαίνω δικαίην ζόην ἀποδείχνω (φέρω ἐνδείξεις) ὅτι ζῶ δι-
καίως (νομίμως).—ἰθύνομαι (= ἄπ. εὐθύνομαι). ἐδῶ: τιμωροῦμαι.

Κεφ. 178. μετεξέτεροι, βλ. κεφ. 36.—ἀποδείκνυμαι κάνω.—
ναυτίλλομαι, βλ. κεφ. 5.—τέμενος χρησιμώτατον ἱερό πολύ συ-
χναζόμενο.—Φάσηλιν, ἀρχαία πόλη στα ὅρια (σύνορα) τῆς Λυκίας
καί Παμφυλίας.—προστάται ἐπιμελητές.—μεταποιεῦνται, δηλ. τοῦ
τεμένεος· μεταποιοῦμαι ἰδιοποιοῦμαι, οἰκισποιοῦμαι, κάνω δικό μου.
—οὐδέν σφι (θελ.) μέτεστι κανένα δικαίωμα δέν ἔχουν αὐτές (οἱ
πόλεις).—ἐπὶ ἐωυτῶν γιά τόν ἑαυτό τους, γιά λοχαριασμό τους.

Κεφ. 179. ἐμπόριον πόλη ἐμπορική.—μέν=μὴν βεβαίως.—
ἀπόμνυμι ὀρκίζομαι ὅτι δέν ἔπραξα κάτι, ἀρνοῦμαι μέ ὄρκο.—ἐς
τὸ Κανωβικόν (στόμα) στό στόμιο τοῦ Κανωβικοῦ βραχίονα τοῦ
Νεῖλου.—οἷά τέ ἐστι=οἷόν τέ ἐστι.—πρὸς ἀντίους ἐξαίτίας ἀν-
τίθετων.—βᾶρις, -ιδος (ἰων. -ιος) μικρό ποταμόπλοιο.—Κυρηναῖοι
κάτοικοι τῆς Κυρήνης, ἀρχαίας ἐλληνικῆς πόλης στή βόρεια Ἀφρική.
—φιλότητα συντίθεμαί τινα κάνω φίλα μέ κάποιον.

BIBΛΙΟ ΤΡΙΤΟ

Κεφ. 14. τεῖχος φρούριο.—διαπειρώμαί τινος δοκιμάζω κάτι.
—ψυχῇ γενναίψυχία.—στέλλω ντύνω.—ὕδρεϊον στάμνα.—ἀπο-
λέγω ἐκλέγω.—παρέρχομαι παρά τινα περνῶ κοντά (μπροστά)
σέ κάποιον.—ἀντικλαίω κλαίω ἀκούοντας ἄλλον νά κλαίει.—κακῶ
(-όω) ταπεινώνω, ἐξευτελιζώ.—προορῶ βλέπω ἐμπρός μου.—μαν-
θάνω ἐδῶ: ἀνιχνεύω.

δεύτερα (ἐπίρρ.) δεύτερο, μετά ἀπό αὐτά.—τὰ στόματα ἐγκε-
χαλινωμένοι ἔχοντας χαλινό (χαλινάρι) στό στόμα.—τίνω ποινήν
τινι πληρώνω ποινή, παίρνω τὰ ἀντίποινα, τιμωροῦμαι γιά κάποιον.
—τοῖσι ἀπολομ., ὁ Καμβύσης μετά τήν ἥττα τῶν Αἰγυπτίων κοντά
στό Πηλούσιο καί τήν καταφυγή τους στή Μέμφη εἶχε στείλει σ' αὐτήν

ἓνα Μυτιληναϊκό πλοῖο μέ κήρυκα Πέρση, γιά νά προτείνει στούς Αἰγυπτίους νά παραδοθοῦν μέ συνθήκες· οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως, ὅταν εἶδαν τό πλοῖο, ἔκριναν ἐπίθεση καί τό κατέστρεψαν καί ἀκόμη φόνευσαν καί τούς ἄντρες πού βρισκόνταν μέσα, 200 τόν ἀριθμό.—δεινά ποιῶ τό παίρνω βαριά, ἀγανακτῶ.

συνήνεικε = ἄττ. συνήνεγκε· συμφέρεи ὥστε (μέ ἀπρμφ.) συμβαίνει νά.—ἀπῆλιξ (ἄττ. = ἀφῆλιξ) αὐτός πού πέρασε τή μέση ἡλικία καί ἄρχισε νά γερνᾷ· ἀπηλικέστερος ἄρκετά ἡλικιωμένος.—ἐκπίπτω ἔκ τινος χάνω κάτι.—τὰ ἐόντα ἡ περιουσία.—προσαιτῶ τινα ζητῶ μέ παρακλήσεις ἐλεημοσύνη ἀπό κάποιον.—πλήττομαι τήν κεφαλὴν χτυπῶ τήν κεφαλὴ μου.—ἄρα βέβαια, φυσικά.—ἐπ' ἐκάστη ἐξόδω σέ κάθε πέρασμα.

διότι δὴ γιατί ἄραγε.—στείχω βαδίζω.—ἀνέβωσας = ἄττ. ἀνεβόησας.—προσήκω τινὶ συγγενεύω, ἔχω συγγένεια μέ κάποιον.—οἰκεῖα κακὰ οἰκαγενειακὰς μου δυστυχίες.—πένθος δυστυχία.—πολλά τε καὶ εὐδαίμονα (σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν) πολλά πλούτη, μεγάλη περιουσία.—ἐπὶ γήραος οὐδῶ στα ἔσχατα τοῦ γήρατος.—ἀποφέρω ἀναφέρω.—εὖ, στό εἰρῆσθαι.—ἐτετεύχεε = ἄττ. ἐτετυχήκει.—ἐρέπομαι τινι ἀκολουθῶ κάποιον.—οἱ ἀπολλύμενοι οἱ καταδικασμένοι σέ θάνατο.

Κεφ. 15. οἱ μετιόντες αὐτοὶ πού πῆγαν (γιά νά τόν φέρουν).—περιεὼν ζωντανός.—ἔχων πάσχοντας.

Κεφ. 39. ἐπαναστὰς κατὰ τῆς ὀλιγαρχίας τῶν εὐγενῶν τό 532 π.Χ.—ἰσχω, δηλ. τῇ Σάμῳ ἰσχω ἔχω στήν κατοχή μου.—τὰ πρήγματα ἡ δύναμη.—βεβωμένος (= ἄττ. βεβοημένος) εἰμὶ γίνομαι περιβόητος, διαφημίζομαι.—ἰθύω στρατεύεσθαι ἐπιχειρῶ ἐκστρατεία.—ἐκτῆτο = ἄττ. ἐκέκτῆτο.—πεντηκόντερος (νηῦς) πλοῖο μέ 50 κουπία.—διακρίνων οὐδένα χωρὶς νά κάνει διάκριση (μεταξὺ φίλων καὶ ἐχθρῶν): ὁμοίως—χαρίζομαι τινι κάνω χάρη σέ κάποιον, ὑποχρεώνω κάποιον.—ἀρχὴν μηδὲ καθόλου δέν.—ἀραιρήκει = ἄττ. ἥρῃκει.—ἐν δὲ δὴ μεταξύ αὐτῶν.—δεδεμένοι ὡς αἰχμάλωτοι.

Κεφ. 40. κως, κυρίως: κάπως: ἐδῶ: φυσικά.—ἐπιμελὲς ἀν-

τικείμενο φροντίδας.—βιβλίον ἐπιστολή.—ἐπιστέλλω στέλνω.—βού-
 λομαι, μέ ἐπόμενο τό ἦ = μᾶλλον βούλομαι προτιμῶ.—τῶν ἄν
 κήδωμαι = τούτους, ὧν ἄν κήδωμαι.—προσπταίω ἀποτυχαίνω,
 δυστυχῶ.—διαφέρω τὸν αἰῶνα περνῶ τή ζωῇ μου.—ἐναλλάξ
 πρήσων = τοτέ μὲν εὖ, τοτέ δὲ κακῶς πρήσων.—εὐτυχῶ τὰ
 πάντα εὐτυχῶ σέ ὅλα, εὐτυχῶ διαρκῶς.—λόγῳ (= ἀκοῇ) οἶδα ἀ-
 κούσας γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς.—πρόρριζος, βλ. I, 32· πρόρριζος κα-
 κῶς κάκιστα.—φροντίζω σκέπτομαι.—ἀλγῶ θλίβομαι, λυποῦμαι.—
 ἀποβάλλω τι πετῶ κάτι ἔξω, κάνω νά χαθεῖ κάτι.—ὅκως μηκέτι
 ἤξει ὥστε νά μή φανεῖ πιά.—τῷπὸ τούτου = τὸ ἀπὸ τούτου στό
 ἐξῆς.—προσπίπτει τί τινι συμβαίνει κάτι σέ κάποιον.—πάθη πά-
 θημα, δυστυχία.—ὑπόκειμαι (πθτκ.) ὑποδεικνύομαι, ὑποδηλώνομαι.—
 ἀκέο (= ἀκέο), πρστκ. τοῦ ἀκέομαι (τὰς εὐτυχίας) θεραπεύω
 (ἐξοικονομῶ) τίς εὐτυχίες.

Κεφ. 41. ἐπιλέγομαι ἀναγινώσκω, διαβάζω.—νόψ λαμβάνω
 συλλαμβάνω (πιάνω) μέ τό νοῦ, ἔννοῶ.—ὑποτίθεμαι συμβουλεύω.—
 διζῆμαι ἀναζητῶ.—ἀσάομαι (ἄση), κυρ.: αἰσθάνεμαι ἀηδία· ἐδῶ =
 ἀλγῶ.—σφρηγίς, ἐδῶ: σφραγιδόλιθος· κατωτέρω (περιελόμενος
 καί στό κεφ. 42): δακτυλίδι (μέ σφραγιδόλιθο).—Θεόδωρος, καλ-
 λιτέχνης πού διέπρεψε σέ διάφορους κλάδους τῆς τέχνης· ἔζησε κατά
 τόν στ' π.Χ. αἰώνα.—περιαιροῦμαι τὴν σφρ. ἀφαιρῶ, βγάζω τό
 δακτυλίδι μου.—τὰ οἰκία ἢ οἰκία.—συμφορῇ ἐχρᾶτο, δηλ. τῇ
 ἀπολομένη σφρηγίδι· συμφορᾷ χρῶμαί τινι θεωρῶ κάτι ὡς συμ-
 φορά, λυποῦμαι γιά κάτι.

Κεφ. 42. συμφέρι συμβαίνει.—ἀξιῶ κρίνω καλό.—θύραι
 ἀνάκτορα.—Πολυκράτει, στό: ἐλθεῖν ἐς ὄψιν· ἔρχομαί τινι ἐς
 ὄψιν ἔρχομαι ἐμπρός σέ.—χωρεῖ τί μοι ἀποβαίνει κάτι γιά καλό
 μου, πετυχαίνω κάτι.—δικαιῶ = ἀξιῶ.—ἀποχειροβίοςτος αὐτός πού
 ζεῖ ἀπό τήν ἐργασία τῶν ἰδίων τῶν χειρῶν του.—μέγαποιεῦμαι
 θεωρῶ μεγάλη τιμή.—νηδὺς κοιλιά.—ὡς τάχιστα μόλις.—κεχαρη-
 κῶς = χαίρων.—ἐσέρχεται τινα ἔρχεται σέ κάποιον(μπαίνει στό νοῦ
 κάποιου).—καταλαμβάνει τί με συμβαίνει σ' ἐμένα κάτι.

Κεφ. 43. ἐκκομίζω, κυρ.: ἔξω κομίζω (σέ ἀσφαλὴ τόπο)· ἐδῶ: σώζω, ἀπαλλάσσω.—**συντυχία** σύμπτωση, τύχη· ἐδῶ: δυστυχία.

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Κεφ. 49. ἐς λόγους ἔρχομαί τινι ἔρχομαι σέ συνομιλία μέ κάποιον. — περίοδος περιφέρεια. — ἐντέμνω χαράζω ἐπάνω.

ἀπίξιος = ἄττ. ἀφίξεως. — **τὰ κατήκοντα** (= ἄττ. τὰ καθήκοντα) = **τὰ παρόντα** ἡ παρούσα (τωρινή) κατάστασις. — ἄλγος λύπη. — ὅσῳ καθόσον, γιατί. — **ρύομαι** ἀπολυτρώνω, σώζω. — **ὀμαίμων** ὁ καταγόμενος ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ αἵμα, συγγενὴς ἐξ αἵματος. — **εὐπετέως** = ἄττ. **εὐπετῶς**· **εὐπετής** εὐκολος. — **οἶά τέ ἐστι** = **οἶόν τέ ἐστι**. — **χωρεῖ τί μοι**, βλ. III, 42. — **ἄλκιμος** γενναῖος. — **ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκω ἀρετῆς πέρι** ἔχω φθάσει στήν ἀνώτατη βαθμίδα τῆς ἀντρείας (κυρ.: ὡς πρὸς τὴν ἀντρεία). — **ἡ μάχη**, ἐδῶ: ὁ τρόπος τῆς μάχης. — **βραχεά** = ἄττ. **βραχεῖα**. — **ἀναξυρίς** περισκελίδα. — **κυβαρσίη** περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς (τιάρα, σαρίκι).

νέμομαι κατοικῶ. — **βούλομαι** θυμῷ κυρ.: στήν καρδιά μου ἐπιθυμῶ· ἔπειτα ἀπλῶς: ἐπιθυμῶ. — **κατοίκεμαι** (πθικ. πρκμ.) = **κατοικῶ**. — **ἐχομαί** τινος εἶμαι κοντά σέ κάποιον, συνορεύω μέ κάποιον. — **ἀγαθὴ** εὐφορῇ. — **πολύαργυρος** πλούσιος σέ ἄργυρο. — **ἡὼς** ἀνατολή. — **πρόσουρός** τινι γείτονας, συνορίτης (συνοριάτης) μέ κάποιον. — **καθήκω** ἐπὶ φθάνω (ἐκτείνομαι) ὧς. — **τάλαντα**, δηλ. βαβυλωνισκὰ· τό βαβυλωνισκὸν τάλαντον ἰσοδυναμοῦσε μέ 78 ἀττικὲς «μνᾶς» ἢ μέ 7800 ἀττικὲς δραχμὲς. — **ἐπέτεος** = ἄττ. **ἐπέτειος** ἐτήσιος. — **ἐπιτελῶ** πληρώνω. — **Ματιανοί**, λαὸς στή ΒΔ Μηδία (ἡ χώρα: **Ματιανή**). — **δαίταν** ποιοῦμαι διέρχομαι τῇ ζωῇ μου. — **Διὶ ἐρίζετε** (θά) μπορεῖτε νά διαγωνίζεστε (νά μετρίσετε) μέ τό Δία.

οὔροι = ἄττ. ὄροι σύνορα. — **ἰσοπαλὴς** ἰσοπάλος (σὴ μάχη). — **χρυσοῦ ἐχόμενον οὐδὲν** = χρυσὸς οὐδεὶς. — **ἐνάγω** παρακινῶ. — **παρέχον** (δηλ. ὁμῖν), αἰτ. ἀπόλυτη παρέχει μοι = ἔξεστί μοι. — **αἰροῦμαι** προτιμῶ.

Κεφ. 50. ὑποκρίνομαι = ἄττ. ἀποκρίνομαι. — ἐς τοσοῦτο ἐ= λαύνω ὡς ἐδῶ (τόσο) προχωρῶ. — ἐπεῖτε = ἄττ. ἐπεί. — κύριος, γιά χρόνο: ὀρισμένος. — συγκείμενον (χωρίον) συμφωνημένος τόπος. — σοφὸς πονηρός. — διαβάλλω ἀπατῶ μέ ψευδεῖς πληροφορίες: ἐξαπατῶ. — εὖ ἐπιδεξίως. — χρεὸν ἐνῶ ἔπρεπε. — τὸ ἐὼν τὸ ἀλήθες, ἡ ἀλήθεια. — δ' ὦν ὅμως, μολταῦτα. — φράς = ἄττ. φάσκων. — ὑφαρπάζω ἀπότομα διακρίπτω. — ὥρμητο λέγειν εἶχε κατὰ νοῦ νά εἰπεῖ. — ἀπαλλάσσομαι ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ. — εὐεπὴς καλῶς λεγόμενος: συνετός, λογικός, εὐπρόσδεκτος.

Κεφ. 51. τὰ οἰκία, βλ. III, 41. — ἱκετηρία (ράβδος) κλάδος ἐλῖας πού κρατοῦσε ὁ ἱκέτης ὡς σύμβολο τῆς καταστάσεώς του. — ἐς τοῦ Κλεομ., δηλ. οἶκον. — ἄτε ἱκετεύων ὡς ἱκέτης. — προσίσταμαι τινι στέκομαι κοντά σέ κάποιον. — ἐπέχω (ἀμτβ.) ἐμποδίζομαι. — ἀνανεύω κινῶ τήν κεφαλή μου πρὸς τὰ πίσω ὡς σημεῖο ἀρνήσεως: ἀρνοῦμαι. — τοῖς χρήμασι ὑπερβάλλω προσφέρω περισσότερα χρήματα. — ἐς ὃ ὥσπου — ὑποδέχομαι = ὑπισχνούμαι. — αὐδάζομαι φωνάζω. — ἦν μὴ ἀποστὰς ἱης = ἦν μὴ ταχέως ἀποστῆς· ἀφίσταμαι ἀπομακρύνομαι, φεύγω. — τὸ παράπαν παντελῶς. — ἐκγίνεται = ἔξεστι. — ἐπὶ πλέον σημαίνω διεξοδικότερα λέγω.

Κεφ. 97. ἀπελαύνω διώκω. — δυναστεύω ἔχω δύναμη. — ἐπέρχομαι ἐπὶ τὸν δῆμον παρουσιάζομαι στό δῆμο. — νομίζω τι, ἐδῶ: μεταχειρίζομαι κάτι. — ἄποικοι, ὁ Νηλεὺς, ὁ γιὸς τοῦ Κόδρου, εἶχε ιδρύσει τὴ Μίλητο. — οἶκος = ἄττ. εἶκος. — σοφέας, τοὺς Μιλησίους. — δυναμένους, τοὺς Ἀθηναίους. — οὐδέν, δηλ. ἦν. — ὑπίσχομαι = ἄττ. ὑπισχνούμαι. — οἶα = ἄτε. — οἶκε = εἶοικε φαίνεται. — διαβάλλω, βλ. κεφ. 50. — ἀποδείκνυμι διορίζω. — δόκιμος εὐνόληπτος.

Κεφ. 99. ἀπίκοντο, στή Μίλητο, ὅπου βρισκόταν καὶ ὁ Ἀριστ. μετὰ τήν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. — ἅμα ἀγόμενοι φέροντας (ἔχοντας) μαζί τους.

Κεφ. 100. Κορησός, προάστιο τῆς Ἐφέσου, κοντά στίς ὑπώρειες τοῦ ὁμώνυμου ὄρους, μέ λιμάνι. — χεῖρ, ἐδῶ: πλῆθος στρατιωτῶν: δυνάμεις στρατιωτικές. — ἡγεμῶν ὁδηγός. — ἀντιθέτως = ἄττ.

έναντιωθέντος. — ῥύομαι φυλάγω, ὑποστηρίζω. — Ἄρταφέρνης, ἀδελφός τοῦ Δαρείου, διοικητής τῶν Σάρδεων.

Κεφ. 101. ἔσχε = ἐκώλυσε. — τὸ πῦρ ἐπινέμεται τὸ ἄστρῳ ἢ φωτιά ἐκτείνεται (ἐξαπλώνεται) στήν πόλιν. — ἀπολαμφθέντες = ἀπτ. ἀποληφθέντες· ἀπολαμβάνομαι ἀποκλείομαι. — ὥστε (μέ μτχ.) = ἄτε (μέ μτχ.) νέμομαι, σχετικά μέ τή φωτιά : κατα- τρώω, κατακαίω. — τὰ περιέσχατα τὰ ἔσχατα μέρη ὁλόγυρα (τῆς πόλης). — ἐξήλυσις ἔξοδος. — ψῆγμα σκόνη. — καταφορέω = κατα- φέρω φέρω κάτω, κατεβάζω. — ἐκδίδωμι, σχετικά μέ ποταμούς : ἐκβάλλω. — προσφέρομαι ἐφορμῶ. — ἐξαναχωρῶ ὑποχωρῶ, ἀποσύ- ρομαι.

Κεφ. 102. ἐπιχώριος ἐγχώριος, ντόπιος. — Κυβήβη (ἢ Κυβέ- λη), μεγάλη καί ἀρχαιότατη θεά πού λατρευόταν σ' ὅλη σχεδόν τήν Μ. Ἀσίαν, ἰδίως στή Λυδία καί τή Φρυγία. — σκήπτομαί τι μεταχει- ρίζομαι κάτι ὡς πρόφασιν. — ἀντεμπίμπρημι πυρπολῶ καί ἐγώ γιά ἀντεκδίκηση. — ἐντὸς Ἄλυσος, βλ. I, 6. — νομός, ἐδῶ: κατοικία. — συναλίζομαι συναθροίζομαι. — καί κως (= πως) καί φυσικά. — στίβος ἔλκη. — αἰρῶ, ἐδῶ = καταλαμβάνω προφτάνω. — συμβάλλω (ἀμτβ.) συμπλέκομαι. — πολλόν = ἀπτ. πολὺ ὁλότελᾶ, ἐντελῶς. — ἐσ- σοῦμαι = ἀπτ. ἤττωμαι. — ἐν δὲ δῆ, βλ. III, 39. — ἀναραιρηκότα = ἀπτ. ἀνρηρηκότα· ἀναιρῶ στεφανηφόρους ἀγῶνας κερδίζω νίκες σέ ἀγῶνες, στούς ὁποίους τό ἑπαθλο εἶναι στέφανος. — Σιμων- νίδης ὁ Κεῖος, διάσημος λυρικός ποιητής τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας (556 - 468 π.Χ.). — αἰνέομαι ἐπαινοῦμαι, ἐξυμνοῦμαι.

Κεφ. 103. τὸ παράπαν, βλ. κεφ. 51. — τιμωρῶ τινι βοηθῶ κάποιον. — γάρ, ἐδῶ = ἐπεί. — ὑπῆρχε = ἦν. — ἔσσον = ἀπτ. ἤσ- σον. — ταύτῃ ἐκεῖ. — ἐκπλέω τὸν Ἑλλ. ἔξω ἐκπλέω (ἐξέρχομαι) ἐκ τοῦ Ἑλλ. ἔξω. — Καῦνος, ἀρχαία πόλη κατά τή ΒΔ ἀκτὴ τῆς Κα- ρίας ἀπέναντι τῆς Ρόδου. — προσγίγνομαι τι προσχωρῶ σέ κάποιον (ὡς σύμμαχος). — Ἀμαθοῦσιοι, κάτοικοι τῆς Ἀμαθοῦντος, ἀρχαίας πόλης τῆς Κύπρου.

Κεφ. 105. συλλογὴ συνάθροιση τῶν στρατευμάτων. — συνυ-

φραίνω μηχανορραφῶ, δολίως παρασκευάζω.—οὐδένα λόγον ποιου-
μαί τινος καθόλου δέ φροντίζω γιά κάποιον.—καταπροΐξομαι, μέλλ.
χωρίς ἐνεστ.: θά κάνω κάτι ἀτιμώρητα· οὐ καταπροΐξονται ἀπο-
στάντες δέ θά μείνουν ἀτιμώρητοι γιά τήν ἀποστασία τους.—οἷστός
βέλος.—μιν = αὐτόν (δηλ. τὸν οἷστόν).—Ζεῦ, βλ. I, 131 (Δία).
—ἐκγενέσθαι μοι, τό ἀπαρμφ. γιά δήλωση εὐχῆς: εἴθε νά μοῦ ἐπι-
τραπεῖ: εἴθε ν' ἀξιωθῶ.—τείσασθαι, ἀόρ. ἀπρμφ. τοῦ τίνομαι ἐκδι-
κοῦμαι.—μέμνεο = ἀττ. μέμνησο.

BIBAIΟ ΕΚΤΟ

Κεφ. 6 - 7. συστρέφομαι συναθροίζω τά στρατεύματά μου.—
στρατόπεδον στρατός, στρατεύμα.—πόλισμα = πόλις.—περί ἐλάσ-
σονος ποιουμαι τι λιγότερο φροντίζω γιά κάποιον.—ἀντίξοος =
ἐναντίος.—υπολείπομαι τι ἀφήνω κάτι πίσω μου.—προναυμαχῶ
τινος ναυμαχῶ γιά χάρη κάποιου.

Κεφ. 18, 20 - 21. ὑπορύσσω σκάβω ἀποκάτω.—μηχανάς,
δηλ. πολιορκητικές.—προσφέρω, ἐδῶ: χρησιμοποιοῦ.—κατ' ἄκρης,
κυρ.: ἀπό τήν κορυφή μέχρι τά θεμέλια· ἐδῶ: ἐξ ὁλοκλήρου.—ἐκτω
ἔτει, ἡ ἀποστασία τῆς Μιλήτου ἔγινε τό 500 π.Χ.—'Ερυθρῇ θαλάσ-
σῃ, ἐννοεῖ τόν Περσικό κόλπο.—ἐξίημι χύνομαι—ὑπεράχθομαι
τινι πολύ λυποῦμαι γιά κάτι.—ἄλλη πολλαχῇ κατά πολλούς ἄλλους
τρόπους.—Φρύνιχος, Ἀθηναῖος δραματικός ποιητής (511 π.Χ.).—
διδάσκω δρᾶμα, σχετικά μέ τούς δραματικούς ποιητές: διδάσκω στούς
ὑποκριτές τά μέρη τους καί ἐπιστατῶ κατά τήν παράσταση τοῦ δρᾶ-
ματος: ἀνεβάζω τό δρᾶμα στή σκηνή.—πίπτω ἐς δάκρυα ἀναλύομαι
σέ δάκρυα.—οἰκεῖα κακὰ οἰκιακές συμφορές.

Κεφ. 31 - 32. χειμερίζω διαχειμάζω, ξεχειμωνιάζω.—τῷ δ.
ἔτει τό ἐπόμενο ἔτος (493).—ἀναπλέω πλέω πρός τά πάνω ἀπο-
πλέω.—'Ιάδες Ἰωνικές.—ὑπὸ Λυδῶν, δηλ. ἀπό τόν Κροῖσο (περί
τό 560 π.Χ.).—δῖς, τί μίχ γορά ἀπό τόν Κύρο (549) καί τήν ἄλλη
τώρα ἀπό τό Δαρεῖο.—ἐπεξῆς = ἀττ. ἐφεξῆς κατά συνέχεια.

Κεφ. 33. ἐσπλέοντι σχετικά μέ ἕναν πού πλέει μέσα. — ἦν γεγονότα = ἐγεγόνει. — ὑποχείριος γίνομαι τινι ὑποτάσσομαι ἀπό κάποιον. — χῶραι τόποι, μέρη. — συχναί πολλές. — τεῖχος ὄχυρωμένος τόπος, φρούριο.

Κεφ. 42. ὕπαρχος διοικητής. — σφίσι αὐτοῖς = ἀλλήλοις. — δωσίδικος αὐτός πού παραδίνει τόν ἑαυτό του στό νόμο, στό δικαστήριο· ἵνα δωσίδικοι εἶεν καί μή . . . ἄγοιεν, κατ' ἔννοια: γιά νά λύνουν τίς μεταξύ τους διαφορές μέ τό δικαστήριο καί ὄχι μέ βιαιοπραγίες. — τοὺς ἔτσι, καθώς. — τὰ τριήκοντα στ. τό διάστημα τῶν τρ. σταδίων. — κατὰ χώρην στή θέση τους: ἀμετάβλητοι. — διατελῶ ἔχων (= ὦν) ἐξακολουθεῖ νά εἶμαι. — ἐς ἐμέ ὡς τήν ἐποχή μου. — κατὰ ταῦτά, τὰ ὁμοίως ὅπως. — εἶχον = ἦσαν. — εἰρηναῖα εἰρηνικά (μέτρα).

Κεφ. 43. ἄμα τῷ ἔαρι, τοῦ 492. — καταλύομαι καθαιροῦμαι, ἀπολύομαι. — κάρτα πολλόν πάρα πολύ, πολυάριθμο. — ἄμα ἀγόμενος, βλ. V 99. — ναυτικός (στρατός) στρατός προορισμένος γιά τά πλοῖα. — γίγνομαι ἐν τῇ φτάνω στήν. — κομίζομαι ταξιδεύω, πλέω. — καταπαύω κατεβάζω ἀπό τήν ἐξουσία, καθαιρῶ. — καθίστημι ἰδρύω. — ἐπείγομαι σπεύδω. — χρῆμα πλῆθος.

Κεφ. 44. πρόσχημα πρόφαση. — στόλος ἐκστρατεία. — ἀτὰρ ὅμως. — καταστρέφομαι ὑποτάσσω. — τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ ἀφ' ἐνός. . . ἐξάλλου. — ἀνταειραμένους = ἀττ. ἀνταραμένους (δηλ. αὐτοῖς)· χεῖρας ἀνταίρομαι τινι σηκώνω χεῖρια ἐναντίον κάποιου, ἀντιστέκομαι ἐναντίον κάποιου. — ἐντὸς ἐδῶθε, δηλ. ἀνατολικά τῆς Μακεδονίας (ἐάν κανεῖς παρατηρεῖ ἀπό τήν Περσίδα). — ἦν γεγονότα, βλ. κεφ. 33. — ὑποχείριος γίνομαι τινι, βλ. κεφ. 33. — διαβάλλω (ἀμτβ.) διαβιβάζομαι. — Ἄκανθος, πόλη στό Στρυμονικό κόλπο. — περιβάλλω = περιπλέω. — ἄνεμος ἄπορος ἄνεμος, κατὰ τοῦ ὁποίου καμιά ἀντίσταση δέ δύναται νά ἔχει ἀποτελέσματα: ἀκαταμάχητος, ἀκατανίκητος. — τρηχέως περιέπω (τινά) κακοποιῶ, βλάπτω κάποιον. — κατὰ μέ αἷτ. = ἀττ. εἰς ἢ περὶ μέ αἷτ. — ὥστε (μέ μτχ.) = ἄτε (μέ μτχ.). — θηριώδης πλήρης ἀπό ἄγρια θηρία (ἀρπακτικά ψάρια). — ἡ πέτρα ὁ βράχος. — ἀράσσω χτυπῶ, κατασυντρίβω. — νέω κολυμπῶ. — ἠπιστέατο = ἀττ. ἠπίσταντο. — κατὰ τοῦτο γιά τοῦτο, γι' αὐτή τήν αἰτία.

Κεφ. 45. οὕτω πρήσσω τέτοια τύχη ἔχω. — Βρύγοι, λαός θρακικός πού κατοικοῦσε κοντά στή Μακεδονία. — ἐπιχειρῶ τινι προσβάλλω κάποιον, κάνω ἐπίθεση ἐναντίον κάποιου. — ἀπανίσταμαι ἀποσύρομαι, ἀποχωρῶ. — στόλος στρατός.

Κεφ. 94. δευτέρῳ ἔτει τούτων τό δεύτερο ἔτος μετά ἀπό αὐτά. — φλαύρως (= φαύλως) πρήσσω τινι ἀτυχῶ σέ κάτι. — παρὰ λῦω ἀπολύω, παύω. — ἀποδείκνυμι διορίζω. — ἀδελφιδοῦς ἀνεψιός. — ἐντειλάμενος ἀπέπεμπε = ἀπέπεμπεν (αὐτούς) ἐντειλάμενος (αὐτοῖς). — ἄγω τινί ἐς ὄψιν φέρω ἐμπρός σε.

Κεφ. 95. πεζὸν στρ. πολλόν, οἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνέρχονταν πιθανόν σέ 100000 πεζικοῦ στρατοῦ, 10000 ἱππικοῦ καί 600 πλοῖα ἐκτός ἀπό τὰ ἱππαγωγά. — ἐπέρχομαι ἔρχομαι ξαφνικά. — προεῖπε = ἐκέλευσε. — ἔχω τὰς ναῦς διευθύνω τὰ πλοῖα. — ἰθὺ (= ἀττ. εὐθύ) μέ γνῶ. : κατευθεῖαν ὁλόγισα. — διὰ νήσων, δηλ. τοῦ Αἰγαίου πελάγους. — ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, βλ. I, 131. — τρίτῳ πρότερον ἔτει πρό δύο ἐτῶν. — ποιοῦμαι τὴν κομιδὴν = κομίζομαι, βλ. κεφ. 43. — ταύτῃ ἐκεῖ (δηλ. γύρω στὸν Ἀθῶνα). — πρὸς δὲ (ἐπίρρ.) καί ἀκόμη. — οὐκ ἄλοῦσα, οἱ Πέρσες πρό 9 ἐτῶν (τό 499 π.Χ.) μέ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀρισταγόρα εἶχαν ἀποπειραθεῖ νὰ ὑποτάξουν τὴ Νάξο ἢ ἀπόπειρά τους ὅμως ἀπέτυχε.

Κεφ. 96. προσφέρομαι πλέω. — προσμείγνυμι τῇ Νάξῳ ἀγκυροβολῶ, ἀποβιβάζομαι στή Ν. — ἐπέχω (τὸν νοῦν) ἔχω κατὰ νοῦ, διανοοῦμαι. — τῶν πρότερον, δηλ. τῆς ἀποτυχημένης ἐκστρατείας τοῦ Ἀρισταγόρα. — καταλαμβάνω προφταίνω.

Κεφ. 97. Ῥήναια, νῆσος μικρή, 4 στάδια μακριά ἀπο τῇ Δῆλο (τώρα Μεγάλη Δῆλος). — ἵνα ποῦ. — ἱροί, ὡς κάτοικοι ἱερῆς χώρας· γιατί ἡ Δῆλος ἦταν ἀφιερωμένη στὸν Ἀπόλλωνα καί στήν Ἄρτεμη. — οὐκ ἐπιτήδεια καταγινώσκω κατὰ τινος δὲν κρίνω γιὰ κάποιον ὅπως πρέπει: ἀδίκως ὑποπτεύομαι κάποιον. — ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω εἶμαι βέβαια ἀρκετά μυαλωμένος. — ὧδε ἐπέσταλται ἔχει δοθεῖ τέτοια ἐντολή. — ἐν τῇ = ἐν ἧ. — σίνομαι βλάπτω. — ἅπιτε ἐπιστρέψετε (δηλ. ἀπό τὴν Τῆνο). — νέμομαι κατοικῶ. — ἐπικηρυκεύ =

ομαι μέ κήρυκα παραγγέλλω. — μετὰ δέ, ἐπίρρ. — τάλαντα, τὸ τάλαντον ἐδῶ μέτρο βάρους ἴσο μέ 26 περίπου χιλιόγρ. — κατανέω σωριάζω — θυμιάω καίω ὡς θυμίαμα. ὡς προσφορά.

Κεφ. 100. ἀπείπαντο = ἄττ. ἀπείπον ἀρνήθηκαν. — κληρουχῶ ὡς κληροῦχος κατέχω, κατοικῶ· οἱ Ἀθην. τὸ 506 π.Χ. νίκησαν τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας καὶ διαίρεσαν τὴ χώρα αὐτῶν σέ 4000 κληρους, τοὺς ὁποίους ἔδωσαν ὡς κατοχὴ στοὺς ἄπορους συμπολίτες τους· αὐτοὶ ἐπειδὴ ἔλαβαν τοὺς κλήρους τούτους (δηλ. τὰ κτήματα ποὺ κληρώθηκαν σ' αὐτούς) ὀνομάζονταν κληρουῖχοι. — ἱποβοῦται ὀνομάζονταν οἱ πλούσιοι, Χαλκιδεῖς, οἱ ἀριστοκρατικοί. — τιμωρὸς βοηθός. — ἄρα ὅπως κατόπι φάνηκε. — ὑγιὲς βούλευμα συνετὴ ἀπόφασις. — διφασίας ιδέας ἐφρόνεον διαφοροτρόπως σκέπτονταν· σκέπτονταν δύο τρόπους γιὰ δράση. — ἐκλιπεῖν τὴν π. ἐς = ἐκλιπεῖν τὴν π. καὶ φυγεῖν ἐς. — τὸ ἄκρον ἢ κορυφὴ (ὄρους). — προσδέχομαι ἐλπίζω. — ἴδια κέρδεα φέρομαι πετυχαίνω ἰδιαίτερα ὠφελήματα. — ὁ Πέρσης = ὁ Περσέων βασιλεὺς. — ἐκάτερα = ἐκάτερον. — τὰ πρῶτα ἕνας ἀπὸ τοὺς πρῶτους. — προσδέομαι = δέομαι. — προσαπόλλυμαι χάνομαι καὶ ἐγώ (μαζί μὲ ἄλλους).

Κεφ. 101. κατέχω (τὰς νέας) κατὰ τι ἢ ἐς τι ἀγκυροβολῶ κοντά σέ κάτι. — χωρίον τόπος. — προσφέρομαί τινι κάνω ἐπίθεση ἐναντίον κάποιου. — ἐποιεῦντο βουλὴν = ἐβουλεύαντο. — μέλει τινὶ περί τινος φροντίζει κανεὶς γιὰ κάτι. — νικᾷ (ἢ γνώμη) μέ ἀπρμφ.: ἀποφασίζεται νά. — ἀστός πολίτης. — δόκιμος, ἐγκριτος, εὐπόληπτος. — τοῦτο μὲν. . . τοῦτο δέ, βλ. κεφ. 44. — ἀποτίνυμαί τινὲς παίρνω ἐκδίκηση γιὰ κάτι. — τῶν κατακ. ἱρῶν, γιὰ τὸ πρᾶγμα. βλ. βιβλ. V. κεφ. 102.

Κεφ. 102 - 103. χειροῦμαι ὑποτάσσω. — ἐπέχω διαμένω. — κατεπείγω σπεύδω, βιάζομαι. — γάρ = ἐπεὶ. — ἐνιππεύω ἱππεύω (κάνω χρῆση τοῦ ἱππικοῦ) σ' ἕναν τόπο. — ἀγχοτάτω, ἐπίρρ. ὑπερθτκ. τοῦ ἀγχοῦ πλησίον, κοντά. — καθηγοῦμαί τινι ὁδηγῶ κάποιον. — καταλαμβάνει (ἀπρὸς.) συμβαίνει. — φεύγω τινὰ ἐξορίζομαι ἀπὸ κάποιον. — ἦκων, μετὰ ἀπὸ ἀπουσία 20 ἐτῶν. — ἐκ τῆς Χερσ., τῆς Θρακικῆς, ὅπου ὡς τώρα ζοῦσε μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα του ὡς ἡγεμόνας.

Κεφ. 105. ἄλλως κατὰ τὰ ἄλλα.—**ἡμεροδρόμος** αὐτός πού τρέχει ὅλη τὴν ἡμέρα, ὁ ταχυδρόμος, ὁ ἀγγελιαφόρος.—**τοῦτο**, δηλ. τὸ ἡμεροδρομεῖν.—**μελετῶν τι ἔχω** κάτι ὡς ἐπάγγελμα.—**ἀφικνουμαι ἐπὶ τινα** φθάνω καὶ παρουσιάζομαι ἐμπρὸς σέ.—**λόγιμος** ἀξιόλογος.

Κεφ. 106 - 107. ἔαδε, ὅρ. β' τοῦ ἀνδάνω ἀρέσω.—**τὸ παρραυτικά** ἀμέσως.—**ἵσταμένου = ἀρχομένου.**—**ἐξελεύσεσθαι = ἀττ. ἐξιέναι.**—**τοῦ κύκλου**, δηλ. τῆς σελήνης.—**ἐν τεμένει** Ἡρ., κοντά στό Μαραθώνα· **τέμενος** ἱερό.—**ἐπέρχομαι**, βλ. κεφ. 95.—**ἔδεδώκεσαν σφρέας**, τοῦτο εἶχε γίνεи τό 519, ὅταν οἱ Θηβαῖοι πίεζαν τοὺς Πλαταιεῖς, γιατί δέν ἀναγνώριζαν τὴν κυριαρχία τους.—**συχνὸς** πολὺς.—**ἀναραιρέατο = ἀττ. ἀνήρηντο· ἀναιροῦμαι** ἀναιλαβαίνω.

Κεφ. 108. **γίνομαι δίχα** διαιροῦμαι (σέ δύο μέρη), διχάζομαι.—**συμβάλλω** συμπλέκομαι.—**ὀλίγους**, ὅλη ἡ δύναμη τῶν Ἀθην. μαζί μέ τοὺς 1000 Πλαταιεῖς ἐφθανε σέ 11000.—**γάρ = ἐπεί.**—**ψηφιδοφόρος** ψηφοφόρος.—**ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν** ὁποῖος τύχαινε μέ τὸν κύαμο (κλήρο).—**ὁμόψηφος** αὐτός πού ἔχει ἴσο δικαίωμα νά δώσει ψῆφο.—**Ἀφιδναῖος**, ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Ἀφιδνῶν, πού ἦταν κοντά στή Δεκέλεια.

Κεφ. 109. **ἐν σοί ἐστι** στό χέρι σου εἶναι: ἀπὸ σένα ἐξαρτᾶται.—**μνημόσυνον** μνημεῖο, ἐνθύμιο.—**δὴ** ὡς γνωστό.—**δέδεκται = ἀττ. δέδεικται.**—**περιγίνομαι** ὑπερτερῶ, νικῶ.—**οἷός τέ εἰμι** δύναμαι.—**ἐς σέ τοι ἀνήκει** ἀπὸ σένα ἀκριβῶς ἐξαρτᾶται.—**τὸ κῦρος** ἔχει περί τινος ἀποφασίζω ὀριστικά γιά κάτι.—**ἔλπομαι**, ἐδῶ: φοβᾶμαι.—**μετεξέτεροι = ἔνιοι.**—**σαθρόν τι ἐγγίνεται** τινι κάποια νοσηρὴ σκέψη μπαίνει σέ κάποιον (ἐδῶ: ἡ σκέψη τῆς προδοσίας).—**συμβολή μάχη.**—**τείνει τι** ἐς τι ἀπόκειται κάτι σέ κάτι, ἐξαρτᾶται κάτι ἀπὸ κάτι.—**ἀρτῶ (-άω)** ἐξαρτῶ.—**τοι = ἀττ. σοι.**—**ἀποσπεύδω** προσπαθῶ μέ κάθε τρόπο νά ἐμποδίσω, ἀποτρέπω.—**προσκτῶμαι** παίρνω μέ τό μέρος μου.—**προσγίνομαι** προσθέτομαι.—**κυρῶ** ἀποφασίζω.

Κεφ. 110 - 111. ἡ γνώμη ἔφερε (μέ ἀπρμφ.) ἡ γνώμη ἔ-

κλινε στό νά. — **πρυτανήη**, ἐδῶ: ἡγεμονία, ἀρχιστρατηγία (τὴν ὅποια γιὰ μιά ἡμέρα ἀναλαμβάνει μέ τή σειρά του καθένας ἀπό τοὺς δέκα στρατηγούς). — **οὔτι κω** = **οὔπω τι** καθόλου ἀκόμη. — **ἐξεδέκοντο** ἀκολουθοῦσαν. — **ὥς ἡριθμέοντο** καθὼς ἀριθμούνταν, δηλ. κατὰ τή σειρά τους, ἡ ὅποια ὀρίζονταν μέ κλῆρο. — **ἐχόμεναι ἀλλ.** ἡ μία κοντά στήν ἄλλη. — **ἀνάγω** φέρω ἐπάνω (στὴν Ἀκρόπολη). — **πανηγύριας**, ἐννοοῦνται τὰ μεγάλα Παναθήναια. — **ἐν τῇσι πεντετηρίσι** κάθε πέμπτο ἔτος. — **στρατόπεδον**, βλ. κεφ. 6. — **ἐπὶ τάξις ὀλίγας** κατὰ βάθος σέ λίγες τάξεις, εἶχε βάθος παρατάξεως λίγων ἀνδρῶν (πιθανόν τριῶν). — **ταύτῃ** ἐκεῖ, στό μέσο. — **ἔρρωτο**, τοῦ ῥώννυμι κάνω ἰσχυρό, ἐνισχύω.

Κεφ. 112. **διετέτακτο** (ἀπροσ.) ἡ παρατάξη εἶχε γίνει. — **ἀπείθησαν** = ἀττ. **ἀφείθησαν**. τοῦ **ἀφίημι**. — **δρόμῳ** τρέχοντας — **ἵεμαι** ὁρμῶ. — **τὸ μεταίχμιον** τὸ μεταξύ (τῶν δύο στρατῶν) διάστημα. — **ἐπιφέρω** ἀποδίνω. — **πάγχυ** = **πάνυ**. — **ἡ ἵππος** τὸ ἵππικό. — **τοξεύματα** = **τοξόται**. — **κατεικάζω** συμπεραίνω. — **προσμείγνυμι** τινι πλησιάζω κάποιον. — **τῶν ἴδμεν**, βλ. I, 6. — **ἐσθημένος**, πρkm. ἑνός ἄχρηστου ρ., τοῦ **ἐσθέω** (**ἐσθής**) ντύνω. — **τέως** ὡς τότε.

Κεφ. 113 - 114. **τῇ** (ἀττ. **ῆ**) ἐκεῖ ὅπου. — **Σάκαι**, λαός ποὺ κατοικοῦσε στὰ ΒΑ τῆς Βακτριανῆς· θεωροῦνταν ὡς ἀντρεϊότεροι καὶ καλύτεροι στρατιῶτες τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. — **ἐτετάχατο** = **τεταγμένοι ἦσαν**. — **ῥήγνυμι** διαρρήχνω, διασπῶ. — **συνάγω** συνενώνω. — **ἐς** ὃ ὥσότου. — **ἐπιλαμβάνομαι** πιάνω. — **τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δὲ . . . τοῦτο δὲ** πρῶτα . . ., ἔπειτα. . ., καὶ ἀκόμη. — **πόνος μάχη**. — **ἀπό δ'** ἔθανε, **τμήση** = **ἀπέθανε δέ**. — **τὰ ἀφλαστα** τὰ κατὰ τὴν πρῶμῃ τοῦ πλοίου κοσμήματα· αὐτὰ ἦταν συνήθως εἰκόνες θεῶν ἢ ἡρώων.

Κεφ. 115 - 117. **ἐπικρατῶ** τινος γίνομαι κύριος κάποιου. — **ἐξανακρούομαι** ἀποσύρομαι, ἀποπλέω. — **ἐκ τῆς νήσου**, δηλ. τῆς Αἰγυλίας (μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς). — **φθάνω** τινὰ ἀφικόμενος φτάνω πρωτύτερα ἀπὸ κάποιον. — **αἰτία** ἔσχε ἐπικράτησε (διαδόθηκε) ἡ κατηγορία. — **Ἀλκμαιωνίδαι**, ὀνομαστή οἰκογένεια στὴν Ἀθήνα. — **μηχανὴ** μηχανορραφία, σκευωρία. — **ἐπινοηθῆναι** = **ἐπινό-**

ἤσαι. — συντίθεμαί τινι συμφωνῶ μέ κάποιον. — ἀναδείκνυμι ἀσπίδα ἀνυψώνω ἀσπίδα ὡς σημείο. — ὡς ποδῶν ἔχει μέ ὅλη τή δύναμη τῶν ποδιῶν του: ὅσο γρήγορα μπορεῖ. — Κυνόσαργες, γυμνάσιο, γυμναστήριο στήν Ἀθήνα παρά τήν ὁδο πρός τό Φάληρο (παρά τή σημερινή Γαργαρέτα). — ὑπerrαιωροῦμαι Φαλήρου ἐμφανίζομαι στό πέλαγος (στ' ἀνοικτα) ἀντικρύ τοῦ Φαλήρου. — ὑπέρ τούτου πρό αὐτοῦ. — ἀνακωχεύω κρατῶ γιά λίγο στά πανιά.

Κεφ. 119. προσέχω ἐς προσορμίζομαι στήν. — ἐνέχω χόλον τινί ἔχω μέσα μου ὀργή, ὀργίζομαι μέ κάποιον. — οἶα = ἄτε. — σταθμός κτῆμα. — μέχρι ἐμέο ὡς τόν καιρό μου.

Κεφ. 120. καταλαμβάνω προφταίνω. — ἰμείρομαι ἐπιθυμῶ. — τοὺς Μήδους, δηλ. τοὺς πεσόντες Πέρσες στόν Μαραθῶνα.

BIBΛΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Κεφ. 100. διατάσσω παρατάσσω. — διεξελαύνω περνῶ ἀνάμεσα. θεῶμαι ἐπιθεωρῶ. — ἀπογράφω καταγράφω. — γραμματιστής γραμματέας. — ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπό τό ἐν' ἄκρο στό ἄλλο. — μετεκβαίνω μεταβαίνω ἀπό τό ἓνα σέ ἄλλο. — Σιδώνιος, ὁ καταγόμενος ἀπό τή Σιδώνα, πόλη τῆς Φοινίκης. — ἴζομαι κάθομαι. — ἀπογράφομαι διατάζω νά καταγραφοῦν. — ἀνάγω φέρω στό πέλαγος. — ὅσον τε περίπου. — ἀνακωχεύω, βλ. VI, 115-117. — μετωπηδόν σέ πυκνό μέτωπο. — ἐπιβάται οἱ πολεμιστές στρατιῶτες τοῦ πλοίου κατ' ἀντίθεση πρός τοὺς ἐρέτες (κωπηλάτες) καί λοιπούς ναῦτες. — ἐντὸς μεταξὺ.

Κεφ. 101. διεκπλέω περνῶ πλέοντας. — Δημάρατος, ὁ ἐξ ὀριστος βασιλιάς τῆς Σπάρτης. — εἰς = ἄττ. εἰ. — πυνθάνομαι τινος μαθαίνω ἀπό κάποιον. — ὑπομένω μέ μτχ. ἀναφερόμενη στό ὑποκμ.: τολμῶ νά. — χεῖρας ἀνταίρομαι τινι, βλ. VI, 44. — πρός ἐσπέρης πρός δυσμάς, πρός τή δύση. — ἀξιόμαχος (μέ ἀπρμφ.): ὑπομένω τινά ἐπιόντα περιμένω τήν ἐπίθεση κάποιου. — ἄρθμιος ἐνωμένος. —

τὸ ἀπὸ σεῦ τῇ γνώμῃ σου. — ὑπολαμβάνω παίρνω τὸ λόγῳ. — χρῶμαι ἀληθείᾳ λέγω τὴν ἀλήθεια. — χρῶμαι ἡδονῇ μιᾶ εὐχαρίστησι. — ἀηδὴς δυσάρεστος. — ἔσσεσθαι, ὑπικμ. : αὐτόν.

Κεφ. 102. ἀλίσκομαι ψευδόμενός τι πιάνομαι ψεύτης σέ κάτι. — αἰεὶ κοτε ἀνέκαθεν. — σύντροφός εἰμί τινι εἶμαι ἀναθρεμμένος μαζί μέ κάποιον. — ἔπακτός ἐστι δέν εἶναι ἔμφυτη. — κατείργασται (με πθκ. σημ.) ἔχει ἀποκτηθεῖ. — σοφίῃ νοημοσύνη. — διαχρῶμαί τινι μεταχειρίζομαι (ἔχω) κάτι πάντοτε. — ἀπαμύνομαι ἀποκρούω. — δεσποσύνη δεσποτισμός. — οἰκῆμαι = οἰκῶ. — οὐκ ἐστὶ ὅπως κοτὲ οὐδέποτε. — λόγοι προτάσεις. — αὐτὶς δὲ καὶ ἔπειτα. — ἀντιοῦμαι = ἐναντιοῦμαι. — φρονῶ τὰ τινος ἔχω τὰ αὐτὰ φρονήματα, τὰ ὅποια ἔχει καὶ ἓνας ἄλλος: εἶμαι μέ τὸ μέρος κάποιου.

Κεφ. 103. φθέγγομαι λέγω, ξεστομίζω. — ἔπος λόγος. — δυναί-ατο = ἄττ. δύναιντο. — γίνονται περὶ ἓνα ἕκαστον ἀναλογοῦν στὸν καθένα. — γενοίατο = ἄττ. γένοιντο. — δειμαίνω φοβοῦμαι. — ἀνεί-μένος (ἀνίημι) ἀφημένος. — ἀνισῶ ἐξισώνω.

Κεφ. 104. τὰ κατήκοντα Σπαρτ. τὰ ὅσα ἀφοροῦν τοὺς Σπαρτ. — τὰ νῦν τάδε (ἐπίρρ.) : ἀκριβῶς τώρα. — ἔστοργα, ὁ πρkm. μέ σημ. ἐνεστ. = στέργω ἀγαπῶ. — ἐξεπίσταμαι γνωρίζω καλά. — τιμὴ βασιλικὸ ἀξίωμα. — γέρεα προνόμια (πού ἀπονέμονται σε βασιλιάδες). — βίος τὰ μέσα γιὰ τὴ ζωὴ. — οἶκος κατοικία. — οἰκός = ἄττ. εἰκός. — φαινομένη φανερή. — διωθοῦμαι ἀπακρούω. — κατὰ ἓνα ἓνας πρὸς ἓναν. — οὐδαμὸς = ἄττ. οὐδεὶς. — κακίων λιγότερο ἀντρεῖος. — ἀλέες ὅλοι μαζί. — ἔπειμί τινι εἶμαι προῖστάμενος κάποιου, εἶμαι ἐπικεφαλῆς κάποιου. — ὑποδειμαίνω φοβοῦμαι. — γῶν = ἄττ. γοῦν. — ἄνωγα διατάζω. — φεύγω ἀποφεύγω. — ἐπικρατῶ νικῶ. — τὸ λοιπὸν στὸ ἐξῆς. — κατὰ νόον τοι κατὰ τὴν ἐπιθυμίᾳ σου.

Κεφ. 105. ἐς γέλωτα τρέπω (τὸ πρᾶγμα) τὸ γυρίζω στὸ γέλιο. — ποιοῦμαι ὀργὴν ὀργίζομαι.

Κεφ. 201. ἡ δίοδος τὸ στενό. — ἐπιχώριος ντόπιος. — τὰ ἔχοντα ἢ φέροντα πρὸς τὰ ἐκτείνόμενα μέρη πρὸς, τὰ μέρη πού ἐκτείνονται πρὸς.

Κεφ. 202 - 203. ὑπομένω περιμένω. — ὁ Πέρσης, βλ. VI, 100. — ἐπίκλητος γίνομαι προσκαλοῦμαι. — Λοκροὶ Ὀπούντιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀν. Λοκρίδας, ἀπὸ τὴν ἐκεῖ πρωτεύουσα, τὸν Ὀπούντα. — πρόδρομος ἐκεῖνος πού τρέχει ἐμπρὸς ἀπὸ κάποιον, ὁ προπορευόμενος, ἡ πρωτοπορία. — προσδοκιμὸς εἰμι ἀναμένομαι. — ἐν φυλακῇ εἰμι φυλάγομαι. — τῷ = ᾧ. — ἐξ ἀρχῆς γινομένων ἀμέσως μέ τῇ γέννησὶ του. — κακὸν οὐ συνεμείχθη (δηλ. τοῖσι ἀγαθοῖσι) μέ τὴν εὐτυχία δὲν ἀναμείχθηκε κάποια δυστυχία. — μέγιστα, δηλ. κακὰ συνεμείχθη. — πίπτω ἀπὸ τῆς δόξης ἀποτυχαίνω στὴν ιδέα μου (στὴν προσδοκία μου).

Κεφ. 204 - 205. ἐκάστων, ἀπὸ τὸ στρατηγοί. — ἐξ ἀπροσδοκῆτου ἀπροσδόκητα, παρ' ἐλπίδα. Ὁ Λεωνίδας, ἐπειδὴ εἶχε δύο ἀδελφούς μεγαλύτερους, τὸν Κλεομένη καὶ τὸ Δωριέα, ποτὲ δὲν τὸ περίμενε νὰ γίνῃ βασιλιάς. Ἀφοῦ ὅμως ὁ Κλεομένης πέθανε, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἀρσενικὸ τέκνο, καὶ ὁ Δωριέας δὲν ὑπῆρχε πιά, ἀλλὰ εἶχε πεθάνει καὶ αὐτός, ἡ βασιλεία περιῆλθε στό Λεωνίδα. — ἐπιλέγομαι ἐκλέγω γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου. — οἱ κατεστεῶτες οἱ ὀρισμένοι (μέ νόμο) ἐννοοῦνται οἱ τριακόσιοι πού προσλαμβάνονταν κατ' ἐκλογὴν ἀπὸ τὸ βασιλιά γιὰ ἐπικίνδυνες ἐπιχειρήσεις. — ἐς τὸν ἀριθμὸν λογίζομαι ἀπαριθμῶ. — σπουδὴν ποιοῦμαι (μέ ἀπρμφ.) φροντίζω νά. — κατηγορεῖται (ἀπροσ.) τινος (μέ ἀπρμφ.) ἀπευθύνεται (φέρεται) κατηγορία ἐναντίον κάποιου ὅτι. — παρακαλῶ προσκαλῶ. — ἀπερέουσι, μέλλ. τοῦ ἀπαγορεύω ἀρνοῦμαι. — ἐκ τοῦ ἐμφανέος φανερά.

Κεφ. 206. ὑπερβάλλομαι ἀναβάλλω. — γὰρ ἐπειδὴ. — Κάρνεια, ἐτήσια ἐορτὴ στὴ Σπάρτη πρὸς τιμὴ τοῦ Καρνείου Ἀπόλλωνα· διαρκοῦσε ἐννέα ἡμέρες. — κατὰ τάχος = ταχέως. — πανδημεῖ = πανστρατιῇ. — ὡς = οὕτως. — ἐνένωντο = ἀττ. ἐνενόηντο· τοῦ νοοῦμαι σκέπτομαι. — ἦν συμπεσοῦσα = συνέπεσε. — κατὰ τωυτό κατὰ τὸν αὐτὸ χρόνο. — Ὀλυμπιάς οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες. — κατὰ τάχος οὕτω = οὕτω ταχέως τόσο γρήγορα. — διακρίνεται ὁ πόλεμος τελειώνει ὁ πόλεμος.

Κεφ. 207. διενένωντο, βλ. ἀνωτέρω ἐνένωντο (κεφ. 206). — πέλας (μέ γνκ.) κοντά σέ κάποιον. — ἐσβολὴ δίδος, στενό. — κα-

ταρρωδῶ = κατορρωδῶ πολύ φοβοῦμαι. — ἀπαλλαγὴ ἀναχώρησις. — περισπέρχομαι τινι πολύ δυσχερεστοῦμαι (ὀργίζομαι) γιὰ κάτι. — ἀλέξασθαι, μέσ. ὁρ. τοῦ ἀλέξω ἀποκρούω.

Κεφ. 208. ιδέσθαι = ἰδεῖν. — ἀκηκόεε = ἤκηκόει. — ἀλίζομαι συναθροίζομαι. — ταύτη ἐκεῖ. — προσελαύνω (ἔφιππος) πλησιάζω. — κατώρα = ἄττ. καθεώρα· καθορῶ βλέπω καλά. — ἔσω τοῦ τείχεος, αὐτό τό τεῖχος εἶχαν κτίσει πρὶν ἀπό πολλά χρόνια οἱ Φωκεῖς, γιὰ νά προφυλάγονται ἀπό τίς προσβολές τῶν Θεσσαλῶν, τῶν Ἀσπονδῶν ἐχθρῶν τους. — ἀνορθώσαντες, γιατί τό πλεῖστον μέρος του ἀπό τήν πολυκαιρία εἶχε καταπέσει. — οἷά τε ἦν = οἷόν τε ἦν. — ὁ δέ = ἀλλά. — μανθάνω, ἐδῶ: παρατηρῶ. — τοῖσι (= οἷς) τὰ ὅπλα ἔκειτο οἱ ὅποιοι εἶχαν στρατοπεδεύσει. — ἀτρεκέως ἀκριβῶς. — ἀλογίη ἀδιαφορία, καταφρόνησις. — κυρέω = τυγχάνω. — ὅπωπα, πρkm. τοῦ ὁρῶ.

Κεφ. 209. ἔχω (μέ ἀπρμφ.) δύναμαι. — συμβάλλομαι ἐννοῶ. — τὸ ἐόν ἢ ἀλήθεια. — ἀλλὰ . . . γὰρ ἀλλὰ ἐπειδή. — μευ = ἄττ. μου. — καί πρότερον, βλ. κεφ. 101-104. — εὔτε = ἄττ. ὅτε. — γέλωτα τίθεμα! τινά περιγελῶ κάποιον. — τῇ (= ἄττ. ἡ) πῶς. — ἀγών ἔργο, καθήκον. — ἀντία σεῦ ἐμπρός σου. — ἀπίκται = ἄττ. ἀφιγμένοι εἰσί. — ἔσδοος = ἐσβολή (κεφ. 207). — νόμος συνήθεια. — ἔχων ἐστὶ = ἔχει. — ἐπεάν = ἄττ. ἐπάν. — ψυχὴ ζωή. — τὸ ὑπομένον = οἱ ὑπομένοντες· ὑπομένω μένω πίσω. — ὑπομένω (μέ mτχ. ἀναφερόμενη στό ὑποκμ.), βλ. κεφ. 101. — χεῖρας ἀνταίρομαι τινά ἢ τινι, βλ. VI, 44. — βασιλῆιος = ἄττ. βασιλείος βασιλικός. — προσφέρομαι πρὸς τινά ὁρμῶ ἐναντίον κάποιου. — κάρτα = λίαν. — χρᾶσθαι, τό ἀπρμφ. ἀντί προστακτ. = χρῶ. — τοι = ἄττ. σοι. — ταύτη . . . τῇ ἔτσι . . . ὅπως.

Κεφ. 210. παρεξῆκε, τοῦ παρεξίημι ἀφῆνω νά περάσει. — ἀβουλία ἀπερισκεψία. — διαχρῶμαι = χρῶμαι. — Κίσσιοι κάτοικοι τῆς Κισσίας, χώρας περσικῆς, στήν ὁποία βρίσκονταν τά Σοῦσα. — ἐς ὅσιν τὴν ἐωυτοῦ ἐμπρός του. — φερόμενοι μέ ὁρμή. — ἐπεσήισαν = ἄττ. ἐπεισῆσαν εἰσέρχονταν στίς τάξεις αὐτῶν πού ἐπεφταν νεκροί. — προσπταίω βλάπτομαι, ἔχω ἀπώλειες. — τέω = ἄττ. τῶ,

τινι. — πᾶς τις ἕκαστος, καθένας. — συμβολή μάχη. — δι' ἡμέρης (καθ') ὅλη τὴν ἡμέρα.

Κεφ. 211. τρηχέως περιέπω κακοποιῶ, βλάπτω. — ὑπεξέρχομαι λίγο - λίγο (σιγά - σιγά) ἀποσύρομαι. — ἐκδέχομαι διαδέχομαι. — ἀθάνατοι, σῶμα ἀπὸ δέκα χιλιάδες ἐπίλεκτους στρατιῶτες τῆς περσικῆς βασιλικῆς φρουρᾶς· ὀνομαζόταν ἔτσι, γιατί ἀντικατασταίνονταν πάντοτε ὅσοι πέθαιναν ἀπὸ νόσο ἢ φονεύονταν, ὥστε νά μένει πάντοτε σωστός ὁ ἀριθμός. — ὡς κατεργασόμενοι (αὐτούς, δηλ. τοὺς "Ελλ.) μέ τὴν ἐλπίδα ὅτι θά τοὺς νικήσουν. — εὐπετέως εὐκολα. — συμμίσγω = συμμείγνυμι ἔρχομαι στά χέρια. — πλέον φέρομαι περισσότερο κατορθώνω. — στεινόπορος στενός. — ἥπερ = ἄττ. ἢ (συγκριτ.). — ἄλλα σε ἄλλα. — ἐξεπίσταμαι γνωρίζω καλά. — ὅκως = ὁπότε ὅσες φορές. — ἀλῆς σ' ἓνα ὄλο ἀθροισμένος, συνενωμένος. — φευγέσκον = ἔφευγον. — δῆθεν τάχα, κατὰ τὰ φαινόμενα. — πάταγος κρότος (τῶν ὄπλων). — καταλαμβάνω προφταίνω — ἂν ὑπέστρεφον, ἐδῶ ὁ ἂν μέ τόν πρτκ. δηλώνει τό κατ' ἐπανάληψη συμβαῖνον στό παρελθόν: ἔστρεφαν πίσω. — ἀντίοι ἀντιμέτωποι. — μεταστρέφομαι στρέφομαι πίσω. — καταβάλλω = ἀποκτείνω, πθτκ. τοῦτου πίπτω. — ἐδυνάτο = ἄττ. ἡδύναντο. — οὐδέν, ἐπίρρ. — παραλαμβάνω τῆς ἐσόδου κυριεύω τὴν εἴσοδο: γίνομαι κύριος τῆς εἰσόδου. — τέλος σῶμα στρατοῦ, τάγμα. — παντοίως κατὰ πολλοὺς καί διάφορους τρόπους.

Κεφ. 212. πρόσοδοι τῆς μάχης ἐπιθέσεις, ἔφοδοι. — ἀνατρέχω ἀναπηδῶ. — ἀεθλέω = ἄττ. ἀθλῶ μάχομαι. — ἐόντων, δηλ. τῶν Ἑλλήνων. — συμβάλλω ἔρχομαι στά χέρια, συμπλέκομαι. — κεκοσμημένοι ταχμένοι. — ἐν μέρεϊ μέ τῇ σειρᾷ, διαδοχικῶς. — ἐς τὸ οὖρος, δηλ. τό Καλλιδρόμο. — ἄλλοις διαφορετικός. — ἐνώρων = ἄττ. ἐνέωρων· ὁ πρτκ. ἐδῶ μέ σημ. ὑπερσυντλκ. ἐνορῶ παρατηρῶ.

Κεφ. 213. ὃ τι χρήσεται τῷ π. πρήγμ. πῶς νά μεταχειριστεῖ τὴν τωρινή περίστασι: τί νά κάνει στήν παρούσα περίστασι. — φέρομαι παίρνω (ὡς ἀνταμοιβή). — διὰ τοῦ οὖρεος (δηλ. τοῦ Καλλιδρόμου) φέρουσιν, βλ. σχ. τῆς μάχης στίς Θερμοπύλες (πίν. I). — ταύτη

ἐκεῖ (δὴλ. στίς Θερμοπ.). — ὑπομένω μένω. — ὕστερον, ὅταν δὴλ. οἱ Πέρσες ἄφησαν τὴν Ἑλλάδα. — **Πυλαγόροι**, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 12 ἑλλ. φύλων, οἱ ὅποιοι μετεῖχαν τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· συνέρχονταν δύο φορές τὸ χρόνο, τὴν ἀνοιξὴ στοὺς Δελφούς καὶ τὸ φθινόπωρο στὴν Ἀνθήλη, κοντὰ στίς Θερμοπύλες. — **Πυλαίη** (δὴλ. σύν-οδος) ἡ συνέλευσις στίς Πύλες (ἢ μᾶλλον στὴν Ἀνθήλη, κοντὰ στίς Πύλες). — ἐπικηρύσσω ἀργύριόν τινι ὀρίζω χρηματικὴ ἀμοιβή γιὰ τὴν κεφαλὴ κάποιου. — κατέρχομαι ἐπιστρέφω. — **Ἀντικύρη**, πόλη παρὰ τὸ Μαλιακὸ κόλπο, ἡ πατρίδα τοῦ Ἐφιάλτη.

Κεφ. 215. κατεργάζομαι κατορθώνω. — ὠρμέατο = ἄττ. ὠρμηντο· ὀρμῶμαι ξεκινῶ. — περὶ λύχνων ἀφὰς κατὰ τὴν ὥρα ποῦ ἀνάβονται οἱ λύχνοι, δὴλ. ὅταν ἀρχίζει νὰ νυχτώνει. — καθηγοῦμαι ὀδηγῶ. — ὅτε οἱ Φωκεῖς κτλ., βλ. κεφ. 208. — ἐν σκέπη εἰμί τινος προστατεύομαι ἀπὸ κάτι. — ἐκ τόσου, δὴλ. χρόνου. — κατεδέδεκτο = ἄττ. κατεδέδεικτο. — χρηστὸς χρήσιμος.

Κεφ. 216 - 217. διασφάζ, - γος χαράδρα. — Ἀσωπός - Ἀνόπαια, βλ. σχ. τῆς μάχης στίς Θερμοπύλες (πίν. I). — τείνω ἐκτείνομαι. — πρὸς τῶν Μηλιέων (ὡς πρὸς τὸν ἐρχόμενο) ἀπὸ τῆ χώρα τῶν Μαλιέων. — ἡὼς (= ἄττ. ἕως) διαφαίνει ἀρχίζει νὰ φαίνεται ἡ αὐγή· ἀρχίζει νὰ γλυκοχαράζει. — καὶ οἱ καὶ αὐτοί. — γίνομαι ἐπὶ τινι φτάνω σὲ κάτι. — ἀκρωτήριο κορυφή. — ῥύομαι ὑπερασπίζω. — ἡ κάτω ἐσβολὴ τὸ κάτω στενό. — ὑπὸ τῶν εἰρηται = ὑπὸ τούτων, ὑφ' ὧν αὐτὴν φυλάσσεσθαι πρότερόν μοι εἴρηται, βλ. κεφ. 202. — ὑποδέχομαι ἀναλαβαίνω, ὑπόσχομαι.

Κεφ. 218. ἐπίπλεος = ἄττ. ἐπίπλεως γεμάτος. — ψόφος θόρυβος. — οἰκός = ἄττ. εἰκός. — φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τ.π. γιατί εἶχαν πέσει φύλλα (ἀπὸ τὰ δέντρα) καὶ εἶχαν σκορπιστεῖ ἀπὸ τὰ πόδια τους. — ἀνὰ - ἔδραμον, τμήσῃ· ἀνέδραμον· ἀνατρέχω, βλ. κεφ. 212. — ἐνδύνω = ἐνδύομαι. — ἐν θώματι γίνομαι ἐκπλήσσομαι. — ἔλπομαι ἐλπίζω. — ἀντίξοος ἐνάντιος, ἐχθρικός. — ἐγκυρέω (ἀόρ. ἐνεκύρησα) συναντῶ. — ὀποδαπὸς ἀπὸ κάποια χώρα. — διατάσσω θέτω σὲ τάξη, παρατάσσω. — βάλλω χτυπῶ. — τόξευμα βέλος. — κόρυμβος κορυφή. — ἐπίσταμαι, ἐδῶ· εἶμαι βέβαιος, πιστεύω. — ἀρχὴν (ἐπίρρ.)

ἀρχικῶς, κυρίως.—παρεσκευάδατο = ἄττ. παρεσκευασμένοι ἦσαν.
—οὐδένα λόγον ποιοῦμαι τινος καθόλου δέ λογαριάζω κάποιον.—
οἱ δὲ=ἀλλά.

Κεφ. 219. τὰ ἱρὰ τὰ σφάγια, τὰ σπλάχνα τῶν σφαγίων.—ἄ-
μα ἡοῖ (=ἄττ. ἄμ' ἔω) κατὰ τὴν αὐγὴν (τῆς ἐπόμενης ἡμέρας).—ἐπὶ
δὲ (ἐπίρρ.) καὶ ὕστερα.—περίοδος περικύκλωση.—σημαίνω εἰδοποιῶ.—
ἡμεροσκόπος φρουρός κατὰ τὴν ἡμέρα.—τὸ ἄκρον ἢ κορυφή.—δια-
φαίνει ἡμέρην ἀρχίζει νύξ ημερώνει.—σχίζομαι διαιροῦμαι.—ἔων=
ἄττ. εἶων.—διακρίνομαι διαλύομαι, χωρίζομαι.

Κεφ. 220. κήδομαι μεριμνῶ, ἐνδιαφέρομαι.—εὐπρεπέως ἔχει
=πρέπει ἀρμόζει.—ἀρχήν, βλ. κεφ. 218.—ταύτη τῇ γνώμῃ πλεί-
στός εἰμι σ' αὐτὴν τῇ γνώμῃ κατὰ τὸ πλείστον ἀποκλίνω: μέ αὐτὴν
τῇ γνώμῃ ἀπόλυτα συμφωνῶ.—καλῶς ἔχει εἶναι ἔντιμο.—ἐκέχρηστο,
πθτκ. ὑπερσυντέλικ. τοῦ χρῶ δίνω χρησμόν.—χρῶμαι (χρηστηρίω
ἢ Πυθίᾳ) ἐρωτῶ τὸ μαντεῖο.—αὐτίκα κατ' ἀρχὰς εὐθύς ἐξαρχῆς.—
ἀνάστατος γίνομαι καταστρέφομαι.—ἐπιλέγομαι σκέπτομαι.—κατα-
τιθεμαι δόξαν θησαυρίζω δόξα.—διαφέρομαι γνώμῃ ἔχω διάφορην
γνώμην, διαφωνῶ.—ἀκόσμως ἀπρεπῶς.

Κεφ. 221. τὰ ἀνέκαθεν ἐκ καταγωγῆς.—Μελάμπους, περί-
φημος μάντης κατὰ τὰ μυθικά χρόνια.

Κεφ. 222. ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιοῦμαι θεωρῶ ὡς ὁμήρους.

Κεφ. 223. ἐπέχω περιμένω.—ἐς ὡς, μέχρι.—κου μάλιστα
περίπου.—ἀγορᾶς πληθῶρη=ἀγορὰ πλήθουσα ὁ χρόνος ἀπὸ 9 ὡς
11 1)2 π.μ. περίπου.—ἐπέσταλτο οὕτω εἶχε δοθεῖ τέτοια παραγ-
γελία.—χῶρος ἀπόστασις.—πολλὸν πολὺ.—ἥπερ=ἄττ. ἥ.—ἡ περίο-
δος, ἐδῶ: ὁ (γύρω ἀπὸ τὸ ὄρος) κυκλοτερὴς δρόμος.—κατ' ἀρχὰς
πρωτύτερα.—αὐχὴν στενόν.—ἔρυμα ὀχύρωμα.—ὑπεξέρχομαι ἐξέρχομαι
μὲ προφύλαξιν.—συμμίσγοντες, οἱ "Ελλ.—τέλος, βλ. κεφ. 211.—
ῥαπίζω μαστιγῶν.—ζωὸς ζωντανός.—οὐδεὶς λόγος ἐστὶ
τινος κανεὶς δὲν φροντίζει γιὰ κάποιον.—τὸ ἀπολλύμενον=οἱ
ἀπολλύμενοι.—ἀποδείκνυμαι δείχνω.—ῥώμης ὅσον εἶχον μέγι-

ἀρχικῶς, κυρίως.—παρεσκευάδατο = ἄττ. παρεσκευασμένοι ἦσαν.
—οὐδένα λόγον ποιοῦμαι τινος καθόλου δέ λογαριάζω κάποιον.—
οἱ δὲ=ἄλλά.

Κεφ. 219. τὰ ἱρὰ τὰ σφάγια, τὰ σπλάχνα τῶν σφαγίων.—ἄ-
μα ἡοῖ (=ἄττ. ἄμ' ἔω) κατὰ τὴν αὐγὴν (τῆς ἐπόμενης ἡμέρας).—ἐπὶ
δὲ (ἐπίρρ.) καὶ ὕστερα.—περίοδος περικύκλωση.—σημαίνω εἰδοποιῶ.—
ἡμεροσκόπος φρουρός κατὰ τὴν ἡμέραν.—τὸ ἄκρον ἢ κορυφή.—δια-
φαίνει ἡμέρην ἀρχίζει νῆ ξημερώνει.—σχιζομαι διαίρομαι.—ἔων=
ἄττ. εἰων.—διακρίνομαι διαλύομαι, χωρίζομαι.

Κεφ. 220. κήδομαι μεριμνῶ, ἐνδιαφέρομαι.—εὐπρεπέως ἔχει
=πρέπει ἀρμόζει.—ἀρχήν, βλ. κεφ. 218.—ταύτη τῇ γνώμῃ πλεῖ-
στός εἰμι σ' αὐτὴν τῇ γνώμῃ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποκλίνω: με αὐτὴν
τῇ γνώμῃ ἀπόλυτα συμφωνῶ.—καλῶς ἔχει εἶναι ἔντιμο.—ἐκέχρηστο,
πθτκ. ὑπερσυντέλικ. τοῦ χρῶ δίνω χρησμόν.—χρῶμαι (χρηστηρίῳ
ἢ Πυθίᾳ) ἐρωτῶ τὸ μαντεῖο.—αὐτίκα κατ' ἀρχὰς εὐθύς ἐξαρχῆς.—
ἀνάστατος γίνομαι καταστρέφομαι.—ἐπιλέγομαι σκέπτομαι.—κατα-
τίθεμαι δόξαν θησαυρίζω δόξα.—διαφέρομαι γνώμῃ ἔχω διάφορον
γνώμῃ, διαφωνῶ.—ἀκόσμως ἀπρεπῶς.

Κεφ. 221. τὰ ἀνέκαθεν ἐκ καταγωγῆς.—Μελάμπους, περί-
φημος μάντης κατὰ τὰ μυθικά χρόνια.

Κεφ. 222. ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιοῦμαι θεωρῶ ὡς ὁμήρους.

Κεφ. 223. ἐπέχω περιμένω.—ἔς ὡς, μέχρι.—κου μάλιστα
περίπου.—ἀγορᾶς πληθώρη=ἀγορὰ πλήθουσα ὁ χρόνος ἀπὸ 9 ὡς
11 1)2 π.μ. περίπου.—ἐπέσταλτο οὕτω εἶχε δοθεῖ τέτοια παραγ-
γελία.—χῶρος ἀπόστασις.—πολλὸν πολὺ.—ἥπερ=ἄττ. ἥ.—ἡ περίο-
δος, ἐδῶ: ὁ (γύρω ἀπὸ τὸ ὄρος) κυκλοτερὴς δρόμος.—κατ' ἀρχὰς
πρωτύτερα.—αὐχὴν στενόν.—ἔρυμα ὀχύρωμα.—ὑπεξέρχομαι ἐξέρχομαι
με προφύλαξιν.—συμμίσγοντες, οἱ "Ελλ.—τέλος, βλ. κεφ. 211.—
ραπίζω μαστιγώνω.—ζωὸς ζωντανός.—οὐδεὶς λόγος ἐστὶ
τινος κανεὶς δὲν φροντίζει γιὰ κάποιον.—τὸ ἀπολλύμενον=οἱ
ἀπολλύμενοι.—ἀποδείκνυμαι δείχνω.—ρώμης ὅσον εἶχον μέγι-

στον τήν πύο μεγάλη δύναμη πύο εἶχαν.—παραχρεώμενοι μαχόμενοι χωρίς σκέψη γιά τή ζωή τους, ἀψηφώντας τή ζωή τους.—ἀτέων παράφορος, ἔξω φρενῶν.—κατάγνυμι σπάζω· ὁ πρην. κατέαγα εἶμαι σπασμένος.—διεργάζομαι φρονεῦω.

Κεφ. 224. πόνος μάχη.—ἐν δέ δὴ καί μάλιστα.

Κεφ. 225. ὠθισμός, κατά τή μάχη: ὠθηση, σπρώξιμο. — ἐς ὃ ὠσότου—ἀρετή ἀντρέια.—ὕπεξερύω ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—τοῦτο συν-εστήκεε αὐτός ὁ ἀγώνας διάρκεσε.—ἐτεροιοῦμαι μεταβάλλομαι, ἀλλάζω μορφή.—τὸ νείκος ὁ ἀγώνας.—ἀναχωρῶ ὀπίσω ὑποχωρῶ.—παρα-μείβομαι περνῶ ἐπάνω ἀπό.—κολωνός λόφος.—ἀλῆς, βλ. κεφ. 211.—ἐπὶ Λεωνίδῃ πρὸς τιμὴ τοῦ Λ.—ἀλέξομαι ὑπερασπίζομαι.—περίειμι ὑπολείπομαι, ἀπομένω.—καταχώννυμι χώνω βαθιά, κατα-καλύπτω, θάβω.—ἐξ ἐναντίας, ἀπό μπροστά.—ἐφέπομαι κάνω ἐπίθεση.—συγχώννυμι μεταβάλλω σέ σωρό ἀπό ἐρείπια, καταγκρε-μίζω.—περιέχομαι περικυκλώνω.—περισταδὸν στεκόμενοι ὁλόγυρα.

Κεφ. 226 - 227. εἶπαι = ἀττ. εἰπεῖν.—τὸ ἔπος ὁ λόγος.—πρὸς τευ ἀπό κάποιον.—ἀπιέωσι = ἀττ. ἀφιῶσι· ἀφήμι ρίχνω. οἷστός βέλος.—ἐν ἀλογίῃ ποιοῦμαί τι δέ λογαριάζω κάτι, ἀδιαφορῶ γιά κάτι.—τοιουτότροπος παρόμοιος.—μνημόσυνον, βλ. VI, 109.

Κεφ. 228. θαρθεῖσι = ἀττ. ταφεῖσι.—αὐτοῦ ταύτη ἐδῶ σ' αὐτὴ τή θέση.—τῇ περ ὅπου ἀκριβῶς.—ἥ, μετὰ τό πρότερον = πρίν.—γράμματα ἐπίγραμμα.—τῇδε ἐδῶ.—Πελοποννάσου, δωρικός τύπος.—τέτορες, δωρικός τύπος = τέσσαρες.—ἀγγέλλειν, ἀντί προστικτ. = ἀγγελλε.—ῥῆμα νόμος.—κλεινός ἐνδοξος.—ἀμείβομαι διαβαίνω.—κῆρ, κηρός, συνήθως στόν πληθ. κῆρες θάνατος.—σάφα σαφῶς.—οὐκ ἔτλη (ἀόρ. β' τοῦ ἀχρ. ἐνεστ. τλάω) δέν ὑπέμεινε, δέ θέλησε.—προλείπω καταλείπω.—ἔξω ἦ = πλήν.—ἐπικοσμῶ τιμῶ.—κατὰ ξεινίην, ἡ κατὰ ἔνεκα.—Σιμωνίδης, βλ. V, 102.

ΒΙΒΛΙΟ ΟΓΔΟΟ

Κεφ. 40. κατίσχω τὰς νέας διευθύνω τὰ πλοῖα.—προσδέομαι

=δέομαι.—σχεῖν = κατασχεῖν· κατέχω προσορμίζομαι, ἀράζω.—
 ὑπεξάγομαι φέρω (τούς δικούς μου) σέ ἀσφαλὴ τόπο.—τὸ=ἀττ. ὅ.
 —τὰ κατήκοντα πρήγματα=τὰ παρεόντα πρήγματα ἡ τωρινή
 κατάστασις τῶν πραγμάτων· οἱ τωρινές περιστάσεις.—βουλήν
 ποιοῦμαι = βουλευόμαι.—ἐψευσμένοι γνώμης ἀπατημένοι
 στίς ἐλπίδες τους.—ὑποκάθημαί τινα ἐνεδρεύω κάποιον.—οἱ δέ=ἀλλά.
 —τειχέω = τειχίζω.—περίεμι σώζομαι.—περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι
 πολὺ φροντίζω.—ἀπιέναι=ἀττ. ἀφιέναι· ἀπὸ τὸ ἐπυνθάνοντο.

Κεφ. 41. τῇ (=ῆ) τις ὅπου καθένας.—οἰκέται ὅλοι
 ὅσοι βρίσκονται στήν οἰκίαν, ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ, ἡ οἰκογένεια· ἐδῶ· γυναῖ-
 κες καὶ δοῦλοι.—ὑπεκτίθεμαι=ὑπεξάγομαι (κεφ. 40).—χρηστήριον
 χρήσιμος· οἱ Ἀθηναῖοι ἀφότου ἔμαθον ὅτι ὁ Ξέρξης θά βαδίσαι ἐ-
 ναντίον τῆς Ἑλλάδας, εἶχαν ζητήσαι ἀπὸ τὸ μαντεῖο τῶν Δελφῶν χρη-
 σμό. Ὁ Ἀπόλλωνας τοὺς ἀποκρίθηκε ὅτι τοὺς περίμενε μεγάλη κα-
 ταστροφή καὶ ὅτι μόνο τὰ ξύλινα τείχη θά ἦταν δυνατό νά τοὺς
 σώσουν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπὸ τότε ἐξήγησε τὸ χρησμό, ὅτι ὁ θεὸς μέ
 τὰ ξύλινα τείχη ἐννοοῦσε τὰ πλοῖα.—ὑπηρετῶ τινι προσφέρω ὑπη-
 ρεσία σε κάποιον, ὑπακούω σε κάποιον.—ἐνδiciaτῶμαι κατοικῶ, δια-
 μένω.—ἐν τῷ ἱρῷ, δηλ. τῆς Πολιάδας Ἀθηνᾶς.—ὥς ἐόντι σάν
 νά ὑπῆρχε ἀληθινά (τό φίδι).—ἐπιμήνια (ἱερὰ) μηνιαῖες προσφορές
 ἢ θυσίες.—προτίθημι παραθέτω.—μελιτόεσσα (= μελιτοῦττα, δηλ.
 μᾶζα) μελόπητα.—ἀναισιμῶ (-όω) καταναλώνω, κατατρώνω.—τῆς
 θεοῦ, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς, στήν ὁποία τό φίδι ἦταν ἱερό.—ὑπέκκειμαι
 (πθτικ.) ἔχω μεταφερθεῖ σέ μέρος ἀσφαλές.—στρατόπεδον στόλος.

Κεφ. 42. ωὗτός = ὁ αὐτός. παρέξ ἐκτός, πλὴν.—πεντηκόν-
 τερως, βλ. III, 39.

Κεφ. 49. προτίθημι προτείνω.—ὅκου . . . τῶν . . . = ὅκου
 τούτων τῶν χωρέων, τῶν αὐτοὶ ἐγκρατέες εἰσί.—ἐγκρατὴς
 κύριος.—ἐπιτήδειος κατάλληλος.—ἀπειτο=ἀττ. ἀφείτο· πθτικ. ὑπερ-
 συντλκ. τοῦ ἀφίημι.—συνεκπίπτω εἶμαι σύμφωνας, συμφωνῶ.—
 ἐπιλέγω λέγω ἀκόμη.—πολιορκήσονται, μέ πθτικ. σημασία.—ἵνα,
 τοπικ.=ὅπου.—τιμωρίῃ βοήθεια.—ἐκφέρομαι (μέλλ. ἐξοίσομαι) βγαί-
 νω ἀπὸ τὸ πλοῖο καὶ καταφεύγω.

Κεφ. 50. ἐπιλέγονται συσκέπτονται, συζητοῦν.—τρέπομαι πορεύομαι.—ἐκλείπω ἐς=ἐκλείπω καὶ φεύγω ἐς.—Καλλ. ἄρχοντος Ἀθ., δηλ. τὸ 480 π.Χ.

Κεφ. 51. ἐν τῷ ἱρῷ, δηλ. τῆς Πολιάδας Ἀθηνᾶς στήν Ἀκρόπολη.—ταμίας τοῦ ἱεροῦ, αὐτοὶ ἦταν δέκα καὶ φύλαγαν τὰ κειμήλια καὶ τὰ χρήματα τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς· γενικά φαίνεται ὅτι εἶχαν τὴν ἐπιμέλεια καὶ ἐποπτεία γιὰ ὅλα ὅσα βρίσκονταν στήν Ἀκρόπολη.—θύρα σανίδα.—ἄμα μὲν... πρὸς δὲ ἀφ' ἑνός... ἐξάλλου.—ἀσθένεια βίου φτώχεια.—ἐκχωρῶ ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ.—αὐτοὶ αὐτοὶ μόνο.—τὸ μαγτήιον, ἐδῶ: τὴν ἔννοια (τὴ σημασία) τοῦ χρησμοῦ.—χρῶ (-άω) χρησιμοδοτῶ.—ἀνάλωτος ἀκυρίευτος, ἀπόρθητος.—κρησφύγετον καταφύγιον.

Κεφ. 52. ἴζομαι, σχετικὰ μὲ στράτευμα: παίρνω θέση, στρατοπεδεύω.—καταντίον ἀπέναντι.—ὄχθος ὕψωμα, λόφος.—ὄκως=ὁπότε ὅσες φορές.—ἄπτω ἀνάβω.—τὸ ἔσχατον τοῦ κακοῦ τὰ ἔσχατα κακά.—προδίδωμι (ἀμ.τβ.) ἐκλείπω, γίνομαι ἄχρηστος.—λόγοι προτάσεις.—τῶν Πεισιστρατιδῶν, δηλ. τοῦ Ἰππία καὶ τῶν ὀπαδῶν του ποὺ βρίσκονταν στὸ στρατό τοῦ Ξέρξη.—ὁμολογία συνθήκη.—ὄλοιτροχος στρογγυλὸς λίθος.—ἀπορίησι ἐνέχομαι βρίσκομαι σὲ ἀμηχανία.

Κεφ. 53. τὰ ἄπορα οἱ ἀπορίες, ἡ ἀμηχανία.—ἐξοδος διέξοδος.—ἔδεε ἦταν προορισμένο.—θεοπρόπιον χρησμός.—γίνομαι ὑπὸ τινι περιέρχομαι στήν ἐξουσία κάποιου.—ἐλπίζω μὴ φοβοῦμαι μήπως.—κατὰ ταῦτα ἀπὸ ἐκεῖ.—ταύτη ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος.—κατὰ τοῦ τείχεος κάτω ἀπὸ τὸ τεῖχος κάτω.—ἐς τὸ μέγαρον, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδας Ἀθηνᾶς· μέγαρον τὸ ἐσώτατο καὶ ἱερότατο μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ ἄδυτο· σ' αὐτὸ βρισκόταν τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς.—τὰς πύλας, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδας Ἀθηνᾶς.—κατέστρωντο, πηκν. ὑπερσυντλ. τοῦ καταστρώννυμι φονεύω.

Κεφ. 54. Ἀρταβάνω, αὐτόν ὁ Ξέρξης εἶχε ἀφήσει στὰ Σοῦσα ὡς διοικητὴ τοῦ κράτους του.—εὐπρηξία εὐτυχία, ἐπιτυχία.—τούς φυγάδας, δηλ. τὸν Ἰππία καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του.—τὰ ἱρὰ τίς συνθήκει

θυσίαις.— ὄψις ἐνυπνίου ὄραμα στόν ὕπνο (ὄνειρο).— ἐνθύμιόν μοι γίνεται ποιήσαντι αἰσθάνομαι βάρος στήν ψυχή μου (μέ τύπτει, μέ ἐλέγχει, ἡ συνείδησή μου) γιά ὅ,τι ἔκαμα.

Κεφ. 55. ἐπιμιμνήσκομαί τινος μνημονεύω κάτι.— γηγενῆς ὁ γεννημένος ἀπό τῆ γῆ.— θάλασσα πηγῇ ἄλμυροῦ νεροῦ.— ἐνί= ἐνεστι.— λόγος (ἐστὶ) λέγεται.— μαρτύριον μαρτυρία, ἀπόδειξη.— καταλαμβάνει (ἀπροσ.) συμβαίνει.— ὥρων = ἄττ. ἐώρων.— στέλεχος κορμός.— ὅσον τε περίπου.— ἀνατρέχω, ἐδῶ: βλασταίνω, μεγαλώνω.

Κεφ. 56. θόρυβος ταραχή.— μένω περιμένω.— κυρῶ (-ώω) ἐπικυρώνω, παίρνω ἀπόφαση.— τὸ προκείμενον πρῆγμα τό θέμα τῆς συλλογιστικῆς, τῆς συζητήσεως (πού εἶχε προταθεῖ ἀπό τόν Εὐρυβιάδην· βλ. κεφ. 49).— ἐσπίπτω πέφτω μέσα μέ ὁρμή (μέ βία), εἰσορμῶ.— ἀείρω= ἄττ. αἶρω.— ἀποθευόμενοι, τοῦ ἀποθέω ἀπέρχομαι γρήγορα.— τοῖσί τε ὑπολ., δτκ. τοῦ ποιητῆ. αἰτίου.— καί οἱ καί αὐτοί.

Κεφ. 57. Μνησίφιλος, πατρικός φίλος τοῦ Θεμιστ.— σφι, δτκ. τοῦ ποιητῆ. αἰτίου.— βεβούλευται ἔχει ἀποφασιστεῖ.— δέδοκται = βεβούλευται.— τοι βεβαίως.— ἀπαίρω τὰς ναῦς κινῶ τό στόλο, ἀποπλέω.— ἀβουλία ἀπερισκεψία.— μηχανή τρόπος.— διαχέαι, ἀπαρφ. ἀορ. τοῦ διαχέω διαλύω, ματαιώνω.— ἀνέγνωσα (ἀόρ. α' τοῦ ἀναγινώσκω) ἔπεισα.— μεταβουλεύομαι μεταβάλλω γνώμη.

Κεφ. 58. ὑποθήκη συμβουλή.— κοινόν πρῆγμα ὑπόθεση πού ἐνδιαφέρει τό κοινό: ὑπόθεση δημόσια.— συμμείγνυμι τινί τι ἀνακοινώνω κάτι σέ κάποιον.— παρίζομαι τινι κάθομαι κοντά σέ κάποιον.— καταλέγω διηγούμαι, ἐκθέτω.— ἐμαυτοῦ ποιοῦμαι τι οἰκιοποιούμαι κάτι, κάνω δικό μου κάτι.— ἐς ὃ ὥσπου.— χρήζω παρακαλῶ.

Κεφ. 59. προτίθημι ἐκθέτω, ἀνακοινώνω.— τῶν εἵνεκεν ἀντί: τοῦ εἵνεκεν= οὗ (δηλ. λόγου) ἔνεκα.— πολλός εἰμι ἐν τοῖσι λόγοις μιᾶ πολλῶ.— οἷα= ἄτε.— κάρτα δέομαι ἔχω μεγάλη ἀνάγκη.— προεξανίσταμαι, σέ ἀγώνα: ξεκινῶ πρὶν δοθεῖ τό σύνθημα.— ραπίζω ραβδίζω, δέρνω.— ἀπολύομαι ἀπολογοῦμαι.— ἐγκαταλείπομαι σέ ἀγώνα δρόμου: μένω πίσω.

Κεφ. 60. διαδιδράσκω=ἀποδιδράσκω.—κόσμον φέρει τινί φέρει τιμή σέ κάποιον.—ὁ δὲ=ἀλλά.—ἄλλου λόγου ἔχομαι πιάνομαι ἀπὸ ἄλλο λόγοι: κάνω χρήση ἄλλου λόγου.

α) ἐν σοί ἐστι, βλ. VI, 109.—ἀναζεύγνυμι τὰς ναῦς ἐπαναφέρω τὰ πλοῖα.—ἀνατίθην ἀντιπαραβάλλω, συγκρίνω.—συμβάλλω συμπλέκομαι.—ἀναπεπταμένος ἀνσικτός.—τὸ=ἄττ. ὁ.—τοῦτο δὲ ἐξάλλου.—κινδυνεύω τινί: ἐκθέτω κάποιον σέ κίνδυνο.

β) χρηστὰ ὠφέλειες.—τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνει ὁ πόλεμος παίρνει τὴν ἐκβαση πού πρέπει.—πολλὸν κρατῶ κερδίζω μεγάλη νίκη.—πρὸς τινος πρὸς τὸ συμφέρον κάποιου.—αὐτῶν δὲ ἐξάλλου.—περιγίνομαι σώζομαι.—ὑπέκκειμαι ἔχω μεταφερθεῖ γιὰ ἀσφάλεια.—ἐν αὐτοῖσι, δηλ. ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις.—περιέχομαι τινος προσκολλιέμαι σέ κάτι: ἐπιδιώκω κάτι.—προναυμαχῶ τινος ναυμαχῶ γιὰ χάρη κάποιου.—καί, μετὰ τὸ ὁμοίως καθὼς καί.—σφέας, τοὺς Πέρσες.

γ) ἑκαστέρω, συγκρτ. ἐπίρρ. τοῦ ἐκάς μακριά.—κόσμος τάξη.—κερδαίνω τινὶ περιέοντι ἔχω τὸ κέρδος ὅτι σώζεται κάποιος.—λόγιον χρησμός.—κατύπερθε γίνομαι τινος γίνομαι ὑπέρτερος ἀπὸ κάποιον: νικῶ κάποιον.—οἰκότα ὀρθά, λογικά.—ὡς τὸ ἐπίπαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.—ἐθέλει, ὡς ὑποκμ.: τὰ βεβουλευμένα· ἐθέλω, ἐδῶ: συνηθίζω.—εὖ γίνομαι ἐπιτυχαίνω.—προσχωρῶ πρὸς τινα ὑποστηρίζω, βοηθῶ κάποιον.

Κεφ. 61. ἐπιφέρωμαι (τινι) μέ λόγο καταφέρωμαι ἐναντίον κάποιου.—ἐπιψηφίζω τινὶ δίνω δικαίωμα ψήφου σέ κάποιον.—παρέχομαι παρουσιάζω, ἔχω.—γνώμας συμβάλλομαι προσθέτω τῇ γνώμῃ μου στὶς γνώμες τῶν ἄλλων: δίνω τῇ γνώμῃ μου, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι.—προφέρω τί τινι χλευάζω κάποιον γιὰ κάτι.—ἐωυτοῖσι, δηλ.: ἐωυτῶ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθ.—ἤπερ=ἄττ. ἡ.—ἔστε ἐφόσον.—οὐδαμὸς=οὐδεῖς.

Κεφ. 62. διαβαίνω ἔς τινα στρέφομαι πρὸς κάποιον.—λόγοι ἐπεστραμμένοι λόγοι ἔντονοι, σφοδροί.—τὸ πᾶν τοῦ πολέμου τὴν ὅλη κρίση τοῦ πολέμου.—ὡς ἔχομεν ὅπως εἴμαστε: εὐθύς, ἀμέσως.—ἀναλαμβάνω ἐπιβιβάζω στὰ πλοῖα.—κομίζομαι πλέω.—ἐκ παλαιοῦ

ἔτι ἀπὸ τὰ παλιά ἀκόμη χρόνια.—κτίζω ἰδρύω, ἀποικίζω, κατοικίζω.—
μονοῦμαί τινας ἐγκαταλείπομαι ἀπὸ κάποιον.

Κεφ. 63 - 64. ἀναδιδάσκομαι μεταβάλλω γνώμη.—δοκίειν
μοι, τὸ ἀπαρμφ. ἀπολύτως: κατὰ τὴ γνώμη μου.—ἄρρωδῶ = ὀρ-
ρωδῶ φοβοῦμαι.—διανουμαχῶ συγκροτῶ (κάνω) ναυμαχία.—ἀκρο-
βολίζομαι, κυρ.: ἀψιμαχῶ ἀκροβολίζομαι ἔπеси λογομαχῶ, λογο-
φέρνω.—ἐπὶ Αἰακὸν γιὰ τὸ Αἰακό: γιὰ νὰ φέρει τὸν Αἰακό δηλ.
τὸ ἄγαλμά του· ὁ Αἰακός ἦταν κατὰ τὸ μῦθο γιὸς τοῦ Δία καὶ τῆς
νύμφης Αἴγινας· ἀπόγονοί του (Αἰακίδαι) ἦταν ὁ Πηλέας, ὁ Τελαμών,
ὁ Φῶκος, ὁ Ἀχιλλέας, ὁ Αἴας καὶ ὁ Τεῦκρος. Στά ἀγάλματα τῶν Αἰα-
κιδῶν ἀποδιδόταν ἡ ιδιότης ἰσχυρῶν βοηθῶν στὶς μάχες.

Κεφ. 70. παρήγγειλε, ὁ Ξέρξης.—παρεκρίθησαν διατα-
χθέντες παρατάχθηκαν κατὰ σειρά καὶ τάξη.—ἐξέχρησε, τοῦ ἐκχρῶ
(-άω) ἐπαρκῶ.—οἱ δὲ=ἀλλά.—πολιορκήσονται, μέ πθη. σημα-
σία.—ἀπολαμφθέντες = ἀττ. ἀποληφθέντες· ἀπολαμβάνω ἀπο-
κλείω.

Κεφ. 71. ἔμεμηχάνητο, ὑπερσυντλ. μέ παθητ. σημασία τοῦ
μηχανῶμαι ἐπινοῶ.—ὡς τάχιστα μόλις.—ἵζομαι στρατοπεδεύω.—
συγχῶ (-όω) σκεπάζω (φράζω) μέ χώματα.—Σκειρωνίς
ὁδός, ἡ παραλιακὴ ὁδός πάνω στὰ ἀπόμετρα βράχια πού πηγάζει
ἀπὸ τὴν Κόρινθο στὰ Μέγαρα καὶ τὴν Ἀττική.—ἄνω=άνω περα-
τώνω.—φορμὸς κοφίνι.—ἐσφορέω ρίχνω μέσα.—ἐλινύω (μέ μτυ.)
παύω νά.

Κεφ. 72. ὑπεραρρωδῶ τινι ὑπερβολικά φοβοῦμαι γιὰ κάποιον.
—οὐδὲν μέλει τινὶ καθόλου δὲν ἐνδιαφέρεται κανεὶς.—Κάρνεια, βλ.
VII, 206.—παροίχώεε, ὑπερσυντλ. τοῦ παροίχομαι ἔχω περάσει.

Κεφ. 74. πόνος ἐπίπονη (κοπιαστική) ἐργασία.—συνίσταμαι
τινι, ἐδῶ: καταπονοῦμαι μέ κάτι.—τὸν περὶ τοῦ παντός δρόμον
θέω διαγωνίζομαι, διακινδυνεύω γιὰ ὅλα.—ἐλλάμπομαι διακρίνομαι·
ἐδῶ: κερδίζω τὴ νίκη.—οὐκ οὕτω - ὡς ὅχι τόσο - ὅσο.—δειμαίνω
περὶ τινι φοβοῦμαι γιὰ κάποιον.—τέως στό μετὰ.—σιγῇ μέ χαμηλή

τή φωνή.—θῶμα ποιεῖμαι θαυμάζω.—ἐξερράγη (ἀπρὸς.) ἡ ἀγανάκτησή τους ξέσπασε.—ἐς τὸ μέσον φανερά.—δοριόλωτος κατακτημένος, κυριευμένος.

Κεφ. 75. ἐσσοῦμαι=ἀττ. ἡττώμαι.—χρεόν, δηλ. ἐστί.—ἐπιδέχομαι δέχομαι ἀκόμῃ, δέχομαι νέους (πολίτες).—ὄλβιος πλούσιος.—κατύπερθε γίνομαι ὑπερσχύω.—δρησμός (δρασμός-διδράσκειν) φυγή.—παρέχει (ἀπρὸς.)=πάρεστι ἢ ἔξεστι.—περιορῶ (μέ μτχ.) ἐπιτρέπω, ἀφήνω νά.—πρὸς ἑαυτοὺς=πρὸς ἀλλήλους.—ἐκποδῶν ἀπαλλάσσομαι ἀπέρχομαι.

Κεφ. 76. τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ, βλ. VI, 44.—ἀνῆγον (ἄμτβ.) τὸ ἀπ' ἐσπέρης κέρας προχωροῦσαν μέ τὸ δυτικὸν κέρας.—κυκλοῦμαι=κυκλῶ.—Κέος - Κυνόσουρα, ἀκρωτήρια στὴν ἀνατολικήν πλευρά τῆς Σαλαμίνος.—Μουνιχίη, χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς μετ' ὁμόνυμον λιμῆνι μετὰ Πειραιᾶ καὶ Φαλήρου.—ἀπολαμφθέντες, βλ. κεφ. 70.—τίσιν δίδωμί τινος τιμωροῦμαι γὰρ κάτι.—ἀγώνισμα πολεμικὸν κατόρθωμα.—τῶν Περσέων, δηλ. τινάς.—ἐκφέρομαι (μέλλ. ἐξοίσομαι) φέρομαι ἔξω (ἀπὸ τῆς θάλασσης στὴν ξηρά).—πόρος τῆς ναυμαχίης τῆς μελλ. ἔσ. τὸ μέρος, ὅπου ἐμελλε νά γίνῃ ἡ ναυμαχία.—περιποιῶ διασώζω.—πυνθανοίατο=ἀττ. πυνθάνοντο.—παραρτέομαί τι παρασκευάζω κάτι.

Κεφ. 78 - 79. ὠθισμός λόγων λογομαχία.—οἱ στρατηγοὶ συνίστανται οἱ στρατηγοὶ διαφωνοῦν.—κατὰ χώρην εἰμί εἶμαι στή θέσιν μου.—τρόπος χαρακτήρας.—συνέδριον τόπος τοῦ συνεδρίου.—ἐκκαλοῦμαι φωνάζω ἔξω.—ὑπὸ ἐξαιτίας.—λήθην ποιοῦμαι=ἐπιλανθάνομαι.—συμμείγνυμί τινι μιᾶν μέ κάποιον.—στασιάζω φιλονικῶ.—τοι=ἀττ. σοί.—ἴσον Πελοποννησίοισι τὸ αὐτὸ (ἀνώφελο) γὰρ τοὺς Πελοπ.

Κεφ. 80 - 81. χρηστά ὠφέλιμα.—διακελεύομαι συμβουλεύω.—τὰ ἐγὼ ἐδεόμην κλπ.=αὐτόπτης γενόμενος (τούτων), τὰ γενέσθαι ἐγὼ ἐδεόμην.—ἐξ ἐμέο (δηλ. ἐόντα) ὅτι ἐκ μέρους μου προέρχονται: ὅτι στίς ἐνέργειάς μου ὀφείλονται.—παρίσταμαι φέρω πρὸς τὸ μέρος μου διὰ τῆς βίᾱς (μέ τῆς βίᾱς), ἐξαναγκάζω.—πλάσσω

ἐπινοῶ. — ὥς οὐ ποιεύντων τῶν β. ταῦτα γιατί κατά τή γνώμη τους (δὴλ. τή γνώμη τῶν λοιπῶν στρατηγῶν) οἱ βάρβαροι δέν κά-
νουν αὐτά. — **παρέρχομαι** μπαίνω. — **μόγισ** μόλις, μέ δυσκολία. —
ἐφορμῶ (-έω) μένω ἀγκυροβολημένος σ' ἕναν τόπο: ἐκτελῶ (κάνω)
ἀποκλεισμό. — **παραρτέομαι** γίνομαι ἔτοιμος, παρασκευάζομαι. — **ἀλέ-**
ξομαι (καί μέσ. μέλλ. **ἀλεξήσομαι**) = **ἀμύνομαι**. — **μεθίσταμαι** ἀπο-
χωρῶ. — **ἀμφισβασίη** φιλονικία· **λόγων ἀμφισβασίη** λογομαχία.

Κεφ. 82. ἐν τοῖσι, ἡ ἐν μεταξύ. — **καθαίρῳ** καταβάλλω, νικῶ.
— ἐς τὸν τρίποδα, τὸν ὁποῖο οἱ Ἕλληνες μετὰ τή μάχῃ τῶν Πλα-
ταιῶν ἀφιέρωσαν στὸν Ἀπόλλωνα στοὺς Δελφούς. Ὁ τρίποδας αὐτός
ἦταν χρυσός καί στηριζόταν ἐπάνω στὰ κεφάλια τριῶν χάλκινων
φιδιῶν, τῶν ὁποίων τὰ σώματα περιστρεφόμενα ἀποτελοῦν σπειροειδή
στήλη. Ἐπάνω στίς σπεῖρες τῶν φιδιῶν οἱ Ἕλληνες χάραζαν τὰ ὀνόματα
τῶν πόλεων ποὺ πῆραν μέρος στοὺς ἀγῶνες κατὰ τῶν Περσῶν (βλ. πίν.
IV). Ἡ βάση μέ τή χάλκινη στήλη σώζεται σήμερα στὸν ἱππόδρομο τῆς
Κων/λεως, ὅπου μεταφέρθηκε μετὰ τὸ τέλος τῶν ἀρχαίων χρόνων.

Κεφ. 83. ῥῆμα λόγος. — ἡὼς διαφαίνει, βλ. VII, 216. — καί
οἱ καί αὐτοί (δὴλ. οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλ.). — **ἐπιβάται**, βλ. VII κεφ.
100. — **προαγορεύω** μιλῶ μπροστά σ' ὅλους. — **εὖ ἔχοντα** ὠραῖα, εὖστοχα.
— **ἐκ πάντων** περισσότερο ἀπὸ ὅλους. — **τὰ ἔπεα ἦν ἀντιτιθέμενα**,
κατ' ἔννοια: στὸ λόγο του (ὁ Θεμ.) παρέβαλε. — **πάντα τὰ κρέσσω**
τοῖσι ἔσσοσι ὅλα τὰ εὐγενέστερα πρὸς τὰ χειρότερα (δὴλ. τὴν
ἀντρεία πρὸς τὴ δευλία, τὴν ἐλευθερία πρὸς τὴ δουλεία, τὴ δόξα πρὸς τὴν
καταισχύνῃ). — **ἐγγίνομαι** ὑπάρχω. — **καταπλέω τὴν ῥῆσιν** τελειώνω
τὸ λόγο. — **κατὰ τοὺς Αἰακίδας** = **ἐπὶ τοὺς Αἰακίδας**, βλ. κεφ.
64. — **ἀποδημῶ** ἀπέρχομαι, ἀποπλέω.

Κεφ. 84. **ἐπεκέατο** = **ἐπέκειντο**. — **ἐπίκειμαι** κάνω ἐπίθεση. —
πρύμνην ἀνακρούομαι ὑποχωρῶ μέ τὴν πρύμνη. — **ὤκελλον**, πρτκ.
ἀποπειρτκ.: **ὀκέλλω** τὰς νέας ρίχνω τὰ πλοῖα στὴν ξηρά. — **Παλ-**
ληνεὺς, ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὸ δῆμο Παλλήνης τῆς Ἀττικῆς (σήμερα
Χαρβάτι). — **ἐξανάγομαι** βγαίνω ἔξω ἀπὸ τὴ γραμμή. — **ἐμβάλλω νηὶ**
ὀρμώντας πέφτω ἐπάνω σὲ πλοῖο (ἐχθρικό). — **συμμίσγω** συμπλέκο-
μαι. — **δαιμόνιος** κακότυχος, συφοριασμένος.

Κεφ. 85. **κατὰ ἀπέναντι.**—πρὸς Ἑλευσίνας πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἑλευσ.—**ἐθελοκακῶ** μέ τῇ θέλησὶ μου δείχνομαι δειλός.—**κατὰ τὰς Θεμ. ἐντολάς,** ὁ Θεμιστ. κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἑλλ. στόλου ἀπὸ τὸ Ἀρτεμίσιο εἶχε χαράξει σέ βράχους τοῦ συμβούλες γιὰ τοὺς Ἰωνες πού ἐκστρατεύσανε μαζί μέ τόν Ξέρξη, γιὰ ν' ἀποστατήσουν ἀπὸ τοὺς Πέρσες ἢ τουλάχιστο νά δειχθοῦν θεληματικά δειλοί σέ μελλοντικούς ἀγῶνες.—**καταλέγω** ἀπαριθμῶ.—**μέμνημαι,** ἐδῶ: ἀναφέρω.—**καθίστημι** διορίζω.

Κεφ. 86. **κεραῖζω** καταβυθίζω.—**σὺν κόσμῳ** κανονικῶς.—**σὺν νόμῳ** μέ περισκεψή.—**συμφέρομαι,** γιὰ γεγονότα: συμβαίνω, γίνομαι.—**μακρῶ** πολὺ (ἐπίρρ.).—**ἀμείνονες αὐτοὶ ἐωυτῶν** ἀντρεϊότεροι παρ' ὅ,τι ἦταν ἄλλοτε.—**βασιλέα,** ὑποκμ. τοῦ **θεήσασθαι**· ὁ Ξέρξης καθισμένος σέ ἀργυρόποδα θρόνον στούς πρόποδες τοῦ Αἰγάλεω—ὄρους τῆς Ἀττικῆς ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνας—ἐπισκοποῦσε (παρακολουθοῦσε) τὴ ναυμαχία μαζί μέ γραμματεῖς, οἱ ὅποιοι σημείωναν τὴ δράση καθενός.

Κεφ. 87. **κατὰ τοὺς ἄλλους** ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους.—**ἀτρεκέως** ἀκριβῶς.—**εὐδοκίμῳ** ἔχω ὑπόληψιν.—**θόρυβος** ἀταξία.—**καὶ ἡ καὶ αὐτή.**—**μάλιστα πρὸς τινος** πολὺ κοντά σέ κάποιον.—**συνήνεικε,** ὁρ. τοῦ **συμφέρω** φέρω καλὸ ἀποτέλεσμα, ὠφελῶ.—**φέρουσα** μέ ὁρμή.—**Καλυνδεῖς,** οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὴν Καλύνδην, πόλιν στὴν Κασσίαν.—**εἰ μὲν καὶ ἂν καὶ πράγματι.**—**νεῖκος** φιλονικία.—**μέντοι** ὅμως.—**ἐκ προνοίης ἐπίτηδες.**—**συγκυρέω** (μέ μτχ.) συμπίπτω νά.—**παράπιπτω** συναντῶ.—**ἀμύνω** τινὶ βοηθῶ κάποιον.—**ἀποστρέφω** (ἀμτβ.) στρέφομαι πίσω.

Κεφ. 88. **τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ,** βλ. κεφ. 76.—**συνήνεικε,** ἐδῶ, ὅπως καὶ κατωτέρω: συνέβη.—**μανθάνω** (μέ μτχ.) παρρητῶ ὅτι.—**φημί** λέγω ναί, διαβεβαιώνω.—**τὸ ἐπίσημον** τὸ σῆμα τοῦ πλοίου.—**ἡπιστάετο** = ἀττ. **ἡπίσταντο**· **ἐπίσταμαι,** ἐδῶ: πιστεύω, νομίζω.

Κεφ. 89. **πόνος μάχη.**—**ἀπὸ μὲν ἔθανε . . . ἀπὸ δὲ (ἔθανον),** τμήση.—**νέω** κολυμπῶ.—**χειρῶν νόμος** συμπλοκή, μάχη.—

διανέω ἐς κολυμπώντας διαπεριαιώνομαι στή.—ἐς τὸ πρόσθε παρέρχομαι περνώ ἐμπρός.—ἀποδεξόμενοι=ἀττ. ἀποδεδεξόμενοι· ἀποδείκνυμαι (ἀπο)δείχνω.—περιπίπτω τινὶ πέφτω ἐπάνω σέ κάποιον.

Κεφ. 90. διεφθάρατο=ἀττ. διεφθαρμέναι ἦσαν.—ἀπολοί-
ατο=ἀττ. ἀπόλοιντο.—ὡς προδόντων, δηλ. αὐτῶν (τῶν Ἰωνῶν).
—ἐπιφέρομαι ὁρῶ.—Σαμοθρήικες, οἱ καταγόμενοι ἀπὸ
τῆ Σαμοθράκης, τῆ νήσου κοντὰ στὰ παράλια τῆς Θράκης· ἀνῆκαν
στοὺς Ἴωνες.—ἀπαράσσω ἐξολοθρεύω, ξεπαστρέω.—ῥύομαι σώζω.—
οἶα (μέ μτλ.)=ἄτε (μέ μτλ.).—ὕπερλυποῦμαι ἀγανακτῶ πολὺ.—
κακὸς δειλός.—ὄκως=ὁπότε ἦσας φορές.—ὕπὸ τῷ οὐρεῖ στοὺς
πρόποδες τοῦ ὄρους.—ἀντίον ἀπέναντι.—ἀναπυνθάνομαί τινι ζητῶ
πληροφορίες γιὰ κάποιον.—γραμματιστὴς γραμματέας.—πατρόθεν μέ
τὸ ὄνομα τοῦ πατέρος.

Κεφ. 91. ὑφίσταμαι ἐνεδρεύω.—ἐν τῷ πορθμῷ στὸν πορθμὸν
μεταξὺ τῆς νήσου Ψυτταλείας καὶ τῆς Ἀττικῆς.—κεραίζω, βλ. κεφ.
86.—ὄκως, βλ. κεφ. 90.—φέρομαι φεύγω μέ σπουδῇ (βιασύνῃ).

Κεφ. 92. συγκυρέω συναντιέμαι.—σημήιον = ἐπίσημον, βλ.
κεφ. 88.—βώσας=ἀττ. βοήσας.—ἐπικερτομῶ τινα ὀνειδίζων
εἰρωνεύομαι κάποιον μέ πειρακτικούς λόγους.—ἐς τὸν μηδισμόν ὡς
πρὸς τὸ μηδισμό· οἱ Ἀθην. πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια εἶχαν κατηγορήσει
τοὺς Ἀθηναίους γιὰ μηδισμό καὶ εἶχαν φυλακίσαι τὸν πατέρα τοῦ
Πολύκριτου, τὸν Κριό. Αὐτὴ τὴν ἄδικη κατηγορίαν ὑπονοεῖ ἐδῶ
ὁ Πολύκριτος.—ἀπορρίπτω (ὀνειδῇ) ἐς τινα ἐξωκοντίζω πειρακτι-
κούς λόγους ἐναντίον κάποιου.—περιγίνομαι σώζομαι.—ὕπὸ μέ τὴν
προστασίαν.

Κεφ. 93. ἄριστα ἀκούω πάρα πολὺ ἐπαινοῦμαι.—ἐπὶ δέ
μετὰ ἀπὸ αὐτοῦ.—Ἀναγυράσιος, ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὸν Ἀναγυ-
ραῖντα, δῆμο τῆς Ἀττικῆς, νοτίως τοῦ Ὑμηττοῦ κατὰ τὴ θέσιν τῆς
σημερινῆς Βάρης.—ἐπιδιώκω καταδιώκω.—ἐν ταύτῃ, δηλ. τῇ νηί.
—ἦλω, τοῦ ἀλίσκομαι συλλαμβάνομαι.—παρεκεκέλευστο (πῆτικ.)
εἶχε δοθεῖ διαταγή (νά συλλάβουν δηλ. τὴν Ἀρτ.).—ποιοῦμαι δεινὸν
θεωρῶ βαρὺ πράγμα· τὸ παίρνω βαριά.

Κεφ. 95 - 96. τούτων, ἀπό τό πρότερον.—ἐπιμινῆσκομαι τινος κάνω μνεία γιά κάποιον, ἀναφέρω κάποιον.—ἀπέβησα (ἀόρ. α' τοῦ ἀποβαίνω) ἀποβίβασα.—κατειρύω=κατερύω καθελκύω, σύρω πρὸς τὰ κάτω.—ταύτη σέ τοῦτο τό μέρος.—ἐλπίζω ὑποθέτω, νομίζω.—παρίειμι ὑπάρχω, ὑπολείπομαι.

Κεφ. 140. α) ἀμαρτὰς=ἀμάρτημα σφάλμα.—τὰς γενομένας ἐξ=τὰς ποιηθείσας ὑπό.—μετήμι συγχωρῶ.—ὁμολογῶ τινι ἔρχομαι σέ συνεννόηση μέ κάποιον: συμβιβάζομαι μέ κάποιον.

τούτων, ἀπό ὀνομαστική ταῦτα αὐτές οἱ διαταγές.—ἀναγκαίως ἔχει μοι ἀναγκάζομαι.—τό ὑμέτερον ἀντίον γίνεται=ὑμεῖς ἐναντιοῦσθε.—ἀνταειρόμενοι=ἀττ. ἀνταιρόμενοι· ἀνταίρομαι τινι πόλεμον σηκώνω (κινῶ) πόλεμο ἐναντίον κάποιου — ὑπερβάλλομαι ὑπερτερῶ, ὑπερισχύω.—στρατηλασίη, ἐδῶ: στρατός.—παρισουῖμαι τινι ἐξισώνομαι μέ κάποιον.—θέω περὶ ἑμαυτοῦ διακινδυνεύω τή ζωή μου.—καταλύσασθε, δηλ. βασιλεῖ· καταλύομαι τινι κάνω εἰρήνη μέ κάποιον.—παρέχει=ἔξεστι.—κάλλιστα μέ τοὺς ἐντιμότερους ὄρους.—ταύτη ὥρμημαι ἔτσι σέπτομαι: τοῦτο ἐπιθυμῶ.—ὁμαιχμίην συντίθεμαι τινι κάνω συμμαχία μέ κάποιον.

β) προσχρηίζω τινός=δέομαι τινος.—λόγοι πρότάσεις.—ἡ βασιλέως χεῖρ ὑπερμήκης ἐστὶ τό χέρι τοῦ βασιλεῖς εἶναι πολύ μακρὺ: φτάνει σέ μεγάλη ἀπόσταση.—προτεινόντων, δηλ. τῶν Περσῶν· μεγάλα προτείνω ἐπ' οἷσι προτείνω εὐνοϊκοὺς ὄρους, μέ τοὺς ὁποίους.—δειμαίνω φοβοῦμαι.—τρίβος μεγάλη ὁδός, λεωφόρος.—οἴκημαι=οἰκῶ.—μάλιστα, νά συναφθεῖ μέ τό: συμμαχῶν πάντων.—ἐξαίρετόν τι . . . = τὴν γῆν, ἢ ἐξαίρετόν τι μεταίχμιόν ἐστι· μεταίχμιον, ἐδῶ: διαμφισβητήσιμη μεθοριακὴ χώρα, ἀμφισβητούμενα σύνορα.—ἔκτεμαι=κέκτεμαι.

Κεφ. 141. ὁμολογίη συνεννόηση, συμβιβασμός.—λόγιον χρησμός.—χρεόν ἐστι=χρὴ εἶναι ὀρισμένο (πεπωρωμένο).—ἐκπίπτω διώχνομαι ἔξω ἀπό.—συνέπιπτε συνέβη.—ὁμοῦ συγχρόνως.—σφρων, δηλ. τοῦ Ἀλεξ. καὶ τῶν Λακεδ. πρέσβων.—κατάστασις παρουσίαση (ἐμπρός στήν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου).—ἐπαναμένω περιμένω ἐπὶ πλέον (ἀκόμη).—διατρίβω ἀργοπορῶ.—ἐνδεικνύμενοι θέλοντας νά δείξουν.

Κεφ. 142. διαδέχομαι (τὸν λόγον) παίρνω τὸ λό-
γο.—νεώτερον σχετικὰ μὲ πολιτικές μεταβολές: νεωτερισμός.—ἐνδέ-
χομαι ἀποδέχομαι.—κόσμον φέρον (δηλ. ἐστὶ) = κόσμον φέρει,
βλ. κεφ. 60.—οὐδαμὸς = οὐδεὶς.—διὰ πάντων μεταξύ ὧν.—
πολλῶν εἶνεκεν γιὰ πολλές αἰτίες, γιὰ πολλοὺς λόγους.—οὐδὲν
(ἐπίρρ.) στὸ βουλομένων.—φέρω ἐς ἐκτείνομαι σέ.—ἄλλως τε καὶ
ἀκόμῃ, ἄλλωστε· νὰ συναφθεῖ μὲ τό: οὐδαμῶς ἀνασχετὸν (ἐστὶ).
ἀνασχετὸς ὑποφερτός.—τούτων ἀπάντων . . . δουλοσύνης=τού-
των ἀπάντων αἰτίους (γενομένους) αἰτίους γενέσθαι δουλοσύ-
νης.—τὸ πάλαι ἀπὸ τὰ παλαιὰ χρόνια (ἀπὸ τοὺς παλαιούς καιροὺς).

συνάχθομαί τινι συλλυποῦμαι κάποιον.—διξὸς = ἄττ. δισσός·
καρποὶ δισσοὶ παραγωγή δύο ἐτῶν (δηλ. τοῦ 480 καὶ τοῦ 479).—
οἰκοφθόρημαι, πρkm. τοῦ οἰκοφθορέομαι χάνω τὴν περιουσίᾳ μου,
καταστρέφομαι, χάνομαι.—τὰ οἰκετέων ἐχόμενα = τοὺς οἰκέτας·
οἰκέται μέλη οἰκογενείας (ἐδῶ: παιδιὰ καὶ δοῦλοι).—ἐπιτρέφω τρέφω.
—ἔστ' ἂν συνεστήκη ἐφόσον διαρκεῖ.—ἀνέγνωσα (ἀόρ. α' τοῦ
ἀναγινώσκω) ἔπεισα.—λεήνας, ἀόρ. τοῦ λεαίνω ἀπαλύνω, μετρίζω.
—συγκατεργάζομαί τινι συνεργάζομαι μὲ κάποιον, βοηθῶ κάποιον.

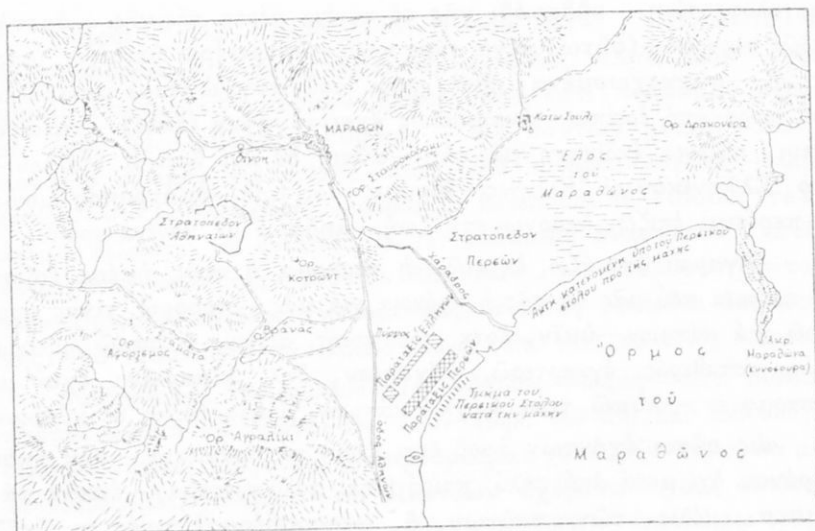
Κεφ. 143. ὑποκρίνομαι = ἄττ. ἀποκρίνομαι.—ἦπερ = ἄττ. ἢ
(συγκριτ.).—ὄνειδίζω τινί τι κατηγορῶ
κάποιον γιὰ κάτι.—γλίσχομαί τινος ποθῶ, παράφορα ἐπιθυμῶ κάτι.—
πίσυνοί μιν . . . = ἐπέξιμεν, ἀμυνόμενοί μιν, πίσυνοι θεοῖσί τε
καὶ ἥρωσι συμμαχοῖσι· ἐπεξέρχομαι ἐξέρχομαι ἐναντίον κάποιου·
πίσυνος πεισμένος, ἔχοντας πεποίθησιν· θ. τε καὶ ἦρ. συμμαχοῖσι,
(κτγρμ.): στή συμμαχία θεῶν καὶ ἡρώων.—θῆπις θρησκευτικός φόβος,
σεβασμός· ὅπιν ἔχω τινὸς ἔχω σεβασμὸν πρὸς κάποιον.—οἶκος, ἐδῶ:
ναός.—ἐπιφαίνομαι παρουσιάζομαι.—χρηστὰ ὑπουργῶ (τοῖς Ἀθη-
ναίοις) παρέχω ὠφέλιμες ἐκδουλεύσεις στοὺς Ἀθ.—ἀθέμιτος παρά-
νομος.—ἔρδω κάνω.—ἄχαρις δυσάρεστος.

Κεφ. 144. ἀτὰρ ὅμως.—αἰσchrῶς . . . οἶκατε . . . = οἶκατε.
αἰσchrῶς ἀρρωδῆσαι ἐξεπιστάμενοι τὸ φρόνημα τῶν Ἀθηναίων,
ὅτι· οἶκατε = ἄττ. εἰοίκατε· ἀρρωδῶ = ἄττ. ὀρρωδῶ φοβοῦμαι·
ἐξεπίσταμαι γνωρίζω καλὰ· φρόνημα ὑψηλὸ καὶ εὐγενές φρόνημα:

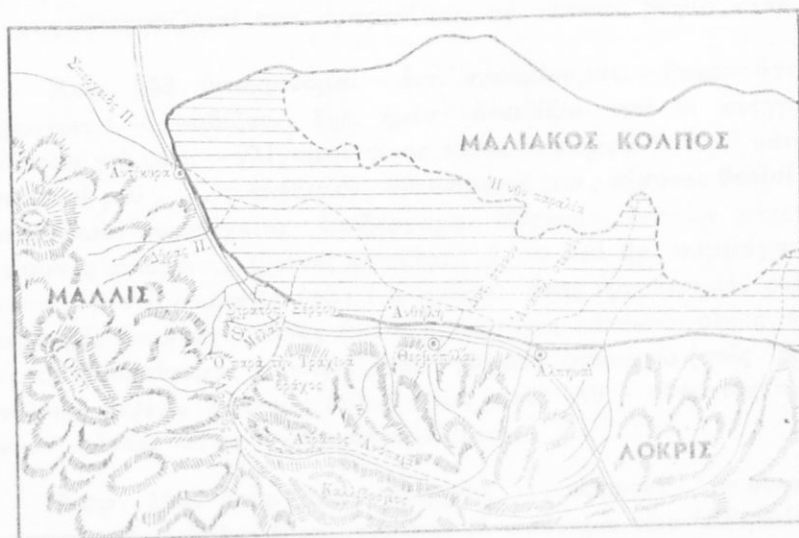
μεγαλοφροσύνη. — οὐδαμόθι γῆς σέ κανένα μέρος τῆς γῆς. — ἀρετή, ἐδῶ: εὐφορία. — (οὕτω) μέγα τόσο πολύ. — ὑπερφέρω ὑπερέχω, ὑπερτερῶ. — συγκεχωσμένα, πθκ. πρκμ. τοῦ συγχώννυμι μεταβάλλω σέ σωρό ἀπό ἐρείπια. — ἀναγκαίως ἔχει=ἀνάγκη (ἐστί). — τιμωρῶ τινι παίρνω ἐκδίκηση γιά κάτι. — αὐτίς δέ καί ἔπειτα, ἐξάλλου. — τὸ Ἑλληνικὸν οἱ Ἕλληνες. — ἱδρυμα ναός, ἱερό. — ὁμότροπος ὅμοιος. — περίειμι ἐπιζῶ, ὑπάρχω στή ζωή. — μηδαμὰ μέ κανένα τρόπο.

ἄγαμαι θαυμάζω, ἐκτιμῶ. — ἡ πρόνοια ἡ πρὸς ἡμέας ἐοῦσα ἡ πρόνοια πού μᾶς ἀφορᾷ: ἡ πρόνοια γιά μᾶς. — προορῶ τινος προνοῶ γιά κάποιον. — ὑμῖν, δοτκ. τοῦ ποιητ. αἰτίου. — λιπαρῶ ἐμμένω, μένω σταθερός, ἐγκαρτερῶ. — ἔχωμεν, δηλ. λιπαρεῖν· ἔχω μέ ἀπαρμφ.=; — λυπῶ τινα ἐνοχλῶ κάποιον, γίνομαι βάρος σέ κάποιον.

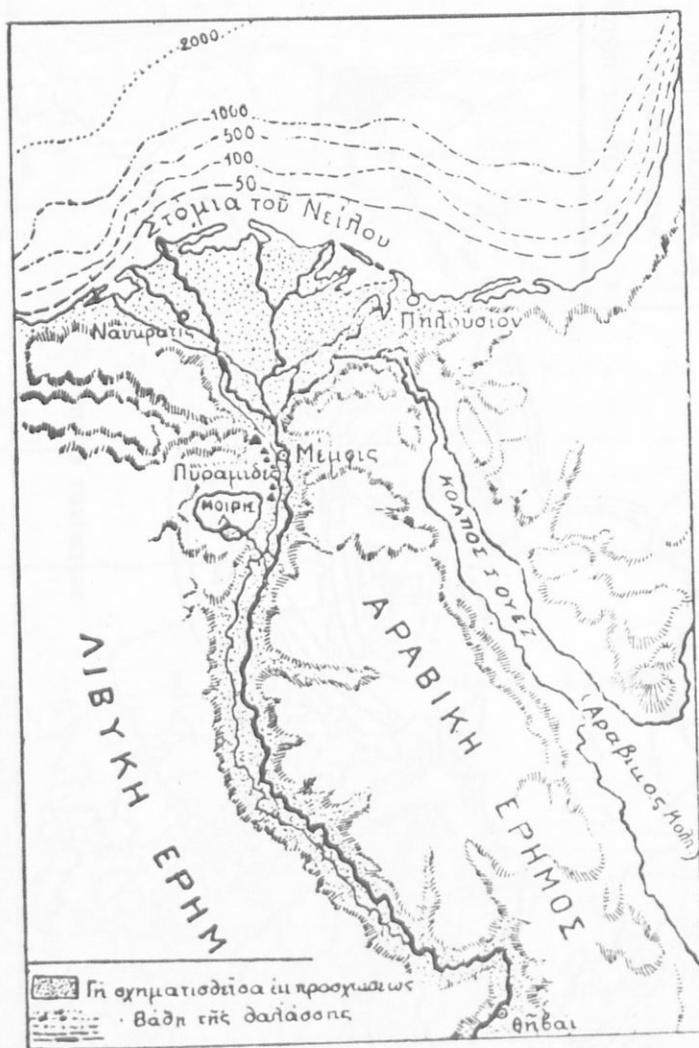
ὥς οὕτω ἐχόντων ἀφοῦ ἔτσι ἔχουν τά πράγματα. — οὐκ ἐκὰς χρόνου ὅχι μετά ἀπό πολύ καιρό (δηλ. πολύ σύντομα). — ἐπεὰν τάχιστα μόλις. — τῶν=τούτων, ᾄ. — προσδέομαί τινός τι ζητῶ κάτι ἀπό κάποιον. — καιρὸς κατάλληλη περίσταση. — προβοηθῶ σπεύδω σέ βοήθεια πρωτύτερα.

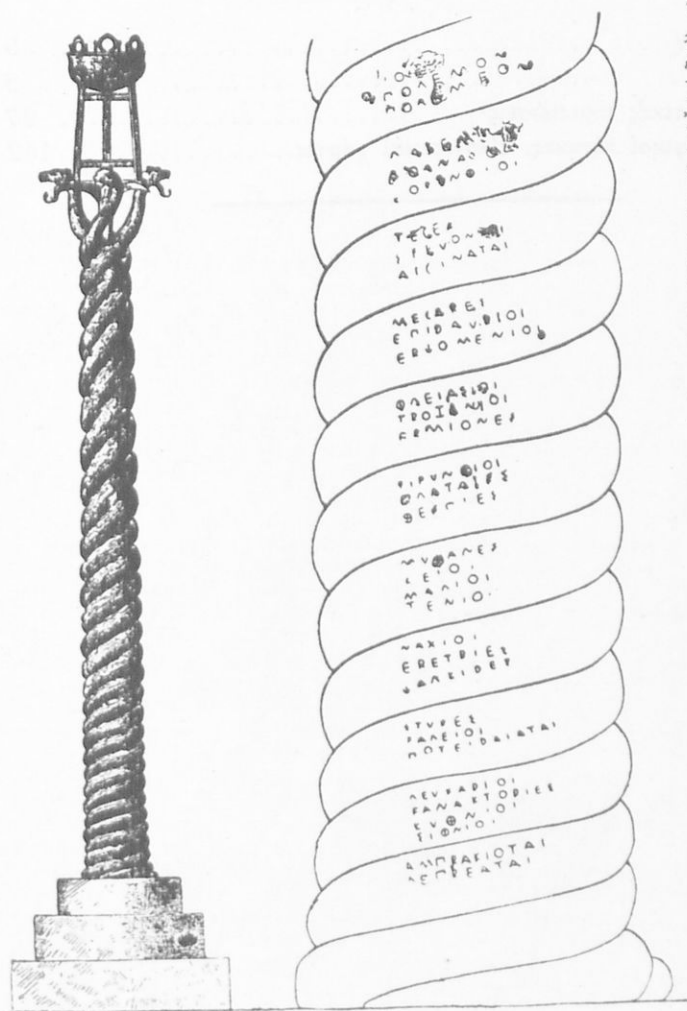
Σχέδιο της μάχης στο Μαραθώνα

Σχέδιο της μάχης στις Θερμοπύλεις

Χάρτης της Αιγύπτου

Τοῖδε τὸν
πόλεμον
ἐπολέμεον

Λακεδαιμόνιοι
Ἀθηναῖοι
Κορίνθιοι

Τεγεᾶται
Σικυνῶνιοι
Αἰγινᾶται

Μεγαρεῖς
Ἐπιδαύριοι
Ἐρχομένιοι

Φλειᾷσιοι
Τροζάνιοι
Ἑρμιονεῖς

Τιρυνθῖοι
Πλαταιῆς
Θεσπιεῖς

Μυκανεῖς
Κέιοι
Μάλιοι
Τένιοι

Νᾶξιοι
Ἑρετριεῖς
Χαλκιδεῖς

Στυρεῖς
Φαλῆιοι
Ποτειδαῖαι

Λευκαδιοὶ
Φανακτοριεῖς
Κυθῖνιοι
Σίφνιοι

Ἀμφοκιῶται
Λεπρεᾶται

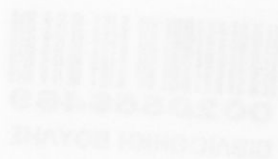
Ὁ τρίποδας πού ἀφιερώθηκε ἀπὸ
τούς Ἕλληνας στὸν Ἀπόλλωνα

Ἡ ἐπιγραφή, ἐπάνω στὶς
σπεῖρες τῶν φιδιῶν

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

1. Είσαγωγή	5
2. Κείμενο	9
3. Έρμηνευτικές σημειώσεις	97
4. Τοπογραφικοί πίνακες, εικόνες και χάρτες.....	142

0020556469

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Έκδοση ΚΕ', 1977 (VIII)-ΑΝΤΙΤΥΠΑ 115.000-ΣΥΜΒΑΣΗ 2859 / 16 - 5 - 77

Έκτύπωση : Θ. Σ. ΠΕΤΡΑΙΝΑ & ΣΙΑ Ο.Ε. Βιβλιοδεσία : Ι. ΜΟΥΓΙΟΣ

